

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Szederkény Község Önkormányzata

2020-2025

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk.....	9
Célok.....	10
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	11
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	11
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	14
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	40
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	55
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	63
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	75
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	81
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	82
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	84
1. A HEP IT részletei.....	84
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	84
Jövőképünk.....	85
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	86
3. Megvalósítás.....	90
3.1 A megvalósítás előkészítése	90
3.2 A megvalósítás folyamata	90
3.3 Monitoring és visszacsatolás	93
3.4 Nyilvánosság	93
3.6 Érvényesülés, módosítás	94
4. Elfogadás módja és dátuma.....	95

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva**, Szederkény Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

A település Baranya megyében az 57. számú főút mentén Pécs és Mohács között a Karasica patak jobb és bal partján egy völgyben helyezkedik el.

A község több mint 730 éves múltra tekint vissza, a falu először 1272-ből származó Árpádkori oklevélben szerepelt, amelyben Szolnok (Zoulnuk) nembeli Péter V. István királytól engedélyt kapott, hogy Szederkényt a Szent keresztől elnevezett templomával együtt a nyulak szigeti (ma Margit-sziget) apácákra hagyja. Az okmány említi, Nyomja Szederkény felé eső hídját, amely a Krassó vagy Karasó (ma Karasica) patakon vezetett át. Valószínűsíthető, hogy a település a 13. század közepén jöhetett létre a tatárjárás után. A 15. századig az Óvári család, a 16. században Török Bálint, a 17. században Zrínyi Ádám birtoka volt. A 18. század elején a birtokviszonyok rendezése után Szederkény a pécsváradai apátságához került. A régi feljegyzések alapján Zederkyn és Namja, később Szederkény és Nyomja néven szerepelt. Az említett két település a II. világháború után 1948-ban egyesült Szederkény néven.

1720-ban kezdték Németország, Hessen tartományához tartozó Fulda környékéről a németek betelepítését. A lakosság összetételében még egy jelentős változás állt be, a II. világháborút követő időszakban. A helyi németek jelentős hányadát kitelepítették, helyüket a felvidékről betelepített magyarok foglalták el.

Szederkényről elmondható, szorgalmas, igyekvő emberek lakják.

A község összes területe 1432 ha, ebből belterület 122 ha, 600 lakóház ad otthont 1870 főnek (886 férfi, 984 nő).

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

A lakosság 70 %-a mezőgazdaságból, azon belül szőlőtermesztés és borkészítésből próbál plusz jövedelemre szert tenni. Szerencsére a község természeti adottságai, elsősorban termőtalaja és éghajlata kiemelkedően jó feltételeket biztosítanak ehhez. A falu éghajlatát tekintve szubmediterrán klímahatás alatt áll, a Földközi tenger felől érkező enyhe, páradús légtömegek, valamint a Mecsek védő övezetének hatása miatt, enyhe a tél, korai a tavasz, meleg a nyár, hosszú az ősz, kiemelkedően magas a napsütéses órák száma.

A csapadékmennyiség általában bő és egyenletes eloszlású. A minimális évi csapadék az 1000 mm-t ritkán haladja meg, de 500 mm-nél kevesebbet sem mértek. Ennek háromnegyed része tenyészidőben (április 1-től szeptember 30-ig) hullik, ami kedvező a mezőgazdaságnak. A csapadékos napok száma magas, az 1 mm-t meghaladó csapadékot kapó napok száma 100 körül van.

A megye fekvéséből és változatos domborzatából következnek a légtömegek jégképződésre való hajlama. A hőmérsékletingadozások viszonylag alacsonyak, a telek enyhék. A terület nagy mennyiségű és hosszú időtartamú napsugárzást kap. Az átlagos napsütéses órák száma 2025.

A táj uralkodó szele az északnyugati, északi irányú. A községben a szőlőterületünk közel 60 hektár a főbb fajták ezen a területen a Cserszegi fűszeres, Chardonnay, Olaszrizling és Juhfark.

Szederkény elhelyezkedése abból a szempontból is igen kedvező, hogy a közelében lévő két város kulturális létesítményeit (színház, mozik) valamint iskoláit az itt élők autóbusszal vagy személygépkocsival könnyen elérhetik, a gyakori autóbusszjáratok segítik a közlekedést.

A szederkényi emberek büszkék a falujukra, folyamatosan szépítik, ápolják lakóhelyüket.

A község lakóinak száma az elmúlt 4 év során kis mértékben növekvő tendenciát mutat.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2015	1 739	bázis év
2016	1 675	96,32%
2017	1 666	99,46%
2018	1 677	100,66%
2019	1 682	100,30%
2020	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

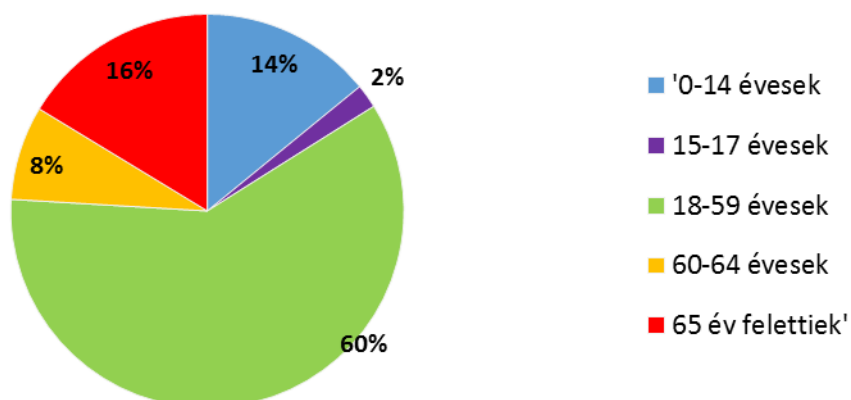
2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2018)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	815	907	1722	47,33%	52,67%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			42	2,44%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	115	108	223	6,68%	6,27%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	16	19	35	0,93%	1,10%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	488	481	969	28,34%	27,93%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	63	54	117	3,66%	3,14%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	133	245	378	7,72%	14,23%

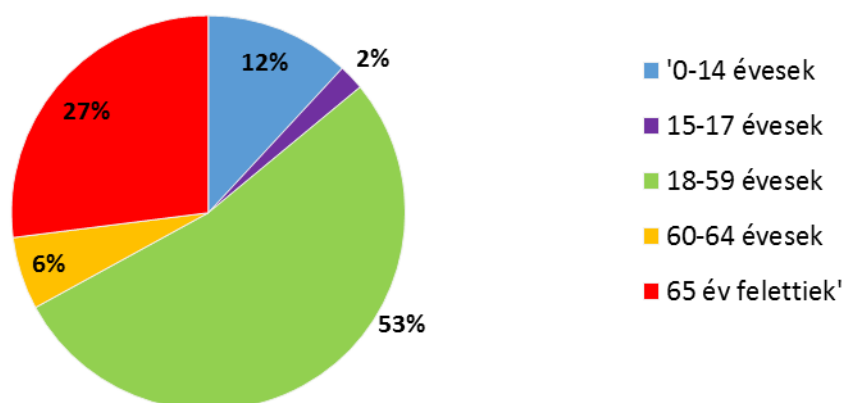
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az adatok elemzésekor szembejött, hogy a legnépesebb 18-59 éves korosztály tekintetében a férfi lakosság és a női lakosság számaránya kiegyenlített, de a 65 év felettek viszonylatában a női lakosság aránya már dominánsabb, így Szederkény község lakossági összetételében is az országos átlag figyelhető meg.

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

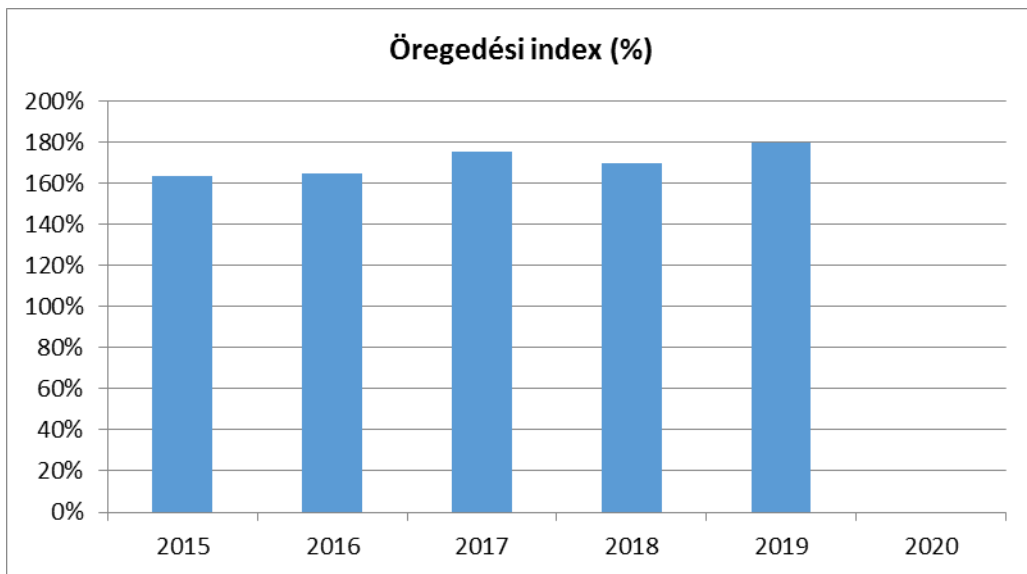
Továbbá az adatokból leolvasható, hogy a 2015-2020-as években öregedési index emelkedést mutat.

Az ország előregedő társadalmi tendenciája községünkben szintén megfigyelhető, az utóbbi években egyre csak növekvő öregedési index is ezt igazolja.

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	353	216	163,43%
2016	354	215	164,65%
2017	368	210	175,24%
2018	378	223	169,51%
2019	397	221	179,64%
2020	-	-	-

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2015	-0,57
2016	-11,13
2017	29,93
2018	11,97
2019	19,65
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2015	-21,06
2016	-19,33
2017	-30,53
2018	-14,36
2019	-16,08
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A Magyarországon jellemző népességsökkenő tendencia Szederkény községben is érvényesül, mint azt a fenti táblák igazolják. A község lakóinak száma az elmúlt évek során kis mértékben, de folyamatosan csökken.

A település infrastruktúrája

Szederkény község infrastruktúrája kielégítő, közműveink rendben, úthálózatunk fejlesztésre szorul, pincesor utak aszfaltozása, kövezése halasztást nem sokáig bírja el, mert szőlősgazdáink esős időben nehezen tudják megközelíteni pincéiket (ősszel szüret időszakában).

Gázhálózat szintén kiépítve, a szennyvíz hálózat kiépítése hosszú évek várakozása után megtörtént.

A település szerkezete

Szederkény Baranya megye DK-i részén, Pécs és Mohács között félúton fekszik. Belterülete 121 ha, külterülete 1311 ha. 6 településsel határos (Bóly, Monyoród, Máriakéménd, Olasz, Belvárdgyula és Borjád). Megközelítése az 57 sz. II. rendű főúton történik.

A település területe domborzati adottságait tekintve változatos képet nyújt. A tájszerkezet meghatározó eleme a külterületet észak-déli irányban átszelő Karasica-patak völgye. A Baranyai dombság vonulata a külterület 57. úttól északra fekvő részét érinti. Itt a felszín tagoltabb, mint az 57. úttól délre kezdődő Pécsi-medence a vízfolyás-völgyektől eltekintve viszonylag sík területén. A település és környezete kedvező talaj- és éghajlati adottságokkal rendelkezik.

A belterület alapszerkezetének jellegzetességét a valaha két falu (Szederkény és Nyomja) egymáshoz való viszonya adja. A két falu az őket észak-dél irányban elválasztó Karasica-patak két

partjára települt. A II. Világháború utánig mindkét falu önálló életet élt. Mindkettőn áthaladt a Pécs-Mohács főút, saját templomuk, boltjuk, temetőjük volt, mindkettő határában szőlőhegyek húzódtak jellegzetes pincesorokkal. A két falu egyesülése után a közös településközpont a súlypontban, a Pécsi út menti területeken alakult ki. Itt helyezkedik el, a település igazgatási, oktatási, művelődési, szociális és kereskedelmi-vendéglátó létesítményeinek zöme.

Értékeink, küldetésünk

Az Európai Bizottság 2004 májusában tette közzé az „Esélyegyenlőség és diszkriminációmentesség a kibővített Európai Unióban” című Zöld Könyvet, amelyben konzultációra hívta az érintett szervezeteket, szereplőket. Ezek a konzultációk megerősítették azt az álláspontot, mely szerint kiemelkedően fontos mind az esélyegyenlőség, mind a diszkrimináció elleni küzdelem terén megvalósuló közösségi akciók kezdeményezése, beleértve az Európai Unió antidiszkriminációs jogalkotása hatásának maximalizálását.

A diszkrimináció elleni fellépéssel és az esélyegyenlőséggel kapcsolatos törekvéseket a mindenki számára irányadó Esélyegyenlőségi Keretstratégia foglalta magába. Ennek nyomdokaiba lépett a 2007-től 2013-ig terjedő időszakra vonatkozó egységes szerkezetbe foglalt, egy közösségi akcióprogramként megfogalmazott PROGRESS közösségi program.

A közösségi jog e témakörre vonatkozó teljes harmonizációját hazánkban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: törvény) valósította meg. A törvény kimondja, hogy az esélyegyenlőség előmozdítása elsősorban állami kötelezettség és deklarált célja, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára. Lehetővé teszi a közérdekű igényérvényesítést, a jogsérelem esetén a bizonyítási teher megfordulását, és 2005. évtől kezdődően speciális, az egyenlő bánásmód megsértése esetén eljáró hatóság felállítását rendelte el (Egyenlő Bánásmód Hatóság). A törvény 31. §-a értelmében Szederkény Község Önkormányzata az alábbiakban dolgozza ki Települési Esélyegyenlőségi Programját (továbbiakban: Program):

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Az esélyegyenlőség nem csupán követelmény, hanem az önkormányzatok hosszú távú érdeke is, hiszen azt a célt szolgálja, hogy mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a karrierre, a jó minőségű szolgáltatásokra – függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal élő, milyen a származása, vagy az anyagi helyzete. Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkriminációmentesség és a szegregációmentesség. A Programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és a társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

Szederkény Község Önkormányzatának célja, hogy Szederkény olyan településsé váljon, ahol senki nem tapasztalja a hátrányos megkülönböztetés közvetlen, vagy közvetett formáját védett tulajdonságai alapján, ahol minden lakosával szemben érvényesül az egyenlő bánásmód elve, valamint biztosított az egyenlő hozzáférés az önkormányzat és intézményei által nyújtott szolgáltatásokhoz.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Szederkény település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,

a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,

a diszkriminációmentességet,

szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésére szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia(2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózási politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózási politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

(Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció stb.)

A Program figyelembe veszi Szederkény Község Önkormányzatának mindazon dokumentumait, melyek kitérnek az esélyegyenlőség megvalósítására, így különösen:

- Szederkényi Közös Önkormányzati Hivatal Esélyegyenlőségi koncepciója;
- Szederkényi Közös Önkormányzati Hivatal Közszolgálati Szabályzata;
- Szederkényi Közös Önkormányzati Hivatal SZMSZ-e;
- Szederkényi Közös Önkormányzati Hivatal költségvetési koncepciója
- Szederkényi Óvoda Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terve, és Pedagógiai programja;
- Bólyi Szociális és Gyermekjóléti Társulás Alapító okirata, Szolgáltatási Koncepciója.
- Baranya Megye Szociális Szolgáltatás szervezési Koncepciója.

A fenti dokumentumokban meghatározott célkitűzéseket jelen Program nem tartalmazza, mivel azokban az egyes területeket érintő feladatok, határidők részletesen meghatározásra kerültek.

Az esélyegyenlőséget segítő helyi rendeletek, határozatok a település szociálpolitikai intézkedéseit, ezzel kapcsolatos elveit határozza meg.

Szederkény Község Önkormányzat Képviselő-testülete a 3/2015.(II.16.) önkormányzati rendelete fogalmazza meg a települési támogatásról a helyi szabályozását.

Az önkormányzat kinyilvánítja, hogy az általa biztosított és megszervezett szociális gondoskodás célja és rendeltetése az, hogy segítséget nyújtson azoknak, akik életkoruk, egészségi állapotuk, jövedelmi és vagyoni helyzetük folytán problémáik megoldására önerőből nem képesek. A szociális gondoskodás biztosítása érdekében az önkormányzat, valamint annak szervei, továbbá a településen működő oktatási, egészségügyi és civil szervezetek kötelesek együttműködni, a tudásukra jutott, gondoskodást igénylő problémák megoldását kötelesek kezdeményezni.

A rendelet meghatározza a pénzbeli támogatások és a természetbeni juttatások formáját és a döntési hatásköröket.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Az esélyegyenlőségi tervezés segíti a térség területfejlesztési koncepciója fő célkitűzéseinek megvalósítását, amely elsősorban a foglalkoztatási helyzetre, a gazdasági és oktatási, szociális és gyermekvédelmi területek célkitűzéseinek megvalósításához járul hozzá. A térségben élők életminőségének javítása, az életszínvonal növelése a foglalkoztatottság szint emelésén és a megújulásra kész helyi közösségeken keresztül.

- Életszínvonal, munkavállalás helyi feltételeinek javítása, a településen munkahelyteremtési kezdeményezések támogatása.
- Fiatalkorú lakosság problémáinak felkarolása és kezelése
- Szociális gondoskodás – a rászoruló rétegek számára (idősek, felnőtt fogyatékosok ellátása)
- Közbiztonság, bűnmegelőzés

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat a TeIR adatbázisból, illetve önkormányzati adatokból nyertük.

Kutatás hiányában nem álltak rendelkezésre a romák, fogyatékkal élők, családon belüli erőszak települési helyzetére vonatkozó kutatási eredmények.

Az önkormányzat számára a koherens esélytervhez szükséges információk rendelkezésre állnak. Vannak azonban olyan területek, amelyről az információszerzés még nehézkes. Az adatok gyűjtése elsősorban a nehéz helyzetbe került devizahiteles családokról, a fogyatékos személyek foglalkoztatásáról, iskolai végzettségéről, a nők helyi gazdaságban elfoglalt szerepéről volt problémás.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A statisztikai adatok és a segélyezési tapasztalatok alapján egyik legsúlyosabb gond a szegénységben élők, közöttük a roma/cigánynépesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén.

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2011. év) megállapítása szerint: „Minden harmadik ember (kb. 3 millióan) ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége, mintegy 5-600 ezren (összlétszámuk a becslések alapján kb. 750 ezer) ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. Ezért Magyarországon a romák felzárkóztatását megcélzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától. „A romák esetében jellemző az, hogy még a halmozottan hátrányos helyzetű csoportokon belül is legkedvezőtlenebb helyzetben lévőkhez tartoznak.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A településen a 2012. évi népszámlálás adatai alapján 34 fő vallja magát a roma nemzetiséghez tartozónak.

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

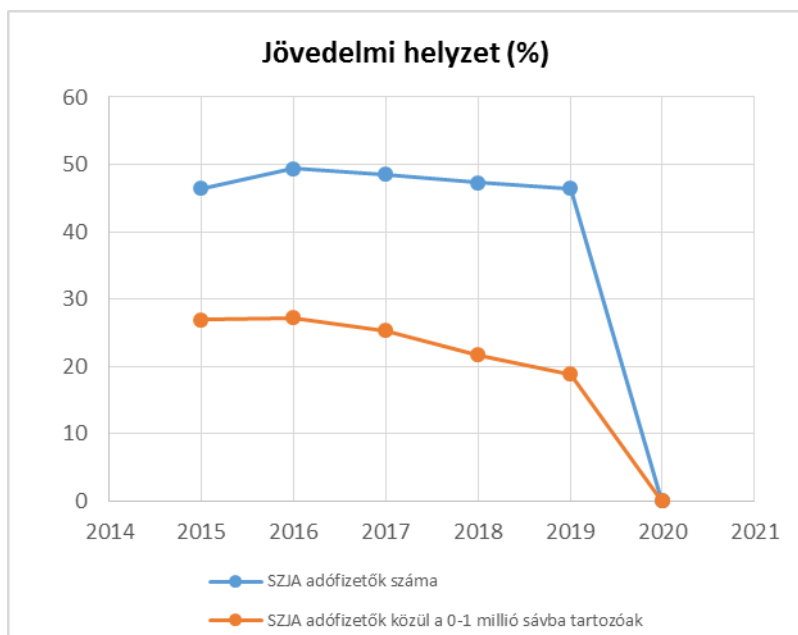
Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.

Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Településünkön a tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motiváltsági problémák, a társadalmi előítélet jelenléte. A roma nők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsági szintje, jövedelme még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb.

A szegénységi kockázat magas és alig változott az utóbbi években. A falu – város, illetve településnagyság között megfigyelhető életesély különbségek meghatározók. A vidéki területeken, azaz a falvakban magasabb a munkanélküliségi arány, míg a városokban az átlagnál alacsonyabb. A szegénység kockázata és a biztonság hiánya halmozottan jelentkezik egyes hátrányos helyzetű, különösen sérülékeny csoportoknál. Ilyennek tekinthetők a nagycsaládosok, a nyugdíjasok, a roma népesség körébe tartozók, a fogyatékosokkal élők, a rossz egészségi állapotúak, szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek vagy hajléktalan emberek. Az idős népesség bizonyos csoportjainál fokozott a szegénység kockázata. A nyugdíjasok között a nemzeti átlagot jelentősen meghaladja az egyszemélyes háztartások aránya. Ezen egyszemélyes háztartások nagy részét alacsony jövedelemmel rendelkező özvegy nők alkotják.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2015	46,47	26,97
2016	49,42	27,22
2017	48,49	25,33
2018	47,33	21,72
2019	46,42	18,88
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az ábra azt mutatja, hogyan alakult a községünkben a személyi jövedelemadó fizetők számaránya a vizsgált időszakban. Ez alapján megállapítható, hogy az állandó lakosság körülbelül fele dolgozik, állandó jövedelemmel rendelkezik, hiszen a 46% szja befizető. Ha pedig azt vizsgáljuk meg, hogy az adófizetők döntően melyik jövedelemsávba tartoznak, akkor az mondható el, hogy az szja befizetők döntően a kisebb jövedelemmel rendelkezőkhöz sorolandók, hiszen az állandó lakosság 25-30%-a a 0 és 1 millió forintos jövedelemsávba tartozik. Az arány viszont folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, tehát itt a jövedelmi helyzetekben némi-nemű pozitív változás tapasztalható.

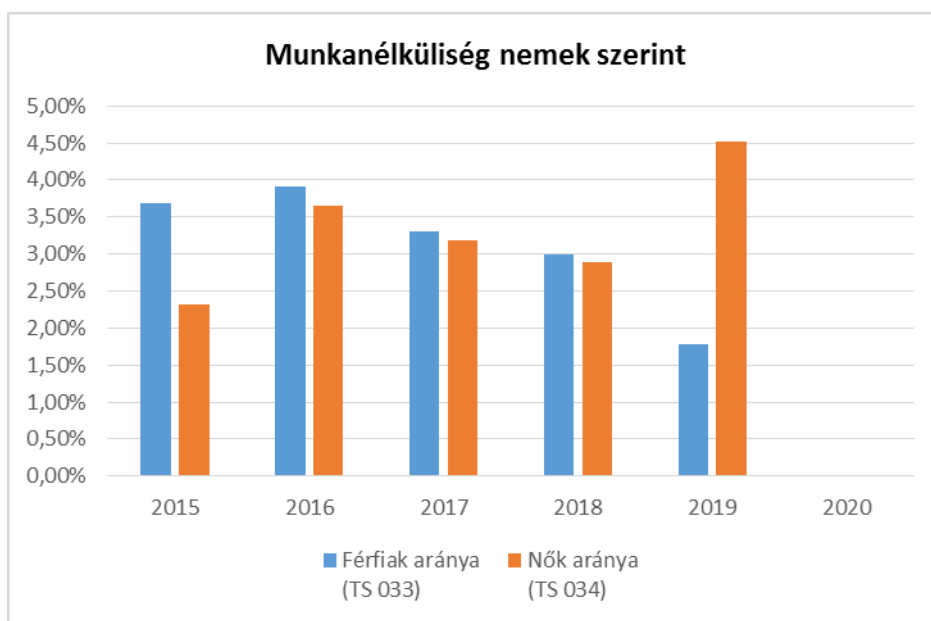
3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2015	3,69%	2,31%	3,00%
2016	3,91%	3,65%	3,78%
2017	3,30%	3,19%	3,25%
2018	3,00%	2,89%	2,95%
2019	1,78%	4,51%	3,15%
2020	-	-	0,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

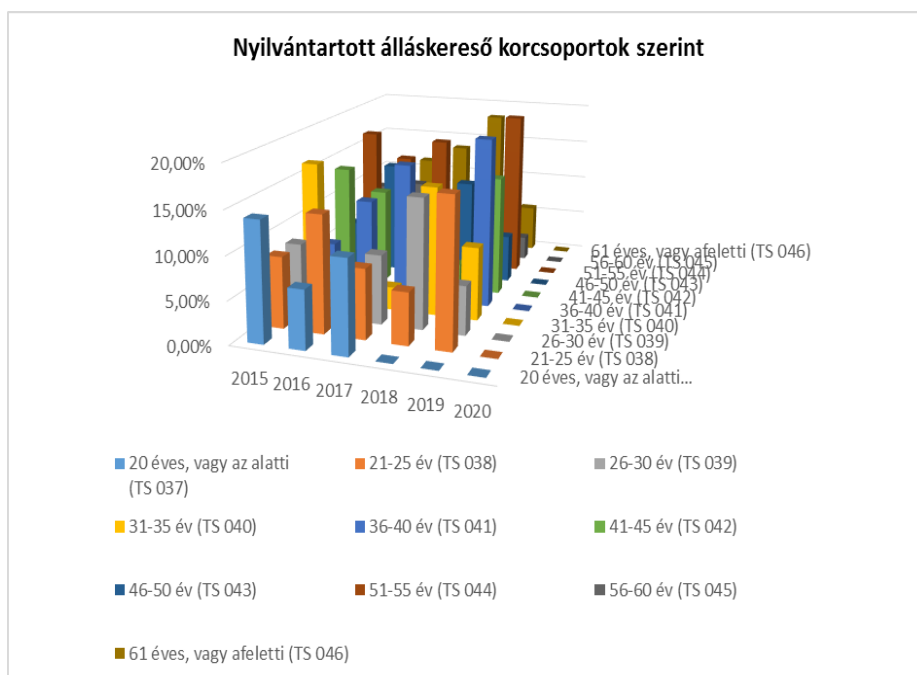
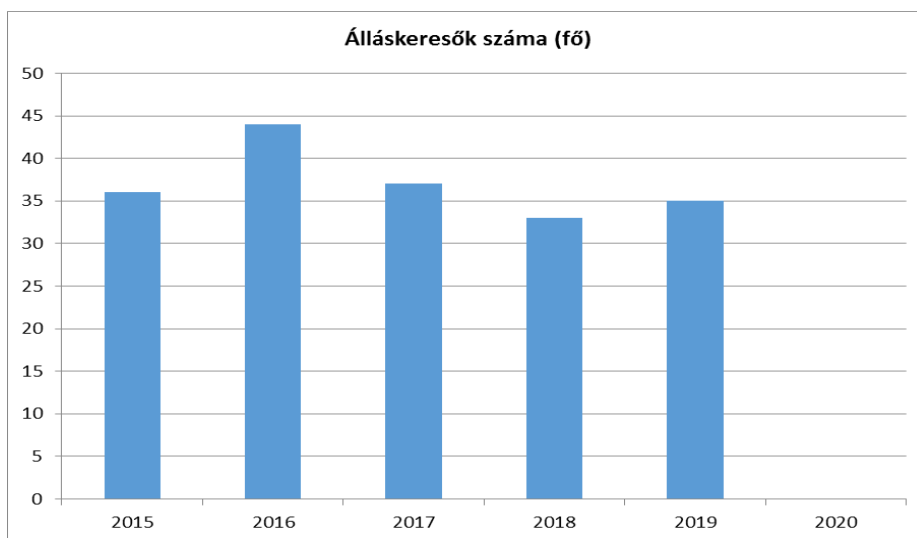

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
		Fő összesen	36	44	37	33	35
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	5,00	3,00	4,00	n.a.	n.a.	n.a.
	%	13,89%	6,82%	10,81%	-	-	-
21-25 év (TS 038)	Fő	3,00	6,00	3,00	2,00	6,00	n.a.
	%	8,33%	13,64%	8,11%	6,06%	17,14%	-
26-30 év (TS 039)	Fő	3,00	2,00	3,00	5,00	2,00	n.a.
	%	8,33%	4,55%	8,11%	15,15%	5,71%	-
31-35 év (TS 040)	Fő	6,00	2,00	1,00	5,00	3,00	n.a.

	%	16,67%	4,55%	2,70%	15,15%	8,57%	-
36-40 év (TS 041)	Fő	2,00	5,00	6,00	4,00	7,00	n.a.
	%	5,56%	11,36%	16,22%	12,12%	20,00%	-
41-45 év (TS 042)	Fő	5,00	5,00	3,00	1,00	5,00	n.a.
	%	13,89%	11,36%	8,11%	3,03%	14,29%	-
46-50 év (TS 043)	Fő	2,00	6,00	4,00	4,00	2,00	n.a.
	%	5,56%	13,64%	10,81%	12,12%	5,71%	-
51-55 év (TS 044)	Fő	6,00	6,00	6,00	2,00	7,00	n.a.
	%	16,67%	13,64%	16,22%	6,06%	20,00%	-
56-60 év (TS 045)	Fő	3,00	4,00	2,00	4,00	1,00	n.a.
	%	8,33%	9,09%	5,41%	12,12%	2,86%	-
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	1,00	5,00	5,00	6,00	2,00	n.a.
	%	2,78%	11,36%	13,51%	18,18%	5,71%	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az elmúlt években a hátrányos helyzetűek, inaktív munkaerő-piacra történő visszakерülése érdekében az önkormányzat közfoglalkoztatással igyekezett segíteni a munkavégzéshez kapcsolt, munkajövedelemmel járó foglalkoztatást. Az egyenlőtlenség meglétét bizonyító esetekről nincs tudomásunk, ha mégis érzékelhető a mindennapok során, az a társadalomban meglévő előítéletek alapján értelmezhető. Ezek ellen minden lehetséges eszközzel fel kell lépni.

A regiszterben szereplő munkanélküliek száma az utóbbi években - a szezonális ingadozásoktól eltekintve – enyhén hullámzó tendenciát mutat. Ez egyrészt annak a következménye, hogy a megszűnt munkahelyek nyomán - mely a tömeges létszámleépítésekben főleg a szakmunkásokat és betanított munkásokat érintette - kevesebb új állás létesült. Másrészt az országosan vagy megyei szinten be nem töltött állások azt mutatják, hogy ezek nem a munkára várók képzésének és számának megfelelő eloszlásúak, és a helyi infrastruktúra nem segíti a munkaerő mobilitását.

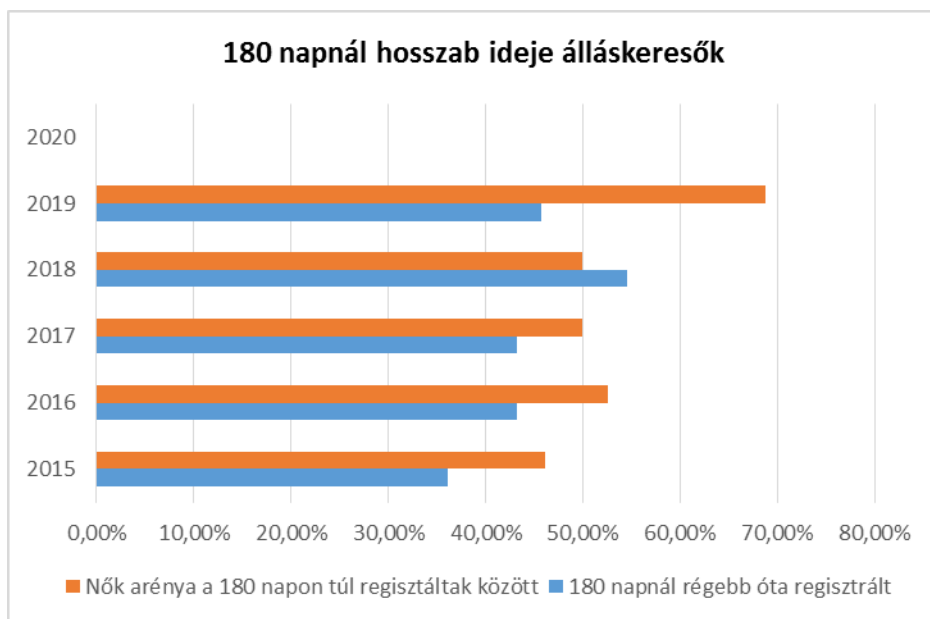
A nyilvántartott álláskereső száma 2015-2020 között stagnáló pályát mutat.

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. A fiatalok távol maradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

A szederkényi adatok alapján megállapítható, hogy a nyilvántartott álláskereső száma a 2016 évben egy kiugrást mutatott, azóta a szám csökken, illetve stagnáló tendenciát mutat.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőknél belül (TS 058)
	%	%
2015	36,11%	46,15%
2016	43,18%	52,63%
2017	43,24%	50,00%
2018	54,55%	50,00%
2019	45,71%	68,75%
2020	-	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

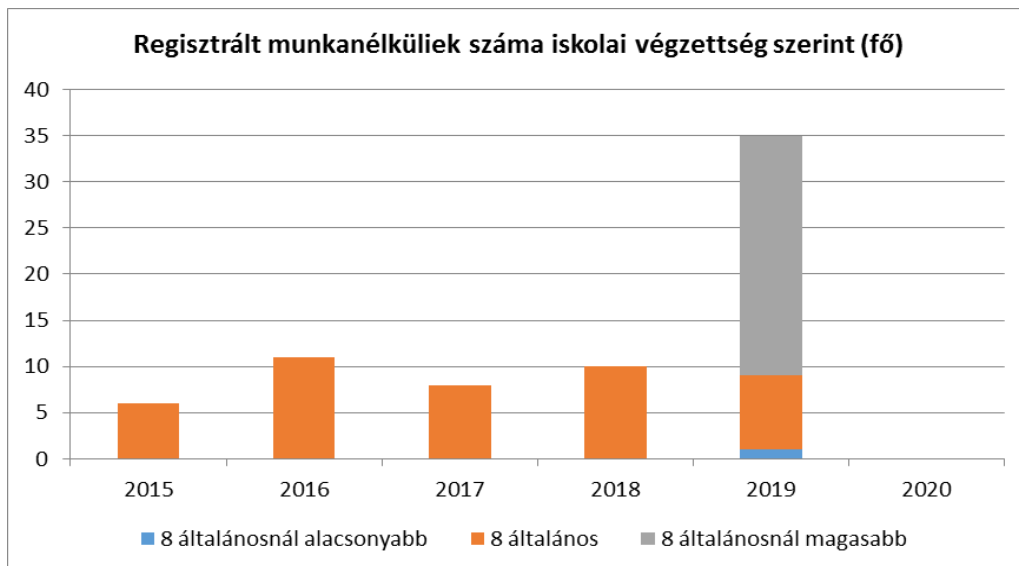

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	36	n.a.	-	6	16,67%	-	-
2016	44	n.a.	-	11	25,00%	-	-
2017	37	n.a.	-	8	21,62%	-	-
2018	33	n.a.	-	10	30,30%	-	-
2019	35	1	2,86%	8	22,86%	26	74,29%
2020	n.a.	n.a.	-	n.a.	-	-	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

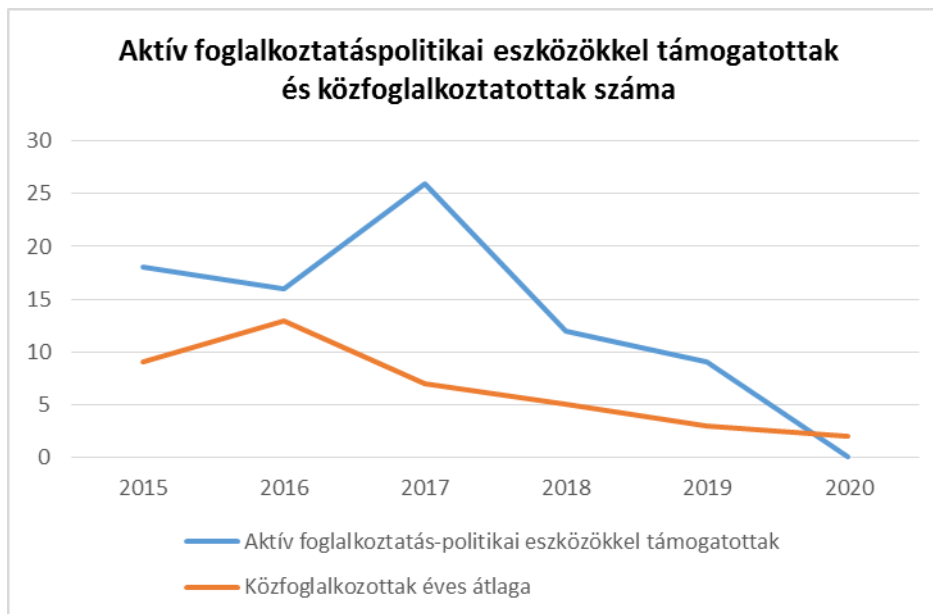
A munkanélküliség és a képzetlenség összefüggése egyenesen arányos. Az adatok szerint a község lakosai közül 1 fő olyan, akinek általános iskolai végzettsége sincs. Ugyanakkor az adatsorokat vizsgálva szembetűnő, hogy a lakosság nagyobb hányada rendelkezik az általános iskolainál magasabb végzettséggel, így a térség többi képzetlen munkaerejéhez képest előnnyel indulhatnak.

- c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A közfoglalkoztatottak száma a vizsgált időszakban szignifikáns csökkenő tendenciát mutat, 2016 óta a közfoglalkoztatottak száma mindösszesen 2 főre apadt. A változás remélhetőleg azt mutatja, hogy a közfoglalkoztatás senkinek sem hosszú távú megoldás és a lehetőségekhez képest tudnak is élni az elsődleges munkaerőpiacra való átlépéssel.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2015	18	9
2016	16	13
2017	26	7
2018	12	5
2019	9	3
2020	n.a.	2

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

Szederkény Baranya megye délkeleti részén található. A település térségében gyorsforgalmi út és országos I. rendű főút nincs. Az M-6 és M-60 autópályák jelenleg építés alatt vannak, forgalomba helyezésük várhatóan 2010-ben megtörténik. A legközelebbi I. rendű főút a 6.sz. út, ami $\approx$ 20 km-re található. Szederkényen halad keresztül az 57. sz. Mohács-Pécs országos II. rendű főút. A megyeszékhely Pécs és Mohács az 57. sz. úton jól megközelíthetők. A térség másik II. rendű főútja az 56. sz. Szekszárd-Mohács-Udvar főút. Az Udvarnál található Magyarország és Horvátország közötti közúti határátkelő $\sim$ 20 km-re van Szederkénytől. A megye közelben lévő többi városa összekötő utakon keresztül érhető el. Siklós és Harkány városok az 5701 sz. Szederkény-Villány-Harkány, míg Pécsvárad az 5608. sz. Szederkény-Pécsvárad összekötő úton közelíthető meg.

A legközelebbi vasúti mellékvonal (Pécs-Mohács) 10 km-re-délkeletre halad.

Összességében Szederkény regionális közlekedési kapcsolatai megfelelőnek mondhatók.

Szederkény és a szomszédos települések közötti kapcsolatai az 57. sz. főúton és az 5608, 5611 és 5701 összekötő utakon, valamint a monyoródi és a belvárdgyulai bekötő úton keresztül megoldottak.

A településen belül helyi autóbusz-közlekedés nincs. A helyközi és távolsági járatok az 57. és 5608. sz. utakon közlekednek. Megállóhely az 57. út mellett a központban, és az 5608. sz. út mellett a Polgármesteri Hivatalnál van. A település szinte teljes területéről, kivéve az északnyugati részt, 500 méternél rövidebb gyaloglással érhető el valamelyik megállóhely.

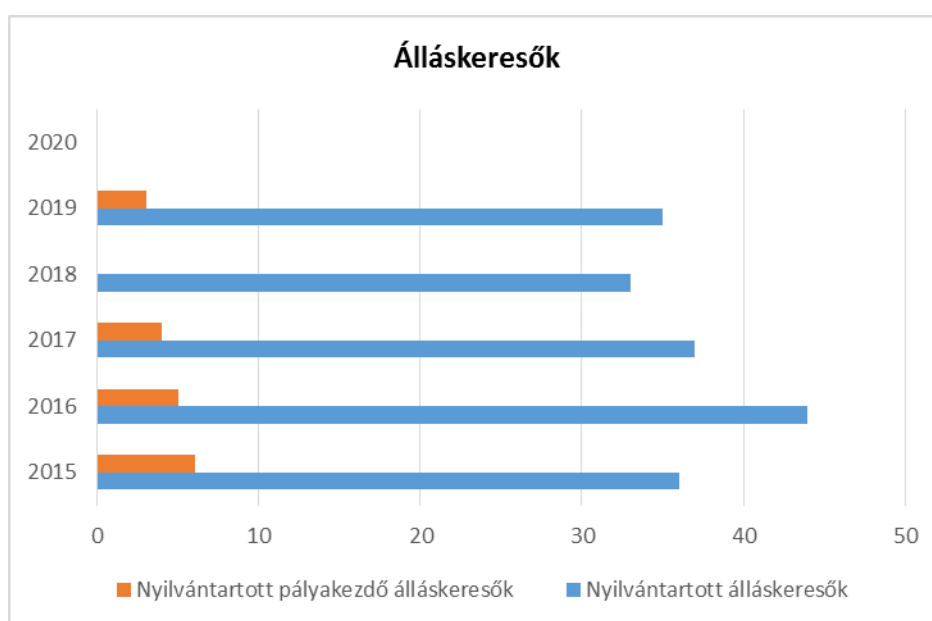
A Szederkényhez legközelebb található bolyi vasútállomás a településtől messze van, így a vasúti személyszállítás jelentősége kicsi.

A településen belüli helyváltoztatásban jelentős szerepe van a kerékpáros közlekedésnek. Mivel ez elsősorban nem a főutak mellett történik, ez idáig önálló kerékpárút vagy közös gyalog és kerékpárút nem épült.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2015	36	6
2016	44	5
2017	37	4
2018	33	n.a.
2019	35	3
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Komoly probléma, hogy egy országos adat szerint a 16 év feletti lakosság 51 %-a még mindig digitálisan írástudatlan. Különösen nagy a lemaradás – az idősek mellett – a munkanélküliek, a hátrányos helyzetűek, a kistelepüléseken élők és alacsony végzettségűek körében, akiket szinte csak a felnőttképzés keretében lehet megszólítani. Az önkormányzat a járási munkaügyi központtal felvette a kapcsolatot és a munkaügyi központ képzéseiről tájékoztatja a település lakóit.

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Baranya Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ mohácsi kirendeltsége Mohácson fogadja az álláskeresőket, a nem nyilvántartott munkát keresőket. Minden esetben elsődleges szempont, hogy az ügyintézők az ügyfelek részére megfelelő állásokat keresnek és ajánlanak fel. A Kirendeltség a munkaerő-piaci képzések lebonyolításában, a képzési lehetőségek felkutatásában, a pályaválasztási tevékenységben az intézményi és a piaci képzőkkel tart fenn kapcsolatokat. Ebben

a munkáltatók is részt vesznek, amennyiben az igényeik alapján munkaviszonyban állók, vagy felvételre kerülők előzetes képzéseit igénylik. A tanácsadás keretében: munka-, pálya-, álláskeresési-, rehabilitációs és pszichológiai egyéni tanácsadáson való részvételre van lehetőség. Ezen kívül a Kirendeltség együttműködik még a kerületi szociális és más intézményeivel a konkrét feladatoknak megfelelően.

Helyi foglalkoztatást a közfoglalkoztatási program jelenti, amely a regisztrált álláskeresők kb. 15%-nak foglalkoztatásához nyújt lehetőséget.

Felnőttképzés helyben nincs.

- g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

A mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatására jelenleg nincs lehetőség. A Szederkényi Német Nemzetiségi önkormányzat intézménye a Szederkényi Óvoda, ahol 16 fő dolgozik közalkalmazott. 6 óvodapedagógus, 1 bölcsődei kisgyermeknevelő, 5 fő dajka és további 4 fő, akik mind szakképzettséget igénylő munkakörökben dolgoznak, szakképzettséggel rendelkeznek, így a mélyszegénységben élők az intézményekben történő foglalkoztatására jelenleg nincs lehetőség.

- h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A településen hátrányos megkülönböztetést a foglalkoztatás területén nem tapasztaltunk, ilyen irányú bejelentés nem érkezett.

- i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

Szederkényben ezen terület lehetőségei az elmúlt évek pandémiás korlátozásai miatt is jelentősen javultak, a távoktatás elrendelése okán a helyi művelődési házban, de az iskolában is lehetőség van informatikai eszközök használatára és az ehhez szükséges ismeretek megszerzésére is.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Az alapszolgáltatások

Az alapszolgáltatások megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból, vagy más okból származó problémáik megoldásában.

A szociális szolgáltató, illetve intézmény együttműködik az ellátási területén működő szociális, gyermekjóléti – gyermekvédelmi, egészségügyi, oktatási és munkaügyi szolgáltatókkal, intézményekkel, így különösen

- a.) az otthonápolási szolgálattal,
- b.) a pártfogó felügyelői szolgálattal, fogyatékos személy ellátása esetén a gyógypedagógiai, nevelési szakszolgálatokkal és a fogyatékos személyeket segítő, érdekvédelmi szervezetekkel,
- c.) pszichiátriai beteg és szenvedélybeteg esetén a háziorvossal és a kezelőorvossal.

Szociális alapszolgáltatások:

- a.) az étkeztetés,
- b.) a házi segítségnyújtás,
- c.) a családsegítés,

- d.) a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- e.) a közösségi ellátások,
- f.) a támogató szolgáltatás,
- g.) az utcai szociális munka,
- h.) a nappali ellátás.

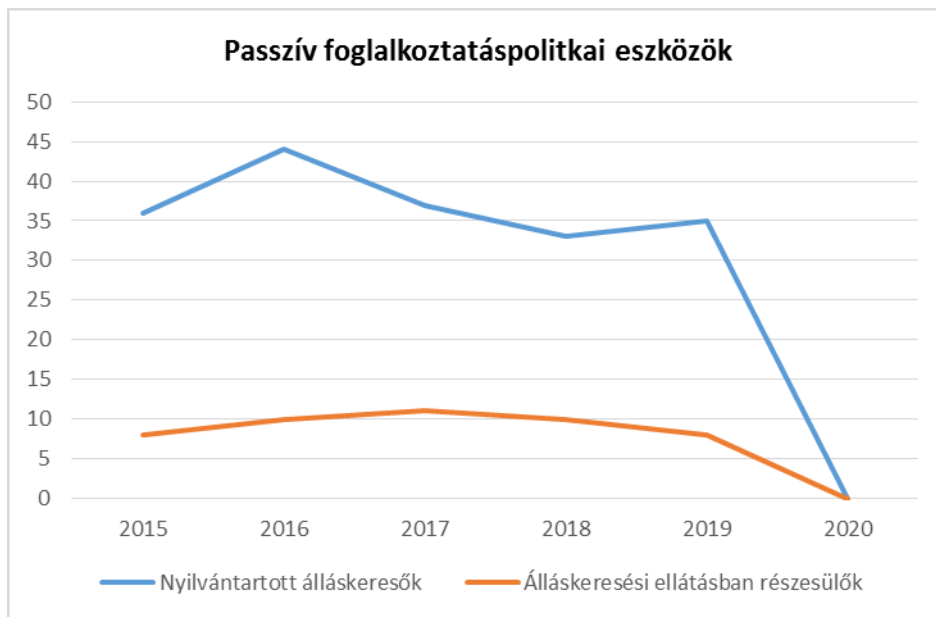
A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény az elmúlt években is többször is módosították, melynek előírásait a Képviselő-testület a pénzübeli és természetbeni, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátásokról szóló önkormányzati rendeletébe épített be:

Az aktívkorúak ellátásának körében megállapított rendelkezésre állási támogatást felváltotta a bérpótló juttatás, amelynek feltételei több helyen is átalakultak. Alapvető módosítás, hogy a bérpótló juttatásra való jogosultságot évente felül kell vizsgálni, míg a rendelkezésre állási támogatást csak kétevente kellett. A két felülvizsgálat között eltelt időben minden támogatottnak legalább 30 nap munkaviszonyt kell létesítenie, olyan módon, hogy az igazolható legyen a felülvizsgálatkor. Erre lehetősége van több módon. Nyílt munkaerőpiacon folytat keresőtevékenységet, egyszerűsített foglalkoztatottként létesít munkaviszonyt, háztartási munkát folytat, munkaerő-piaci programban vesz részt, közérdekű önkéntes tevékenységet folytat, vagy közfoglalkoztatásban vesz részt. Az önkormányzat rendeletében a bérpótló juttatásra való jogosultság egyéb feltételeként írja elő, hogy a kérelem benyújtója, illetve az ellátás jogosultja a lakókönyvezete rendezettségének biztosítására vonatkozó, a rendeletében megállapított feltételeket teljesítse.

Rendszeres szociális segélyre lehet jogosult, aki egészségkárosodott, vagy aki az 55. életévét betöltötte, vagy aki az önkormányzat rendeletében meghatározott, feltételeknek megfelel, (pl. mentális állapota miatt mentesítést kap), vagy 14 év alatti gyermeket nevel és a településen nincs biztosítva a gyermek napközbeni ellátása. A rendszeres szociális segély 90%-ban fedezett ellátási forma, a bérpótló juttatás csak 80%-ban. Javasolt a bevezetése, mert bár ezzel a mentálisan leépült (amennyiben ez megfelelően igazolható) embereket zárja ki a közmunkaprogram lehetőségéből a rendelet, de meghagyja a jövedelmüket. Az aktívkorúak ellátásában részülőknek továbbra is előírás a munkaügyi központokkal való együttműködés, míg az egészségkárosodott személyek kivételével a rendszeres szociális segélyre jogosultak az arra kijelölt szervvel, a Prevenációs Központtal kötelesek együttműködni. A megállapodás elsődleges célja olyan szolgáltatások biztosítása, amely a munkaerőpiacra történő visszahelyezést segíti. A beilleszkedést elősegítő program a munkanélküliség káros hatásait segített enyhíteni. Az anyagi helyzet romlásának következményeként a munkanélküli emberek kapcsolatai beszűkültek, megváltozott énképük és életvitelükben is izolálódtak. Az anyagi nehézségek konfliktusokat idéznek elő a munkanélküliek családjában.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	36	3,08%	8	22,22%
2016	44	3,98%	10	22,73%
2017	37	3,40%	11	29,73%
2018	33	3,07%	10	30,30%
2019	35	3,29%	8	22,86%
2020	n.a.	-	n.a.	-

A nyilvántartott álláskeresők száma 2015-2020 között szinte nem változott. A járadékra jogosultak száma a szintén stagnáló állapotot mutat.

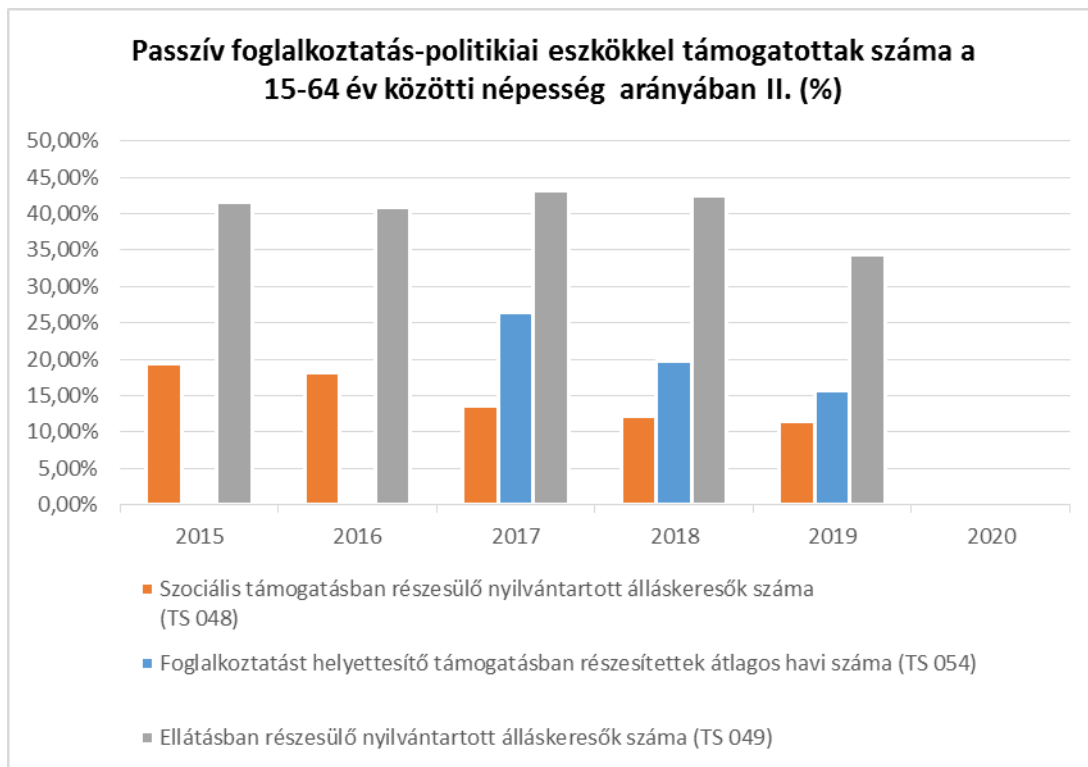
Az álláskeresők részére álláskeresési ellátásként álláskeresési járadék, nyugdíj előtti álláskeresési segély, valamint költségtérítés jár. Az álláskeresési járadék maximum 90 nap lehet, a munkaerőpiaci járulékalap 60 %-a, legfeljebb a jogosultság kezdő napján hatályos minimálbér napi összegének 100 %-a. (161.000 forint/hó, 7410 Ft/nap).

Szederkény község lakossága tekintetében az álláskeresési járadékban részesülők száma 2019. évben 8 fő. A legmagasabb érték 2017-ben volt, 11 fő.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	7	19,44%	n.a.	-	15	41,67%
2016	8	18,18%	n.a.	-	18	40,91%
2017	5	13,51%	10	26,41%	16	43,24%
2018	4	12,12%	7	19,70%	14	42,42%
2019	4	11,43%	5	15,66%	12	34,29%
2020	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Falugondnoki, tanyagondnoki szolgáltatás

A falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgáltatás célja az aprófalvak és a külterületi vagy egyéb belterületi, valamint a tanyasi lakott helyek intézményhiányából eredő hátrányainak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatáshoz, valamint egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése.

A falugondnoki szolgáltatás hatszáz lakosnál kisebb településen működtethető. A tanyagondnoki szolgáltatás legalább hetven és legfeljebb négyszáz lakosság számú - külön jogszabályban meghatározott - külterületi vagy egyéb belterületi lakott helyen működtethető. Amennyiben a helyi sajátosságok alapján a tanyagondnoki szolgáltatás több tanyagondnok közreműködésével valósítható meg, a tanyagondnokok által ellátandó körzetek határait a fenntartó települési önkormányzat rendeletében határozza meg - figyelemmel a lakosság szám korlátra - azzal, hogy új tanyagondnoki szolgáltatás nyolcszáz lakos fölött szervezhető meg.

A falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgáltatás a fenntartó önkormányzat rendeletében részletesen meghatározott feladatokat látja el, valamint - az önkormányzat rendeletében meghatározott módon - közreműködhet az étkeztetés biztosításában.

Egy településen - amennyiben a település mind a tanyagondnoki, mind a falugondnoki szolgáltatásra vonatkozó feltételeknek megfelel - vagy falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás működtethető.

A településen falugondnok szolgálat nem működik.

Étkeztetés

Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen:

- a.) koruk,
- b.) egészségi állapotuk,
- c.) fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük,
- d.) szenvedélybetegségük,
- e.) hajléktalanságuk miatt.

A jogosultsági feltételek szabályait a települési önkormányzat rendeletben határozza meg. Jogosultsági feltételként jövedelmi helyzet nem határozható meg. Az étkeztetés formái különösen a szociális konyha, a népkonyha és egyéb főzőhely keretében nyújtott ellátás. Az étkeztetés a lakosság szükségleteinek megfelelően megszervezhető az étel

- helyben fogyasztásával,
- elvitelének lehetővé tételével,
- lakásra szállításával.

A Szederkényben található Szocceg Nonprofit Kft szállítja ki az ételhordókat a lakosság részére az igénylők otthonába.

Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást. A házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell:

- a) az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését,
- b) az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést,
- c) a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.

Amennyiben a házi segítségnyújtás során szakápolási feladatok ellátása válik szükségessé, a házi segítségnyújtást végző személy kezdeményezi az otthonápolási szolgálat keretében történő ellátást.

A házi segítségnyújtás igénybevételét megelőzően vizsgálni kell a gondozási szükségletet. A gondozási szükséglet vizsgálata céljából külön jogszabályban megjelölt szakértői bizottság működik.

A házi segítségnyújtást a szakvéleményben meghatározott napi gondozási szükségletnek megfelelő időtartamban, de legfeljebb napi 4 órában kell nyújtani. Ha a gondozási szükséglet a napi 4 órát meghaladja, a szolgáltatást igénylőt az intézményvezető tájékoztatja a bentlakásos intézményi ellátás igénybevételének lehetőségéről.

A településen az egészségügyi és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek aránya 2017 óta csekély emelkedést mutat, az adatok szerint 2019-ben ez a szám 4 fő átlagot mutatott havi bontásban.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	2
2018	3
2019	4
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH

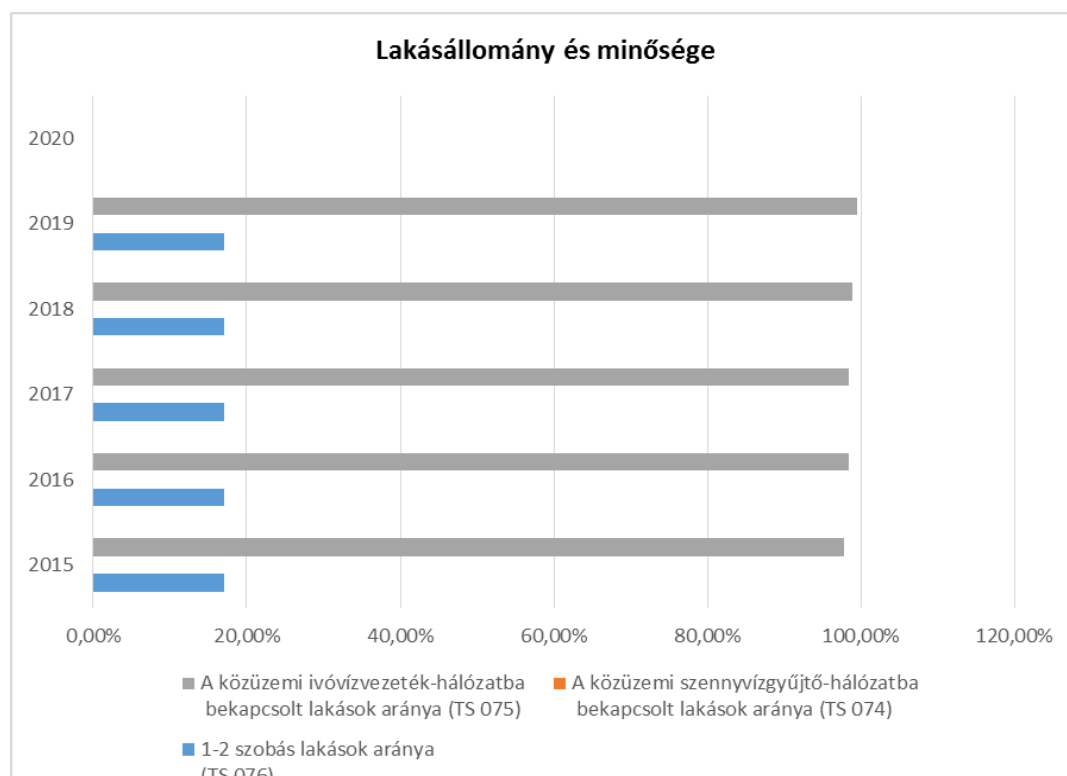
3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A lakások száma 2015 óta enyhe emelkedéssel elérte a 651 db-ot. A településen az ingatlanok állapota jónak mondható.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2015	648	7	11	17,13%	-	97,84%
2016	649	1	2	17,10%	-	98,46%
2017	650	1	2	17,08%	-	98,46%
2018	651	1	2	17,05%	-	98,92%
2019	651	n.a.	n.a.	17,05%	-	99,54%
2020	n.a.	n.a.	n.a.	-	-	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

Önkormányzatunk 14 bérlakással /házzal/rendelkezik. Szükség lakás nincs.

b) szociális lakhatás

A településen a szociális lakhatásra nincsen igény.

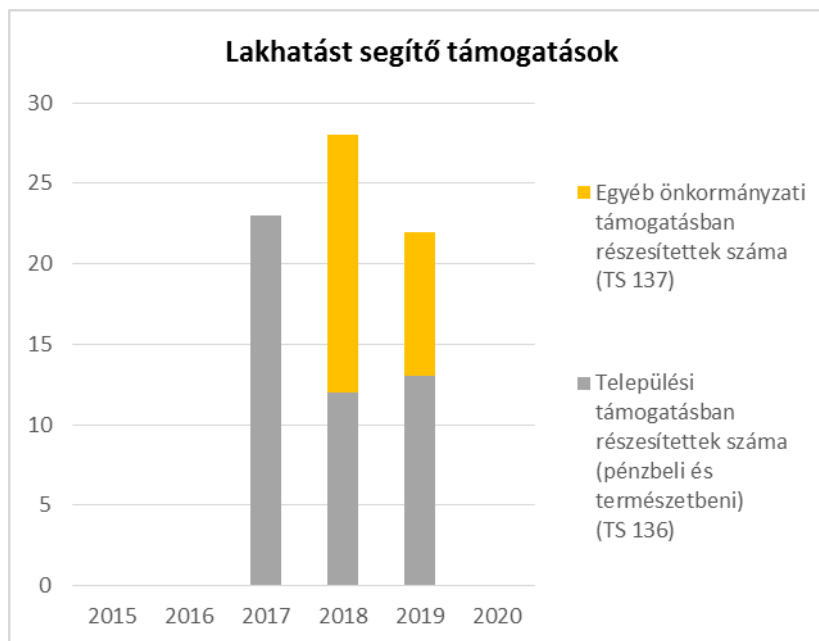
c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

A településen ilyen ingatlan nincs.

e) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2015	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.
2017	23	n.a.
2018	12	16
2019	13	9
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TelR, KSH Tstar

Lakhatást segítő támogatás a normatív lakásfenntartási támogatás megszűnése után az önkormányzatok saját rendeltben szabályozták ezt a kérdést, ún. települési támogatás keretében. Szederkény Község Önkormányzat képviselő-testülete a 3/2015.(II.16.) számú önkormányzati rendelete már nem szabályozza a lakhatást segítő támogatásokat. Valószínű, hogy az akkori települési vezetők szociálisan érzéketlenek voltak vagy a település költségvetését másra fordították, nem erre a területre. A számokat elemezve 2015-től csökkent az igénylők száma, ami 2015 után a fenti rendelet miatt nem adható, így nincs adat.

Adósságcsökkentési támogatásban a 2015-2020-as években nem részesült senki.

f) eladósodottság

Tapasztaljuk, hogy a szegénység jellemzője a lakhatással összefüggő hátralékok felhalmozódása, és a lakossági adósságállomány folytonos újratermelődése.

A legveszélyeztetettebb csoportok a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerülők, kedvezőtlen jövedelmi helyzetű családok, pályakezdők, nagycsaládosok, a hajléktalansággal veszélyeztetett, az

erőszak áldozatai például kilakoltatás előtt álló családok, a lakásfenntartási nehézséggel küzdők, a lakhatással összefüggő adósságot felhalmozott háztartások és súlyos betegséggel küzdő családok. Szederkényben az eladósodottság miatti krízishelyzetről jelenleg nincs tudomásunk.

- g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A településünk közterületein nem élnek hajléktalanok ennek ellenére a jelzőrendszer kiépített és a segítségnyújtást végző intézmények elérhetőek. A hajléktalanság problémája sok szempontból: jogi, munkaerő-piaci, lakásügyi, pszichiátriai-értelmezhető. A hajléktalanok közül sokaknak még alkalmazkodási, összeférhetlenségi problémáik is vannak és nem utolsó sorban valamilyen szenvedély betegségük is vélelmezhető.

A hajléktalanná válás jellemző okai strukturális (szegénység, tartós munkanélküliség, intézményekből való kikerülés) és családi-, kapcsolati konfliktusok. Számuk nehezen meghatározható. Többségük semmilyen szociális intézménnyel nem tart kapcsolatot, kisebb hányaduk leginkább karitatív intézményekkel, népjóléti irodákkal, munkaügyi intézményekkel áll kapcsolatban. A hajléktalanok többsége (80%-a) férfi, az átlagéletkor 39,7 év. A leggyakoribb az 55 évesek száma. Nagyobb részük egyedülálló (nőtlen/hajadon, elvált). A hajléktalanok 94,2 %-ának nincs munkája, a munkavállalók zömmel a „fekete” munkaerőpiacon dolgoznak, tehát nincs társadalombiztosításuk, nem szereznek szolgálati időt és egyáltalán nincsenek stabil megélhetési- és munkaügyi helyzetben. Ellátásukban kiemelkedő a nem állami szervezetek részvétele, ugyanakkor a szociális és egészségügyi ellátásuk nem kellően megoldott és összehangolt. Baranya megyében a TÁMASZ Alapítvány szervezésében, Pécssett jól kiépített ellátórendszer működik. A hajléktalanság kezelésében szintén fontos a társadalmi reintegráció és rehabilitáció közreműködő szereplőinek folyamatos konzultációja, programkidolgozása.

Hajléktalan személyeket ellátó bentlakásos intézmények

A hajléktalan személyek ellátását biztosító bentlakásos, illetve átmeneti intézményi elhelyezési formák területi eloszlása igen egyenetlen. Jelentős ellátórendszer épült ki Pécssett, elsősorban a TÁMASZ Alapítvány fenntartásában, ahol bentlakásos formában Átmeneti Szállás (férfiaknak és nőknek), Éjjeli Menedékhely (férfiaknak és nőknek), Ápoló Otthon, és Lábadozó áll a rászorulóknak rendelkezésére (összesen 215 férőhely), valamint a téli időszakban plusz 40 főnek időszakos férőhely. E mellett megszervezték a Nappali Melegedőt (200 fő), a Népkonyhát (150 fő), a hajléktalanok 24 órás Háziorvosi Ügyeletét – betegszállítással -, továbbá az ellátórendszerrel szemben bizalmatlan, abból valamilyen okból kiszoruló hajléktalanok segítésére két Utcai Szociális Szolgálatot (4 fő) működtetnek. Ezen kívül a TÁMASZ Alapítvány látja el a Dél-Dunántúli Régió Diszpécser Szolgálat, és a Dél-Dunántúli Régió Módszertanának feladatait. Pécs mellett Szigetváron (12 fh.), Komlón (24 fh.) és Mohácson (19 fh.) találunk hajléktalan személyeket ellátó intézményeket. A hajléktalan személyeket ellátó átmeneti férőhely kihasználtság az elmúlt években jelentősen megemelkedett, egyes ellátási formákban (pl. éjjeli menedékhely) 120 % körül mozog.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

- a) a telep, szegregátum, mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);

Szegregátumnak nevezzük azokat a területeket, ahol az aktív korú népességen belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató tekintetében magasabb, mint 50%. Az általános tapasztalatok alapján elmondható, hogy ezen a területeken az alacsony státuszú mélyszegénységben élő és roma népesség koncentrációja igen magas, éppen ezért a városi szegregátumok meghatározásának egyik elsődleges célja az ilyen jellegű területek lehatárolása.

Városszerkezetileg a szegregátumoknak alapvetően kétféle típusa jelentkezik:

- a városszövetbe agyazódott szegregált, szegregálódó területek (általában ezek jelentik a telepszerű környezetet),
- a városszövettől elkülönült, alapvetően nem lakó-funkciójú területekbe ékelődött szegregátumok (általában ezek jelentik a telepeket). A településen telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemző (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.) nincs.

- b) a telepen, szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;;

A településen a telepek/szegregátumok nem alakultak ki ezért ilyen településkörnyezetben nem élnek.

- c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

A településen a népességen belül jellemzően alacsony a romák aránya, a roma lakosság a településen szétszóródva él. A lakosságon belüli arányukról pontos szám nem áll rendelkezésre, ám az nyilvánvaló, hogy a településen nagy tömegben nem találhatók meg egy-egy területen, így elmondható, hogy erőteljes etnikai szegregáció nem tapasztalható.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

- a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A települési állampolgárok a közszolgáltatások többségét nem tudják helyben elérni, ezeket legközelebb a megyeközpontban, Pécssett vehetik igénybe.

Az egészségügyi ellátás színvonalasan biztosított az alapellátás körébe tartozó települési önkormányzati feladatok tekintetében:

- háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátás, fogászati ellátás
- alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás (felnőtt, gyermek),
- védőnői ellátás,
- iskola- és ifjúság orvosi ellátás.

A településen mind a háziorvosi, mind a védőnői státuszt betöltik. A védőnő 3 településen lát el szolgálatot (Máriakéménd, Monyoród, Szederkény) minden nap jár a településen és személyesen keresi fel a kismamákat, gyermekeket. Az adatokból látszik, hogy folyamatosan csökken a gyermeklétszám 2012-től közel 40 fővel lett kevesebb.

Az éjszakai és munkaszüneti központi felnőtt orvosi ügyelet Pécssett illetve Bólyon 24 órás sürgősségi ügyelet formájában tevékenykedik.

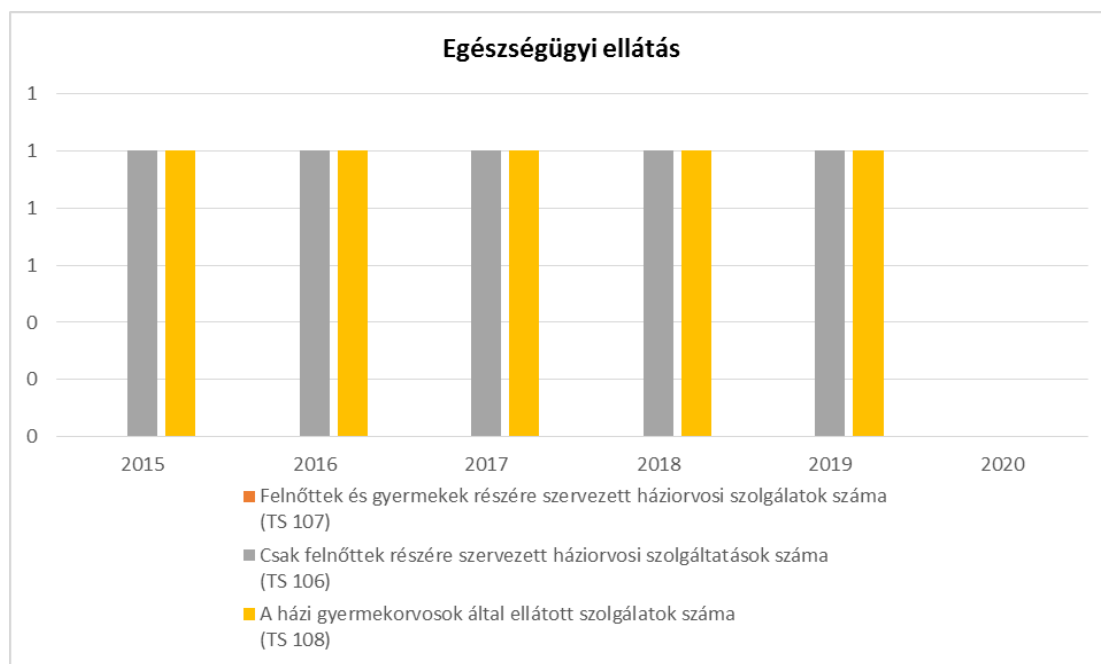
A területi ellátásért felelős kórház a Baranya Megyei Kórház, míg a gyermekek vonatkozásában a Pécsi Gyermek Klinika.

Az életminőség javítását és egészségfejlesztést szolgáló intézkedések (Eütv.) biztosítottak a településen. A család- és nővédelmi gondozás (Eütv., családtervezés, fogamzás előtti gondozás, genetikai tanácsadás, várandós szoptatás anyja gondozása) a védőnői feladatellátás keretében a településen vehetők igénybe a gondozási időben az itt élők számára. Az ifjúsági egészségügyi gondozás speciális feladatainak ellátása (Eütv.) a kistérségben biztosított. 18 éves kornál fiatalabb korban szülő nőkről nyilvántartott adat nincs, de becslések szerint a vizsgált időszakban nincs 18. életévénél korábban szülő nő a településen.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2015	n.a.	1	1	1	66	n.a.
2016	n.a.	1	1	1	73	n.a.
2017	n.a.	1	1	1	n.a.	3
2018	n.a.	1	1	1	n.a.	4
2019	n.a.	1	1	1	n.a.	2
2020	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A természetben nyújtott támogatások köréből kiemelkedik a közgyógyellátásban részesülők száma. Az eddigi évek során 66 illetve 73 fő részesült közgyógyellátásban. A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma a települési népesség számának viszonylatában magas, ami részben az idős lakosság magas arányával másrészt az alacsony nyugdíjakkal magyarázható.

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Kötelező jellegű népegészségügyi szűrések már nem léteznek. A behívóleveles szűrések ajánlottak. Kötelezően elrendelt szűrővizsgálat járványügyi indokkal lehetséges, ezek nem tartoznak a népegészségügyi szűrések közé.

Az egészségügyi mutatók viszonylag pontos képet adnak a település egészségügyi helyzetéről. Mind a méhnyakrák-, mind az emlőszűréseken viszonylag alacsony a felnőtt nők részvételi aránya. A kötelező védőoltásokból senki sem maradt ki. A helyi önkormányzat az egészségvédelemmel kapcsolatos ismeretek terjesztésében, a helyi társadalom egészségtudatos attitűdjének formálásában közvetlenül nem vállal szerepet. A hatékony egészségvédelem hangsúlyos eleme az önkormányzat által fenntartott közoktatási intézmények nevelési, oktatási programjának.

A népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára biztosított, továbbá a településen szervezett egészségügyi szűrések térítésmentesen és önkéntes bejelentkezés alapján az állampolgárok számára hozzáférhetők. Ebben fontos tényező, hogy részben a szociálisan rászorult lakossági szegmens prevenciója élvez prioritást, de idetartoznak az életkor és neme által meghatározott kockázati faktor lehetőségével bíró állampolgárok is.

Fogászati szűrést az iskolai, óvodai- nevelési-egészségügyi feladatok közt a gyermek fogorvos végez az oktatási intézménnyel történt megállapodás alapján. Az iskola fogászati rendelésen valamennyi tanuló megjelenik szűrővizsgálaton.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Egészségügyi szakellátás Szederkényben (kórház, sürgősségi ellátás, emlő-szűrő állomás, méhnyak-szűrő szakrendelés és fogyatékos személyek rehabilitációja) nem biztosított. Ezeket az ellátásokat a 25 km-re lévő megyeközpontban, Pécsen vagy Mohácson lehet igénybe venni.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat megszervezi a közétkeztetést, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A kikerülő étel minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos, szakember bevonásával történik, így az egészséges táplálkozás szempontjait mindig szem előtt tartva megfelelő táplálás biztosítható. A védőnő minden évben nyaranta egészséges ételkészítésről tanítja a helyi lakosságot, az ehhez szükséges alapanyagokat és helyszínt az önkormányzat biztosítja. A résztvevők száma minden évben egyre több, sikeresnek mondható a rendezvény. Az étkeztetést igénybe vevők száma folyamatosan változik, átlagosan 40 fő.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Az önkormányzati sporttevékenység magában foglalja a testnevelés és sportkultúra valamennyi formáját, a gyermekek és felnőttek test kulturális, rekreációs és szabadidős tevékenységétől, rendszeres testmozgásától a technikai és szellemi sportokon át a versenysportig, beleértve a testnevelés, testedzés és az egészségmegőrzés minden kapcsolódó területét. A település rendkívül sok lehetőséget nyújt a sportolni vágyók számára. A helyi sportpálya és óvoda tornaterme, sportpályái illetve a művelődési ház is alkalmas különféle sportfoglalkozások szervezésére, mint a jógá, thai-boksz, aerobic vagy asszonytorna illetve emellett külön foglalkozások lebonyolítására, többek között az általános iskolai tanulók számára (nemzetiségi tánc). A helyi sportegyesület, Szederkényi Sport Egyesület. Már az 1950-es évek előtt folyt sportélet, a községben, csak nem egyesületi szinten. A Szederkényi Sport Egylet 1947-ben alakult. Létrehozásában sokat fáradozott Helesfay Antal, Ravasz János és Heid János. A labdarúgó csapattal beneveztek a Megyei alosztály-bajnokságba. Az egyesületnek 15 igazolt játékosa volt. Mivel az anyagi nehézségek miatt az egyesület edzőt nem tartott, a játékosok nem tudtak rendszeresen edzeni. Ennek ellenére

játékuk sok kellemes percet szerzett a szurkolóknak. Napjainkban a sportélet nagyot fejlődött a kezdetekhez képest. A labdarúgó pálya új helyre került, és mostanra egy gyönyörű és ápolt sportcentrum várja a sportolni vágyókat. Ez köszönhető mindazon embereknek, akik áldozatos munkájukkal elérték, hogy ilyen körülmények között sportolhassanak a település lakosai.

Mostanra Szederkény a labdarúgás terén regionális központnak is nevezhető, mert a környékbeli településekből is járnak hozzánk sportolni a gyerekek és fiatalok. Közel 70 játékgengedéllyel rendelkező labdarúgónk van. A szurkolók és a vezetőség nevében állíthatom nagyon büszkék vagyunk rájuk. A felkészülésüket egy remek világitással rendelkező edzőpálya is segíti. Az egyesület működéséhez szükséges anyagi segítséget a helyi önkormányzat adja, hála a vezetőknek, akik a szívükön viselik a sportág sorsát.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egyes telephelyeken a preventív rendszerszemléletű szociális munka keretében komplex segítséget nyújtanak az állampolgárok önálló életvitelének és készségének megőrzéséhez, erősítéséhez. Ide sorolható: a szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, fogyatékosok nappali intézménye, nappali melegedő, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsőde, családi napközi és idősek átmeneti elhelyezését nyújtó intézménye. A szociális ellátások és a szolgáltatások összehangoltan, koordináltan működnek, nagymértékben lefedik a szociális szükségleteket. A helyi szociális ellátórendszer középpontjában továbbra is a segítségre szoruló emberek állnak, akiknek színvonalas ellátása feltételezi az emberi értékek tiszteletben tartását. A helyi szociális szolgáltatások gyakorlatában a személyközpontú szociális munka folyamatosan biztosított, amely megteremti a hátrányos helyzetben élők támogatásának, az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit.

g) drogprevenációs szolgáltatások

A településen drogfüggőség problémája nem merült fel, a drogprevenációs szolgáltatások iránti igény nem jött szóba.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

A településen népkonyha nem működik.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2015	0
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0

Forrás: Önkormányzati adat

A pénzbeli ellátások és a közszolgáltatások szervezése során pozitív diszkriminációval segítjük a célcsoportokhoz tartozókat. Ez részben szabályozási eszközökkel, részben eljárások bevezetésével, részben a nyilvánosság eszközeinek alkalmazásával történik.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet szinterei, fórumai;

A közösségi élet szinterei sokrétűek, ilyenek a lakóközösségek, a munkahelyek, önkormányzati intézmények, a templomok, a civil szervezetek. Településünk kedvező természeti adottságokkal, értékekkel rendelkezik, polgáraink többsége lokálpatrióta, akik külön-külön, illetve szervezetekbe tömörülve is tesznek községünkért.

A település lakosságának egészségét, gazdasági és társadalmi jólétét, életminőségének javítását úgy lehet biztosítani, ha tevékenységeink során a környezet és fejlődés, illetve a gazdaság, társadalom és környezet problémáit együtt kezeljük. A kombinált kezelési módszer pedig élhető atmoszférát teremt, ahová az emberek szívesen járnak haza, ahol szívesen töltik szabadidejüket.

A ciklusprogramban testet öltő településfejlesztési stratégia, amely az erre épülő településrendezési tervekkel térbeli-műszaki-ökológiai kereteket biztosít a megfogalmazott célkitűzéseinek megvalósításához. A település zöldhálózati rendszerének fejlesztése a közterületek karbantartása, megőrzése tervszerű, és folyamatos. A gondozott környezet okot ad arra, hogy a lakosok büszkéek legyenek arra, ahol élnek, és ösztönzőleg hat arra, hogy ezen állapot megőrzésében tevékenyen részt vegyenek.

A zárt terek mellett jelentősek a közterület rendezvények is (Falunap).

Az Önkormányzat gondot fordít arra, hogy az állampolgárokat bevonja a kerület társadalmi életébe, a településfejlesztési programok előkészítésébe. Segíti a nemzetiségi művészeti csoportok alakulását, bemutatkozását, a nemzetiségi hagyományőrző rendezvények lebonyolításához helyszínt biztosít.

A településen a Művelődési Házban könyvtár is működik, ahol a lakosok díjmentesen vehetik igénybe a szolgáltatást, illetve az egyre csak bővülő könyvválaszték a lehetőségekhez mérten kielégíti a beiratkozottak igényeit.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2018)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
2	n.a.	1596	2

Forrás: TelR, KSH Tstar

Honismereti Egyesület

A Szederkényi Honismereti Egyesület - Heimatverein - 1991-ben alakult meg Ravasz János helytörténész vezetésével.

Tagjaink száma 160 fő: helyiek, valamint az ország más részeibe és külföldre elszármazott, volt Szederkényiek. Velük évente hírlevél útján, alkalmanként találkozókkal megszervezésével kapcsolatot tartunk.

A szervezet célja: a lakóhely, a munkahely, a szülőföld, a nép és a haza történelme, jelene és kultúrája megismerésének, megbecsülésének szolgálata. A nemzeti tudat, önismeret, hagyományok ápolása, a kulturális, természeti és települési értékek megőrzése. A helyi német kisebbség sajtóságai fennmaradásának kezdeményezése, támogatása.

1993-ban nyitottuk meg a Falumúzeumot. Szederkény és Nyomja története látható a kiállított régészeti leleteken, tárgyakon, fotókon az őskortól napjainkig.

Szederkény - Surgetin címmel 12 évkönyv jelent meg, melyek a község múltját földrajzi, történeti, névrajzi szempontból magyar és német nyelven feldolgozták.

A falu Tájháza, egy 200 éves favázas szerkezetű sváb lakóház gazdasági épületekkel, szintén várja az idelátogatókat.

Nyugdíjas Egyesület

A Nyugdíjasok Szederkényi Egyesülete 1992-ben alakult 60 fővel. Létrehozott egy nyugdíjas Dalkört, Színjátszó csoportot és tánc csoportot. Ki Mit Tud rendezvényeken a csoportok minden évben az élmezőnyben vannak.

Nyugdíjasok Szederkényi Egyesületének fontos célkitűzése az Időskorúak társadalmi szükségletének kielégítése. Ennek érdekében igyekszik minél több tartalmas, hasznos szabadidős tevékenységbe bevonni a nyugdíjasokat. Fontosnak tartják az Időskorúak életminőségének javítását, a mozgás fejlesztését, az élethosszig tartó tanulásra ösztönzést. Tízszerezésre emelték a nyugdíjasok számára lehetséges kulturális, sport és egyéb rendezvények szervezését. A sokoldalú rendezvényeken való részvétel pozitívan befolyásolja az egyesület tagjainak szellemi és fizikai állapotának fenntartását. Síkra szállnak a nyugdíjasok és nyugdíjas korúak létbiztonságáért, életkörülményeik javításáért, függetlenül attól, hogy a nyugdíjas, vagy nyugdíjas korú tagja-e az egyesületnek. A nyugdíjasok érdekeinek eredményesebb képviselése érdekében az egyesület részt vesz a közéletben. Ennek keretén belül kapcsolatot tart fenn más szervekkel, intézményekkel. Részt vesz közvetlenül vagy közvetve a nyugdíjasok érdekeit képviselő döntések, terveinek előkészítésében és megvalósításában a helyi önkormányzatban. Bekapcsolódott a helyi önkormányzat szociális tevékenységében, javaslatokat terjesztett elő, mindent elkövetett, hogy segélyben a tényleg rászorultak részesüljenek. Minden rendezvényükre szeretnének egyre nagyobb létszámot mozgósítani, elsősorban a Szederkény községben élőket bevonva, de a közvetlen környezetükben élők kulturális és egyéb tevékenységébe. Az egészséges életmód érdekében kerékpár túrákat szerveznek /évente három-négy alkalom/, közel kétszáz ember mozgósításával.

A Szabadidős és Kulturális Egyesület egyik alapvető célja községfejlesztő társadalmi részvételt biztosító, a település fejlődését támogató tevékenység folytatása, a néphagyományok, népszokások felelevenítése, megőrzése, átadása a fiatalabb nemzedéknek a kulturális élet fellendítése a helyi programok szervezésével.

Másik célja a fiatalok megnyerése, a szabadidő kulturált környezettudatos eltöltésére, a hagyományok őrzésére a kor szellemének megfelelően. A célok elérésének alapfeltétele a modern technika, hiszen a fiatalok ebben érzik otthon magukat. A világ rohamléptekben fejlődik, és lépést kell vele tartani ahhoz, hogy a fiatalok érdeklődését felkeltsük a szabadidő hasznos eltöltésére. Egyesületen belül több korosztályú tánc csoport működik.

A szervezet meghatározó színfoltja községünknek, hisz mindenben aktívan részt vesznek, társadalmi munkákban építhet rájuk Szederkény. A Tájház felújításában több alkalommal is részt vettek, szepítették.

A kulturált szórakozásnak, a szabadidő hasznos eltöltésének alapja a természet szeretete, a környezet védelme. Ebben a szellemben az egyesületek évente több alkalommal is szervez községünkben társadalmi munkában végzett környezet szépítő programot pl.: szemétszedés,

virágültetés. Rendezvényeinken a felnőttek és gyerekek körében ismertetik a szelektív hulladékgyűjtés fontosságát, melyben maguk is példát mutatnak.

Karasica Táncegyüttes

2015 őszén alakult meg a Karasica Táncegyüttes. Elődje az 1996-ban alakult Szedy Táncegyüttes. Számos hazai, illetve külföldi fellépésen jelesen szerepeltek. Természetesen Szederkény minden programján részt vesznek, ezen kívül a környék rendezvényein is megmutatkoznak kultúracsoportjai.

Elengedhetetlennek tartják az utánpótlás nevelését, több gyermekcsoport is működik, akik érdemben folytathatják a munkát, biztosítva így generációról generációra a hagyományőrzést.

Próbák heti rendszerességgel vannak minden korosztálynak. A tánc, a mozgás szeretete, a szabadidő hasznos eltöltése tartja együtt ennyi éve sikeresen a csoportot.

Repertoárjainkat összeállításánál figyelnek arra, hogy minden kisebbség megtalálja a saját kultúráját, ezzel erősítve az összefogást. Ezzel együtt céljuk a különböző nemzetiségi kultúra megismerése, a különböző nemzetiségű lakosság összetartozásának erősítése, illetve a más nációkhoz tartozók felé közelítés a kultúrán keresztül. A nemzetiségi kultúra- táncok, dalok, népviselet- ápolása és népszerűsítése, valamint és nem utolsó sorban az anyanyelv fenntartása, visszahozása a közéletbe fontos irányvonal.

Az elmúlt évek bizonyították, hogy szükség, igény van az e fajta összefogásra, egyrészt a különböző népcsoportok kultúrájának bemutatása, népszerűsítése szempontjából, másrészt a közösség népi, nyelvi hagyományainak őrzése, és továbbadása szempontjából.

Fontos a hagyomány a múlt tisztelete, munkánkkal a helyi érték megőrzése a helyben maradó értékteremtés a fő feladat. Lelkiismeretes szereplői kívánnak lenni Szederkény jelenében és jövőjében, és vállalnak ennek érdekében társadalmi felelősséget.

Programjaink:

- Hagyományőrző sváb bál.
- Sportbál
- Sokac bál
- Nyugdíjasok farsangi rendezvénye
- Iskola-Óvoda jótekonysági rendezvény
- Borversenyen
- Családi délután: játszóház, gyerekeknek és felnőtteknek.
- Májusban Gyereknep.
- Nyugdíjasok Térségi találkozója
- Német Nap-hagyományőrző rendezvény.
- Sportnap
- Minden nyáron 1 hetes alkotótábort szervezünk
- Augusztus 20.-koncert
- „Összeköt a Karasica” kulturális és gasztronómiai rendezvény, ami a Karasica parton fekvő településeket fogja össze, átlépve a határokat. Minden 2.évben Szederkényben valósul meg a többi évben vándorol a települések között.
- Idősek Világnapja
- Horvát Nap-hagyományőrző rendezvény

- Mikulás műsor- adventi kreatívkodás után zenés műsor, majd csomagátadás
- Adventi hangverseny
- Karácsonyi programok
- Művelődési Házban állandó sport, és művészeti foglalkozások találhatóak egész évben

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

A településen nem különösebben jellemzőek az etnikai konfliktusok.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

A településen önkéntes munkásokat főként tavasszal, a közterületek virágosításakor illetve nyáron, szintén a közterületek illetve az óvoda udvarának ápolásakor figyelhetünk meg civil szerveződések formájában. Adományozások, felajánlások legfőképpen a különféle intézmények, mint az óvoda irányába történnek, ezek főként játékadományok, melyeket a szervek szívesen fogadnak.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Szederkényben a magyar nemzetiség mellett nagyobb számban német, kisebb számban horvát nemzetiségűek élnek. Mindkét nemzetiségnek van Önkormányzata, mely szervezet rendez folyamatosan olyan színes nemzetiségi kulturális programokat, ahol az adott nemzetiség bármely korosztálya részt vehet azokon és gyakorolhatja nemzetiségét. Ezen programok rendezvények nem csak lokálisan, hanem országhatárokon is túlnyúló kapcsolatokat is ápolnak.

e) helyi lakossági önszerveződések

Szederkényben minden sport vagy kulturális rendezvényeket programokat az adott témakörben munkálkodó egyesület, önkormányzat szervezi, koordinálja.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A településen roma nemzetiségi önkormányzat nem működik.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség, számuk nem csökken.	Közfoglalkoztatás folytatása. Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása.
A hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése. Ösztöndíj alapítása a pályakezdés megkönnyítése érdekében.
Digitális írástudás hiánya akadályozza a munkanélküliek munkaerő-piacon történő elhelyezkedést.	Képzések bővítése a munkanélküliek körére.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Az esélyegyenlőség, az egyenlő bánásmód biztosítása mindenki számára minden ország, település központi kérdése. Földrajzi elhelyezkedéstől, származástól, nemtől, életkortól függetlenül mindenkit azonos jogok illetnek meg, tehát kivétel nélkül törekedni kell ezek érvényesítésére. A cél az, hogy mindenki egyenlő eséllyel jusson az ellátásokhoz, rendelkezzen a kellő információval, tisztában legyen vele, hol érdeklődhet, tudja, milyen ellátások illetik meg, van-e választási lehetősége. Sokszor tapasztalhatjuk, hogy ez nem valósul meg, legyen ez köszönhető vagyoni státusznak, vagy társadalmi sztereotípiának, vagy a gyermekek esetében az életkornak.

Az utóbbi években született szociális vonatkozású jogszabályokban megvalósult a jogalkotó azon törekvése, hogy az irányelveknek megfelelő, az egyenlő esélyeket biztosító jogszabályok szülessenek.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. (továbbiakban: Gyermekvédelmi törvény) 5. §.-a szerint a veszélyeztetettség „olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza”.

Ez a megfogalmazás nem ad komoly támpontot egy-egy valós eset megítélésében, és így megőrzi a mérlegelés lehetőségét és felelősségét. A veszélyeztetettség fogalmának pontosítására a gyakorlati munkában mindenképpen szükség van. Egy lehetséges megközelítés az alábbi kategóriákat jelöli meg:

Veszélyeztetett

- az alkoholista, önmagát a környezetére is veszélyes módon elhanyagoló, krónikusan beteg szülő gyermeke,
- a felbomlott és ez által talaját vesztett család elhanyagolt gyermeke,
- a bölcsődékben, óvodákban és iskolákban tartósan kirívó magatartású, neurotizálódott gyermek és serdülő,
- a tanulásban lemaradt, túlkoros gyermek,
- javítóintézetből vagy a nevelőotthonból elbocsátott, nem utógondozott fiatal.

Gyermekbántalmazás

A gyermekbántalmazás a gyermek veszélyeztetettségének egyik megnyilvánulási formája, de a gyermek veszélyeztetettsége bántalmazás nélkül is megvalósulhat, így például a gyermek magatartása, a szülő egészségi állapota, anyagi körülménye, életvitele lehet veszélyeztető körülmény anélkül, hogy ez a gyermek bántalmazását is jelentené.

A gyermek bántalmazásán azt értjük, ha valaki(k) sérülést okoz(nak) a gyermeknek, vagy a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt, történést szándékosan nem akadályozza(ák) meg. Ez a gyermek további életére kiható, jelentős mértékű sérülés lehet testi, érzelmi, erkölcsi, szellemi, egészségügyi jellegű, illetve a gyermek méltóságát sértő, személyiségfejlődését károsan befolyásoló. A gyermekeket érheti bántalmazás családon belül, intézményi keretek között vagy – ritkább esetben – lehetnek idegen személy által okozott bántalmazás szenvedő alanyai is.

A magyar jogrendszerben nincs pontos meghatározás arra vonatkozóan, milyen eset minősül gyermekbántalmazásnak, elhanyagolásnak, a szakemberek között is vita van e tekintetben. A WHO definícióját elfogadhatónak tekinthetjük:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmódot, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.” A rossz

bánásmód lehet fizikai, érzelmi, szexuális és egyéb jellegű, és megvalósulhat aktív (cselekvő) és passzív (elhanyagoló) magatartással, a gyermeket rossz bánásmód érheti családon belül, illetve családon kívül.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	815	907	1722	47,33%	52,67%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)				2,44%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	115	108	223	6,68%	6,27%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	16	19	35	0,93%	1,10%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2015	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.
2019	n.a.	13
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

2012 és 2017 között védelembe vett 18 év alatti gyermekek száma csökkent, 2017-ben már nem került sor védelembe vételre.

- b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	12
2018	9
2019	13
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az elmúlt években átlagosan 76-84 gyermek részesült rendszeres kedvezményben, nem kiugró adat a lakosság számhoz képest.

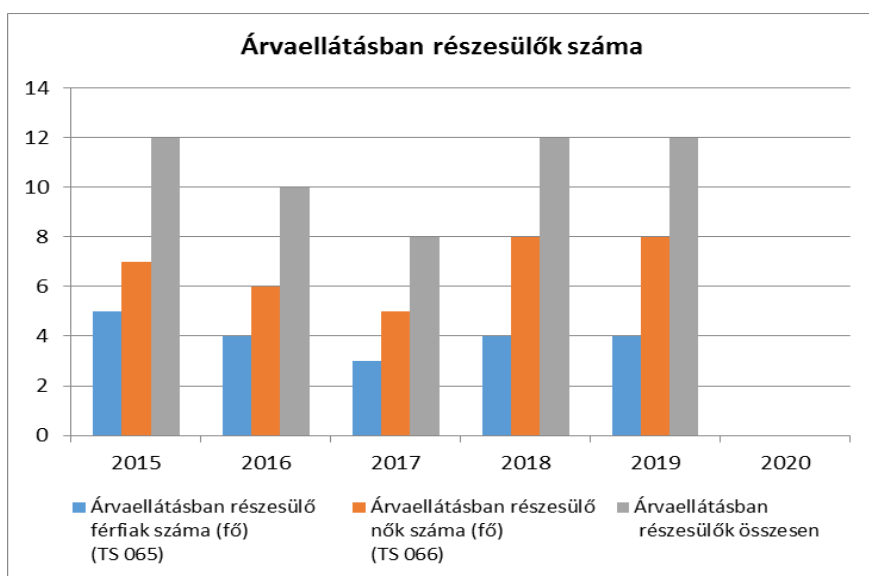
c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

A településen kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben senki nem részesül, mert a gyermekek gondozását minden rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek esetében a szülők látják el.

Az árvaellátásban részesülők száma száma évek óta stagnál, nem mutat változást.

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás			
Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2015	5	7	12
2016	4	6	10
2017	3	5	8
2018	4	8	12
2019	4	8	12
2020	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

A településen kedvezményes étkeztetésben részesülők száma folyamatosan emelkedett. Az ingyenes tankönyvellátást a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők vették igénybe.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Adataink szerint magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek a településen nem élnek.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Magyar állampolgársággal nem rendelkező hátrányos helyzetű családok nem élnek a településen.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A kérdés nem releváns, szegregált, telepszerű lakókörnyezet nincs a településen.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2015	1		227
2016	1		224
2017	n.a.		229
2018	1		n.a.
2019	1		n.a.
2020	n.a.		-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A településen a védőnő a védőnői szolgálatot a Máriakéménd, Monyoród és Szederkény községben látja el.

A védőnő a településen folyamatosan szervezi és végzi az alábbi közösségi programokat:

- Szülésre-szülői szerepre felkészítés várandósoknak és párjuknak
- Babamasszázs tanfolyam csecsemőknek
- Baba-mama klub kisbabás szülőknek, az óvoda/bölcsőde megkezdéséig
- Anyatejes Világnapi rendezvény minden évben 1x

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2015	n.a.	1	1		
2016	n.a.	1	1		
2017	n.a.	1	1		
2018	n.a.	1	1		
2019	n.a.	1	1		
2020	n.a.	n.a.	n.a.		

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Védőnői Szolgálat
szerda: 8-12 tanácsadás
csütörtök: 13-15 fogadóóra

Fogászat
Hétfő-szerda-péntek: 8-14
kedd-csütörtök: 13-19

Felnőtt házi orvos:
hétfő, kedd és péntek: 8-12
szerda: 12-16.30
csütörtök: délelőtt vidék, délután: 14-16
minden hétköznap 16-ig elérhető ügyelet a doktornő Dr. Sarlós Beáta

Gyermekorvos
hétfő, szerda és péntek: 8-12
kedd: 8-9
csütörtök: 13-15

- c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A szakellátási szolgáltatások a megyeszékhelyen érhetőek el. Pécsen van a székhelye a Társak Tanácsadó Központnak ahol beszédhibával, figyelemzavarral vagy egyéb észlelési- tanulási zavarral küzdő gyermekekkel foglalkozik vagy az Apáczai Nevelési Központ Korai Fejlesztő, Logopédiai és Gyógytestnevelési Intézet korai fejlesztés, SNI ellátással, integráltan oktatott, nevelt sérült gyermekek rehabilitációs megsegítésével foglalkozik.

- d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A gyermekjóléti alapellátások közül helyben megoldott a gyermekjóléti szolgáltatás. A gyermekjóléti szolgáltatást intézményfenntartó társulás keretei között a Bóly Kistérségi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat látja el.

- e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

A településen 2017 áprilisában indult a Mini Bölcsőde 8 fővel (100%-os kihasználtság) működik.

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2015	0	0
2016	0	0
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyerekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	8	7	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	8	8	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	8	8	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH

Tstar

f) gyermekvédelem;

A gyermekvédelmi szolgáltatást intézményfenntartó társulás keretei között a hatáskörükbe tartozó ügyek tekintetében a Bólyi Járási Hivatal és a Szederkényi Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője jár el, egyéb ügyekben a védőnői szolgálat és a Bólyi Szociális és Gyermekjóléti Társulás végzi.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Az önkormányzat a helyi szociális rendelet alapján átmeneti segély adható amennyiben a kérelmező vagyoni, jövedelmi és egyéb körülményeinek ismeretében vélelmezhető, hogy problémáját más módon nem tudja megoldani, egyszeri átmeneti segély állapítható meg annak a személynek, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem alacsonyabb az öregségi nyugdíjminimum 100 %-ánál, egyedülálló esetén 150 %-ánál, aki, és akinek a vele közös háztartásban élő családtagja vagyonnal nem rendelkezik

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Az egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés a településen biztosított. A kultúrházban van lehetőség tornaórák tartására, amit a helyi nők igénybe is vesznek valamint a településen futballpálya található.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

A 2012-es 22 főhöz képest 2017-ra az ingyenes étkezésben részesülők száma lecsökkent 17 főre.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Szederkényben nincsenek eltérő kultúrájú gyermekcsoportok. Hátrányos és nem hátrányos megkülönböztetés sincs, ezért nincs szükség ilyen jellegű közelítő programok szervezésére sem.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Az Önkormányzat hozzájárul a gyermekekkel kapcsolatos költségekhez, illetve a gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatokhoz. A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, ugyanakkor fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások, ellátások szociális rászorultság alapján, más ellátások úgynevezett alanyi jogon járnak a gyermekek részére.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

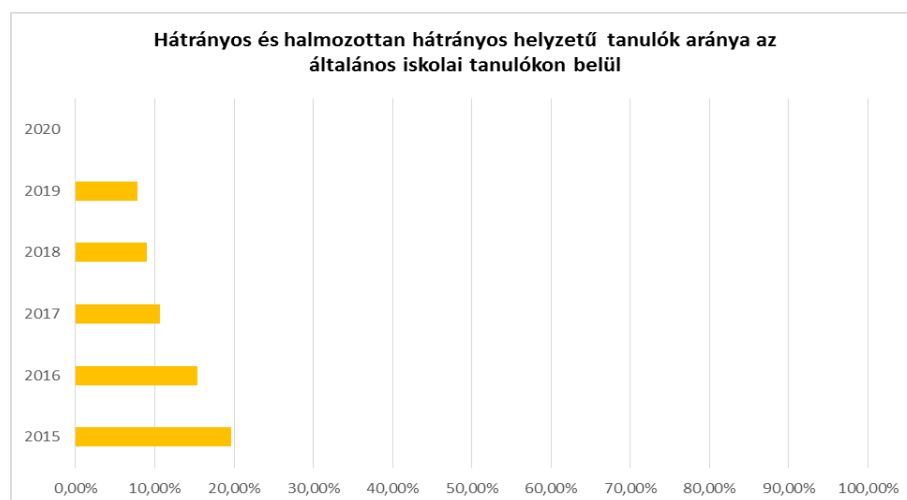
Településünkön a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézményben és más településen található fejlesztő programokon való részvétel helyben biztosított. Az óvodában és az iskolában is külön-külön szakképzett pedagógus foglalkozik a nevezett célcsoportú gyermekkel.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2015	0	10	17,54%
2016	0	n.a.	-
2017	0	1	1,79%
2018	0	n.a.	-
2019	0	n.a.	-
2020	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2015		33	19,64%
2016		27	15,43%
2017		18	10,65%
2018		17	9,04%
2019		14	7,78%
2020		n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2016	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2017	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2018	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2019	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2020	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-

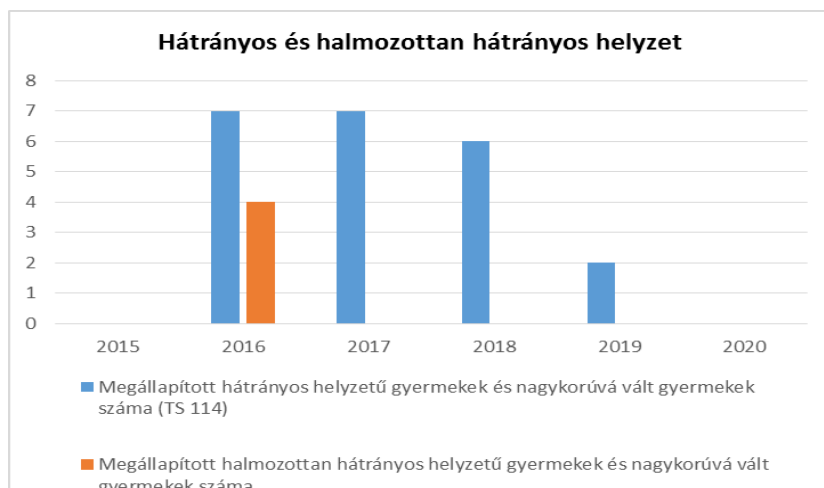
Forrás: TeIR, KSH

Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2015	n.a.	n.a.
2016	7	4
2017	7	n.a.
2018	6	n.a.
2019	2	n.a.
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

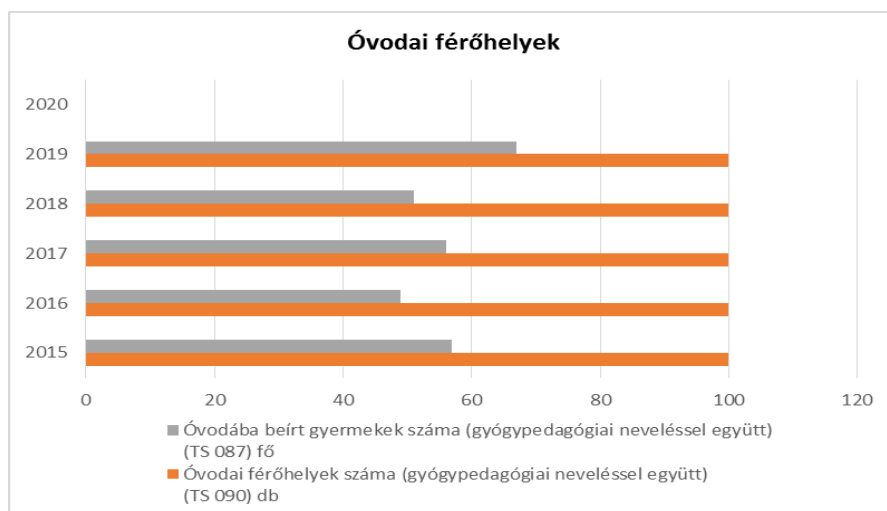
4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai (2020.-as adatokkal aktuálisan)

ÓVODAI ELLÁTOTSÁG		db	
Az óvoda telephelyeinek száma		1	
Hány településről járnak be a gyermekek		6	
Óvodai férőhelyek száma		100	
Mini Bölcsődei férőhelyek száma		8	
Óvodai csoportok száma		3	
Mini Bölcsődei csoportok száma		1	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):		6.30-16.30	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()		4 hét	
Személyi feltételek		Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma		6	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma		6	0
Kisgyermeknevelő (felsőfokú végzettséggel)		1	0
Pedagógiai asszisztens		1	0
Gyógypedagógusok létszáma: utazó logopédus utazó gyógypedagógus (SNI-s fejlesztés)		1 1	0
Óvodai dajka		3	0
Bölcsődei dajka		1	0
Kisegítő személyzet		4	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2015		2	100	1	57	n.a.	n.a.	29
2016		2	100	1	49	n.a.	n.a.	25
2017		2	100	1	56	n.a.	n.a.	28
2018		2	100	1	51	n.a.	n.a.	26
2019		3	100	1	67	n.a.	n.a.	22
2020		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Az intézmény 1947 őszétől működik. A német nemzetiségi nevelés 1967-től épül be a pedagógiai tartalmakba. 2002-2003-as évben az óvoda nagy átalakításon és bővítésen ment keresztül. Korszerű tornaszobával, logopédus szobával és konyhai blokkal egészült ki.

Az óvoda 2017 tavaszán egy mini bölcsődei csoporttal bővült, így már többcélú intézményként működik.

Jelenleg az óvodában 74 gyermek 3 csoportban vesz részt a nevelésben, a mini bölcsődei csoportban 8 gyermeket gondozunk.

Óvodánk személyi állománya: 6 fő főiskolát végzett óvónő, ebből 1 fő fejlesztő pedagógus és 3 fő német nemzetiségi óvónő, 3 fő szakképzett dajka. A mini bölcsődei csoportban 1 fő felsőfokú végzettséggel rendelkező kisgyermeknevelő és 1 fő bölcsődei dajka dolgozik. Az óvodai és általános iskolai élelmezésről 1 fő élelmezésvezető-óvodatitkár, 2 fő szakképzett szakács.

Óvodai programunk "Fogjuk a kezét" a Freinet szellemiség és a német nemzetiségi kétnyelvű nevelés kiemelt feladataira épít. Az óvodás gyermeket emberhez méltó, jogok és a gyermeki létezés méltó körülmények illetik meg. Óvodánkban a vonatkozó jogszabályok értelmében a családi nevelést segítő, kiegészítő, és korrigáló feladatokat lát el. Tudomásul vesszük, és tiszteletben tartjuk a szülők elsődleges jogait a gyermekükkel kapcsolatos döntésekben és ebben a legjobb szakmai tudásunk szerint, segítőszándékkal, partneri módon támogatjuk őket. Óvodás gyermekeinket a szeretet és gondoskodás minden formájával igyekszünk nevelni.

Elősegítjük a szociális hátrányban lévő és a Sajátos Nevelési Igényű gyermekek egyéni fejlődési ütemben történő felzárkóztatását. Lehetőséget teremtünk a kiemelkedő képességgel rendelkező gyermekek tehetségének kibontakoztatására. Valljuk, hogy a fejlesztést csak az adott életkorra jellemző tevékenységgel (játék) és tanulási formával (tapasztalat) lehet hatékony.

Kiemelt feladatként kezeljük a környezeti nevelést, ismételten pályázunk „Zöld Óvoda” címre, illetve Madár-barát óvoda vagyunk. Mindkét programot jól beépítjük mindennapjainkba, hogy ezzel is gazdagítsuk, és élményekhez juttassuk a gyermek személyiségét. Lehetővé tesszük a gyerekeknek a többoldalú tapasztalatszerzést, a helyi adottságok teljes körű kihasználását.

Arra törekszünk, hogy óvodásaink ismerjék és védjék az élő és élettelen környezetüket.

Gyakoroltatjuk gyermekeinkkel a szabadban, a természetben való viselkedés szabályait.

Mindezek érdekében:

- Megfigyeltetjük a környezetünk növény és állatvilágát.
- Kirándulásokat szervezünk közeli és távolabbi helyekre, megismertetjük az épített környezeti értékeinkkel (tájház, múzeum, színház)
- Bevonjuk óvodásainkat az óvodakert és a csoportszobák növényeinek, állatainak (halak) gondozásába, a téli madáretetésbe.
- Lehetőséget biztosítunk a szelektív hulladékgyűjtésre.

- A természet és környezetvédelem jeles napjait a csoportok tevékenységrendszerébe beépítjük. (Állatok napja, Víz Világnapja, Föld napja, Madarak és Fák napja)
- Bevonjuk a családokat az óvoda környezet és természetvédelmi programjainkba, gyermekeken keresztül formáljuk a szülők szemléletét is.

A környezeti nevelés szorosan összefonódik az egészséges életmódra neveléssel, ezt az alábbi tevékenységekkel valósítjuk meg:

- Zöldség és gyümölcs fogyasztás szülők bevonásával
- Egészséges életmód kialakítása, fejlesztése keretében sokszínű rendezvények évszakonként. (sport nap a szülőkkel, kirándulások, mozgásos játék-délelőttök a gyerekeknek.)
- Jól felszerelt tornaszobánkban napi mozgás lehetőséget biztosítunk speciális eszközeinkkel.
- Sokat tartózkodunk a friss levegőn. Az intézmény udvara jó lehetőséget biztosít a különböző mozgásformák gyakorlására.
- Preventív láb és gerinc tornát beépítjük mozgásos programunkba.

Ugyancsak kiemelt feladatként kezeljük a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését. Fontosnak tartjuk a befogadó szemléletmód kialakítását, nem csak a gyermekeknél, de az intézmény valamennyi dolgozójánál is.

Törekszünk a szülőkkel való jó együttműködés megőrzésére, tiszteletbe tartjuk és elfogadjuk véleményüket, mert valljuk, hogy csak így lehet tartalmas nevelő munkát végezni.

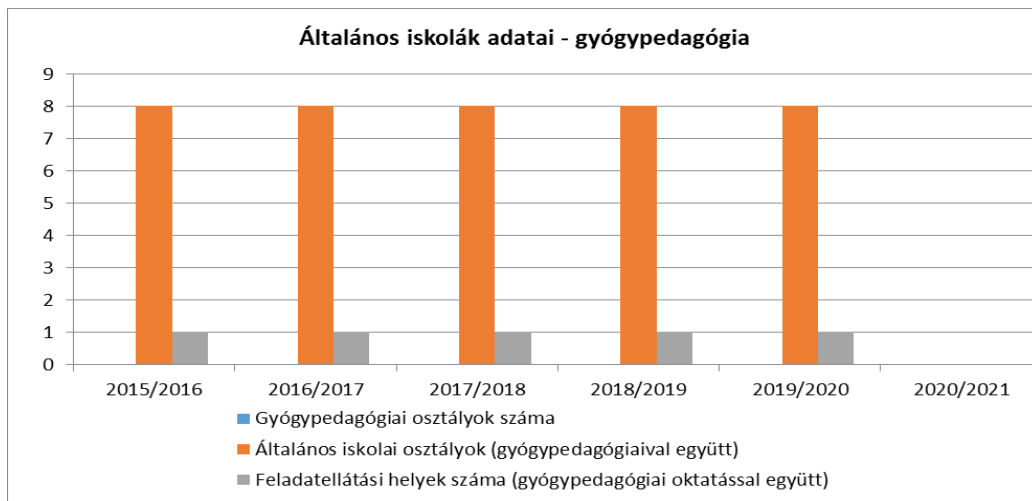
Ápoljuk, bővítjük a jól működő kapcsolatainkat, kitűzött céljaink elérése érdekében.

Dolgozóink mindent megtesznek a színvonalas munka megtartásáért.

Az óvodában, illetve az általános iskolában minden pedagógus feladata a különleges bánásmódot igénylő gyermekek ellátása, oktatása, az óvodában ezt a feladatot esetenként gyógypedagógusok látják el (logopédus, gyógytornász). A logopédus átlagosan 5-6 gyermekkel foglalkozik, a gyógytornász minden gyermeket felmér és szükség esetén kezelést javasol, ez egy-két főt érint.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2014/2015	n.a.	8	1	21	-
2015/2016	n.a.	8	1	22	39,88%
2016/2017	n.a.	8	1	21	38,86%
2017/2018	n.a.	8	1	24	38,46%
2018/2019	n.a.	8	1	23	38,83%
2019/2020	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	39,44%

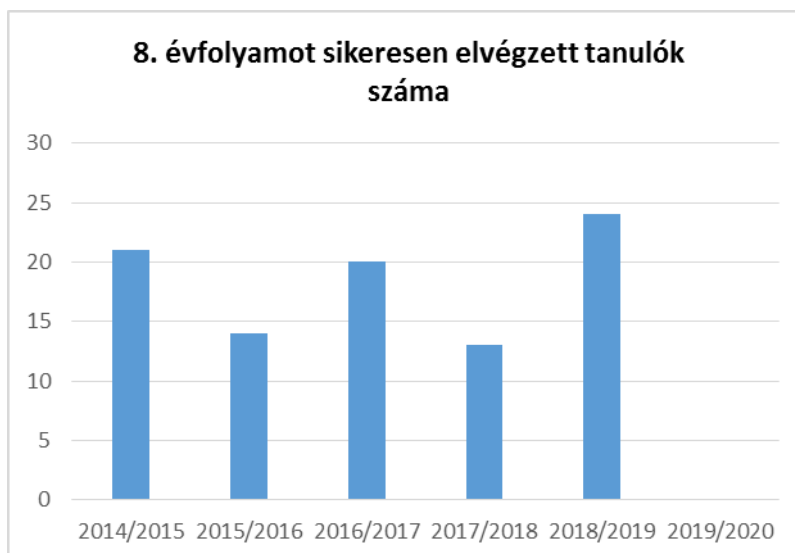
Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2014/2015	21
2015/2016	14
2016/2017	20
2017/2018	13
2018/2019	24
2019/2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció nincs.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések nem jellemzőek.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

Az iskola ingyenesen biztosítja a tanulók részére a korrepetálás lehetőségét az informatikai eszközök és internet használatot.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2015				n.a.
2016				4
2017				6
2018				1
2019				n.a.
2020				n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Problémát jelent az egységes fogalomrendszer hiánya: a gyermekvédelem, az egészségügy a „veszélyeztetett gyermek” fogalmat használja, amelynek a megítélése számos szubjektív elemet takar és mást alkalmaznak köznevelési intézmények.	Rendszeres szakmai találkozók szervezése, felvilágosító programok, prevenciós események szervezése az intézményekkel és a védőnővel történő összefogással.
A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett.	Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése. A hátrányos helyzetű gyermekekkel és családjukkal foglalkozó szakemberek továbbképzése a hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését, illetve a szülők eredményes bevonását segítő ismeretek elsajátítása és a kompetenciák fejlesztése érdekében.
A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a kérelmezők számának emelkedése ellenére még kevesen veszik igénybe	Szülők tájékoztatása a kedvezménnyel járó további támogatásokról.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Az önkormányzat és annak intézményei csak nagyon kevés, vagy semmilyen adattal nem rendelkeznek a gender szempontok és problémák tekintetében. Az önkormányzat nem rendelkezik gender-szakértelemmel is bíró munkatárssal. A nők és férfiak közötti egyenlőség vizsgálatához azonban a lehető legrészletesebb adatok, információk szükségesek az önkormányzat tevékenysége szempontjából releváns területeken és témakörökben. A nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem mindig könnyű észrevenni: sokszor maguk a nők – különösen, ha vezető pozíciót töltenek be – tiltakoznak a leghevesebben, amikor arról esik szó, hogy az otthoni, a munkahelyi vagy a közéleti szférában személyesen ők maguk, vagy a nők általában hátrányt szenvednének el a férfiakkal képest. Bármily nehéz is a nemek helyzetére érzékeny elemzést lehetővé tevő adatokat gyűjteni (hiszen ezeket még a nagy adatgyűjtő szervek – munkaügyi központok, KSH, APEH vagy OEP – sem kérik kellő részletességgel), mégis meg kell próbálni a lehető legpontosabb információkat beszerezni.

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést néhány jogszabály tiltja ugyan, de a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének okainak feltárását és persze felszámolását nem írja elő jogszabály. A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőtlenség minden bizonnyal a legmélyebben gyökerező, legnehezebben tetten érhető, a társadalom részéről a leginkább, a legtisztább lelkiismerettel támogatott igazságtalanság. Nem könnyű fellépni ellene. Pedig a nemek közötti egyenlőtlenséget – mint a társadalmi egyenlőtlenségeket általában – nem csupán azért érdemes leküzdeni, mert igazságérzetünk, emberi szolidaritás-érzésünk ezt diktálja, hanem azért is, és elsősorban azért, mert az egyenlőtlenség: pazarlás. A társadalmi csoportok – így a férfiak és nők – közötti egyenlőtlen hatalom-megosztás az erőforrások egyenlőtlen felhasználásához vezet: a rendelkezésre álló potenciálok paragon hagyásával egyenértékű. Ahhoz, hogy egyáltalán szembenézhessünk a problémákkal, első és legfontosabb lépésként érzékeny háttérelmzéseket kell készíteni. Látnunk kell, hogy egy sor gazdasági, szociális, gyermekvédelmi, munkaügyi, bűnözési, egészségügyi problémának nincs megoldása, ha nem gender-érzékeny eszközökkel nyúlunk hozzájuk. Az adatok elemzése, az általuk tükrözött társadalmi folyamatok feltárása segít megérteni, hogy a nők és férfiak közötti egyenlőtlenségek – a látszattal és a gyakran hangoztatott ideológiákkal szemben –nem lelki, nem is biológiai alapokon nyugszanak elsősorban, hanem politikai, hatalmi, gazdasági természetűek.

A Kormány biztosítani kívánja, hogy a nőknek a férfiakkal azonos jogai a mindennapokban is érvényesüljenek, a nők férfi társaikkal azonos esélyt kapjanak az érvényesülésre. Magyarország ígéretet tett az Európai Unió irányelveinek következetes érvényesítésére, amely irányelvek kiemelt fontosságot tulajdonítanak az élet minden területén a nők nyílt vagy rejtett diszkriminációja felszámolásának, és meghatározzák a nemek közötti egyenlőség érvényesítésének nemzetközileg elismert terminológiáját is, a gender mainstreaming szóhasználatát.

A Települési Esélyegyenlőségi Program – mint minden más fejlesztési program – két úton is szolgálhatja az egyenlőséget: közvetlen, célzott, a nők és férfiak egyenlőségének előmozdítását szolgáló eszközökkel, és általánosságban, mindenre kiterjedően, „horizontálisan”: a folyamatokban mindenütt a nők és a férfiak eltérő helyzetét és szükségleteit feltáró, ezekhez igazodó tervezés és tevékenység révén. Mindkét útra szükség van.

Horizontális szemléleten azt is értjük, hogy a többi, a nemek közötti egyenlőség konkrét kérdéskörén kívül eső probléma kezelésekor is tekintettel vagyunk erre: az egészségügyben, az oktatásban, a területfejlesztésben, a roma és fogyatékos emberek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedésekben, a foglalkoztatásban, a gazdaságban, a helyi- és a nagypolitikában és a kultúrában is. Figyelünk rá, tekintettel vagyunk a férfiak és nők eltérő helyzetére és szükségletére, és észrevesszük speciális, éppen nemük miatt rájuk jellemző problémáikat.

A direkt, a nők és férfiak egyenlőségét egy-egy konkrét területen előmozdítani hivatott célzott programok megtervezését és kivitelezését is ez a horizontális szemlélet alapozhatja meg. Az itt következő elemzés néhány kulcsprobléma köré szervezi a tennivalókat: mindig a helyzet megismerése, a fontosabb problémák feltárása a kiindulópont. Ezt követően a lehetséges aktorok számbavétele, feladataik megjelölése következik. A nemek egyenlőségének érdekében a helyzetelemzés mellett a legtöbb, amit tehetünk, hogy képzett és felkészült, a probléma iránt érzékeny, elkötelezett együttműködő partnerek hálózatát alakítjuk ki.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A településen található, nőket is foglalkoztató munkahelyek jellemzően a közszféra és a szolgáltatási szektor. A foglalkoztatott, az inaktív és a munkanélküli női népesség főbb demográfiai adatai nem állnak teljeskörűen a rendelkezésre (gyermekszám, képzettség, családi állapot, demográfiai adatok). A gyermekes családok gazdasági aktivitásáról az önkormányzat nem szolgáltatott adatokat, ilyen jellegű felmérés nem készült a településen.

A nők anyagi kiszolgáltatottságát fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt. A település nem rendelkezik adatokkal a ledolgozott munkaidő tekintetében. A gyermeküket egyedül nevelő nők gazdaságilag (és jogilag is) ki vannak szolgáltatva. A település nem rendelkezik felméréssel a gyermeküket egyedül nevelő nők, férfiak szükségleteit illetően.

A nők és férfiak foglalkozási (horizontális) szegregációja, és az ún. „üvegplafon” (a vertikális szegregáció) az egyenlőtlen bérezést és általában a javakhoz, kompetenciákhoz és lehetőségekhez való egyenlőtlen hozzáférést eredményezi. A nők jellegzetesen az alacsony fizetésű munkakörökbe szorulnak. A település nem rendelkezik kimutatással a férfiak és nők bérezését illetően. A várandós és kisgyermekes anyák visszatérése biztosított és támogatott az önkormányzati munkahelyeken. Munkaerőpiaci-helyzetükről azonban nem készült felmérés.

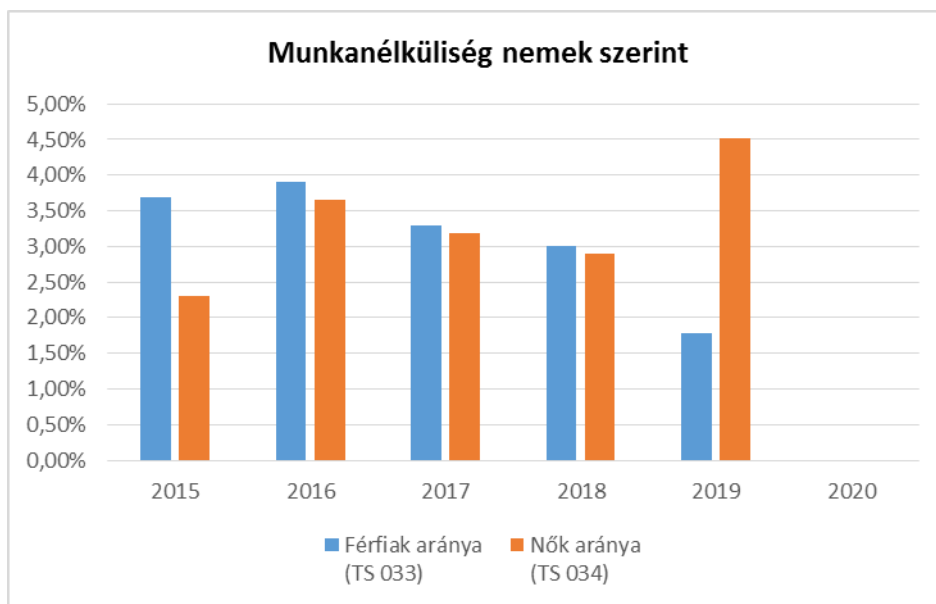
a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Az Önkormányzat és annak intézményei a helyzetelemzés készítésének időpontjában 27 főt alkalmaznak, ezek közül 22 nő.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2015	3,69%	2,31%	3,00%
2016	3,91%	3,65%	3,78%
2017	3,30%	3,19%	3,25%
2018	3,00%	2,89%	2,95%
2019	1,78%	4,51%	3,15%
2020	-	-	0,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

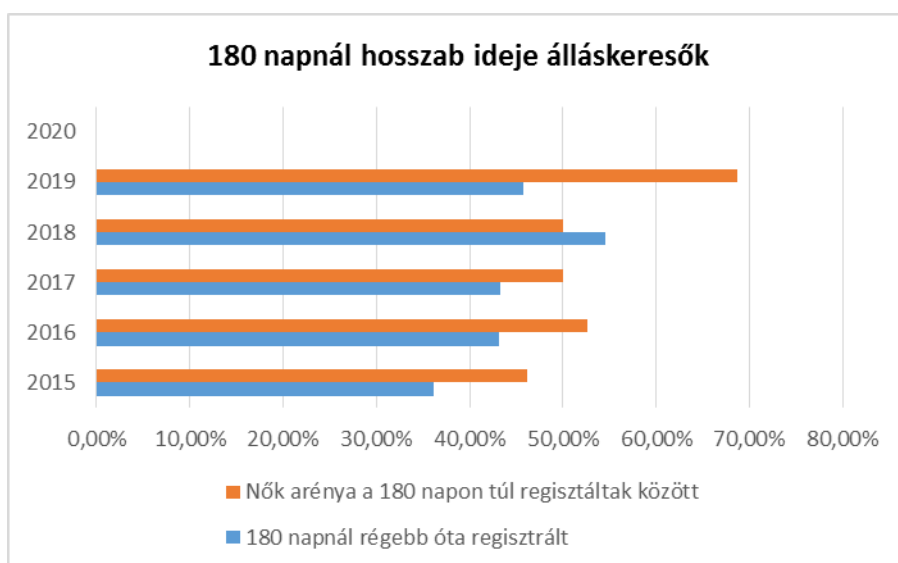

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2015	36,11%	46,15%
2016	43,18%	52,63%
2017	43,24%	50,00%
2018	54,55%	50,00%
2019	45,71%	68,75%
2020	-	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A népesség nemek szerinti megoszlása a népességen belül helyi szinten is jól mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak. Az állandó népességen belül a nők aránya a vizsgált időszakban mindvégig 50 % felett maradt.

Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távol maradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit. Olyan önkormányzati programokat szervezünk, amely a GYES lejártát követően segíti a visszatérést.

A nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyeseen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Megállapítható, hogy a nők nem vettek részt a nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban. Foglalkoztatást segítő képzési programok Pécsen és Mohácson érhetőek el. A programok iránti érdeklődés hiánya valószínűleg abban keresendő, hogy a nők többsége egyszerűsített foglalkoztatás keretében dolgozik és ez anyagilag előnyösebb, mint a képzésen való részvétel.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az országos adatok alapján az alacsonyabb végzettségű nők elhelyezkedési esélyei kisebbek. A települési adatok alapján, ez Szederkényben szintén hasonló. A település mezőgazdasági környezetben helyezkedik el, ezért az idénymunkák is jobbra olyan fizikai munkákat jelentenek melyekre a női munkaerő nem alkalmas így férfi munkavállalókat keresnek.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést több jogszabály is tiltja, ezek között is kiemelt szerepet foglal el az Alaptörvény és a Munka Törvénykönyve. Ugyanakkor a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását nem írja elő jogszabály. A nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyeseen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A településen a közszférában – közoktatás, közigazgatás, közművelődés, szociális és egészségügyi ellátás –lényeges magasabb a nők aránya, mint a férfiaké. A kisgyermekes nők munkavállalását, munkába való visszatérését segíti a bölcsődei és óvodai szolgáltatások teljes körű elérése. További adatgyűjtést, vizsgálatot és elemzést igényel, hogy a közszférában érvényesül-e a nemek közötti esélyegyenlőség.

A közösségi esélyegyenlőség akcióprogram céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára. Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők foglalkoztatását gátló legfőbb akadály a gyermeknevelés. A családi, magánéletbeli feladatok és felelőségek általában egyoldalúan a nőket terhelik. A település nem rendelkezik adatokkal a nők családon belüli túlterheltségéről. A településről a gyermekek a helyi Óvodába járnak, melyet az önkormányzat két másik településsel (Szederkény, Monyoród) társulási formában tart fenn. Az általános iskoláskorú gyermekek a Szederkényi Általános Iskolába járnak, melyet 2013. január 1.-étől a Klebersberg Kunó Intézményfenntartó Központ tart fenn. A településhez a legközelebbi bölcsőde a járásszékhelyen található Bólyban. A bölcsődei férőhely 2 csoportban összesen 20 fő.

A településen van bölcsőde 1 csoport (mini bölcsőde) max. 8 fő.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2015	0	0
2016	0	0
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyerekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	8	7	n.a.	n.a.
2018	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	8	8	n.a.	n.a.
2019	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	8	8	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A fogamzásszabályozás és szexualitás gyakran még a mai családokban is tabu témának számít. Ezért kiemelten fontos szerepet kapnak a közoktatási intézmények a gyerekek felvilágosításában. A gyerekek szexuális felvilágosítását célzó programok, tanórák már az általános iskolában megkezdődnek, majd a középiskolákban folytatódnak; osztályfőnöki, biológia óra keretében

előadást tartanak a védőnők. A gyerekágyas gondozás során a szülés után mindenki megkapja a kellő tanácsadást, hogy milyen fogamzásgátlást használjon.

Várandós tanácsadást heti rendszerességgel tart a védőnő. A védőnő koordinálja a terhesség idejének megfelelő vizsgálatok megtörténtét. A védőnő otthonában is meglátogatja a várandósokat és életvezetési-, lakásrendezési tanácsokat ad, hogy megfelelő legyen a csecsemő fogadása.

A családtervezés anya és gyermekgondozási feladatokat a védőnői és a gyermekjóléti szolgálat valamint a térségben található egészségügyi központok (Pécs, Bóly, Mohács) látják el.

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor. Szederkényben egy védőnő működik, aki egyben Máriakéménden és Monyoródon és is ellátja a védőnői feladatokat.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2015	1	0	0
2016	1	0	0
2017	n.a.	0	-
2018	1	0	0
2019	1	0	0
2020	n.a.	0	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért. A családon belüli erőszak fogalma alatt azokat az eseteket értjük, amikor az egyik családtag, házastárs-élettárs vagy ex-partner kísérletet tesz vagy meg is valósít olyan magatartásokat, amelyekkel a másik fél (családtag, élettárs stb.) fölött hatalmat - testi, anyagi vagy jogi dominanciát - tud gyakorolni. Családon belüli erőszak helyett használatos a párkapcsolati erőszak és gyermekbántalmazás elnevezések is. A családon belüli erőszak körébe sorolható, ha harmadik személy erőszakot követ el a család egy tagja ellen csupán a családban betöltött szerepe miatt.

Az erőszakot tágran kell értelmezni: beletartozhat verekedés, szidalmazás, súlyos testi sértés, életveszélyes fenyegetés stb.

A családon belüli erőszak fogalmkörébe tartozik a partner-partner közti, illetve az idősebb családtag bántalmazása és a gyermekbántalmazás is, beleértve az egyszülős családokat. A családon belüli erőszak elkövetőit és a bántalmazás elszenvedőit nemi és korcsoport szerinti megoszlás szerint vizsgálják.

A családon belüli erőszakról nincs egységes definíció, ám a jelenség ismertetőjegyei alapján egyértelműen meghatározható ez az erőszak-típus. A családon belüli erőszak egyik eleme, hogy a

bántalmazott és a bántalmazó mindig ismerik egymást, leggyakrabban a család vagy intim viszony köti-kötötte össze őket. Másik eleme az erőszakos magatartás vagy annak előkészülete-kísérlete a bántalmazó részéről. A különböző definíciók eltérő módon határozzák meg, hogy mikor beszélhetünk családon belüli erőszakról: egyszeri bántalmazás már elegendő ennek megállapításához, vagy az erőszaknak többször kell előfordulnia, huzamosabb idő szükséges.

Az egyesült államokbeli Nők elleni erőszak Hivatalának meghatározása szerint: "családon belüli erőszakról beszélhetünk, ha egy kapcsolatban az egyik fél erőszakos magatartást alkalmaz a másik féllel szemben, azért, hogy ez által a partnert hatalmában tartsa és felette ellenőrzést és uralmat gyakoroljon." A családon belüli erőszak az Egyesült Királyságban lévő Gyermekek és Család Segítő és Támogató Szolgálat meghatározása szerint: "egy intim kapcsolatban az egyik fél a másik fél fölött uralmat és ellenőrzést gyakorol, és ennek magvalósításához erőszakos magatartásokat használ eszközként. Előfordulhat különemű és azonos nemű kapcsolatban is, az erőszak irányulhat a partnerre, gyermekre, más családtagra. Általában fizikai, szexuális, lelki jellegű az erőszak, de hozzátartoznak a fenyegetések, szidalmazások, dolgok elleni erőszakos megnyilvánulások és pénzügyi-gazdasági függőségbe hozás is.

A nők elleni erőszak az ENSZ meghatározása szerint: "A nők elleni erőszak bármely olyan, a nőket nemük miatt érő erőszakos tett, mely testi, szexuális vagy lelki sérülést okoz vagy okozhat nőknek, beleértve az effajta tettekkel való fenyegetést, valamint a kényszerítést és a szabadságtól való önkényes megfosztást, történjen az a közéletben vagy a magánszférában.

Beleértendő, de nem korlátozandó a testi, szexuális és lelki erőszakra, melyet az áldozat a családon belül szenved el, ide értve a bántalmazást, a lánygyermekkel való szexuális visszaélést, [...] a házasságon belüli nemi erőszakot [...]" (Deklaráció a Nők Elleni Erőszak Megszüntetéséről, 1993.)

A családon belüli erőszak még mai modern társadalmunkban is tabunak számít, mind az erőszak alkalmazója, mind annak elszennvedője igyekszik eltitkolni az erőszak létét. A külső környezet sem segíti a családon belüli erőszak feltárását, a társadalom nagy része úgy tekint a jelenségre, mint valamely családi problémára, mely nem rá tartozik.

A családon belüli erőszak számtalan módon megvalósulhat, leggyakrabban fizikai –szexuális-, érzelmi-, lelki-erőszakként, a bántalmazott személy pénzügyi-, baráti- családi - kapcsolatának korlátozásaként jelentkezhet. A különböző erőszak-formákat, uralmi-formákat az erőszakos magatartások módszere (fizikai-, lelki-, szexuális erőszak), gyakorisága (rendszeres, eseti) és nagysága (testi sértés, emberölés stb.) alapján lehet elhatárolni. Az erőszak széles skálán mozoghat kezdve a nem személyre irányuló erőszak-formáktól (tárgyak összetörése, rugdosása, háziállatok kínozása) egészen a legsúlyosabb fizikai sértésekig (erőszakos közöszlenség, emberölés). A családon belüli erőszak széles körben elterjedt az egész Földön minden kultúrában. Magyarországon bár több nő, mint férfi hal meg a partnerkapcsolatokon belül elkövetett gyilkosságok áldozataként, a családon belüli erőszak áldozatainak többsége férfi. 1997 és 2002 közötti hazai rendőrségi és ügyészségi adatok szerint évente átlag 27 férfi hal meg női elkövetők kezétől, míg 49 nő lesz férfi által elkövetett emberölés áldozata a partnerkapcsolatokon belül. A gyermek áldozatok kétharmada fiú.

Szederkény Község bűnügyi statisztikája alapján a községben elkövetett családi erőszakos cselekmény nem történt az utóbbi években, azonban az adatok hiánya nem jelenti egyértelműen, hogy a nem létezik a településen a probléma.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)

A szolgáltatások közvetítése Szederkény Község Önkormányzat feladata. A családok átmeneti elhelyezését a Bólyi Szociális és Gyermekegészségügyi Társulás keretén belül működő Gyermek Átmeneti Otthonán keresztül kerül ellátásra. Az átmeneti gondozásra iskolai hiányzás, családi konfliktus, lakhatási problémák, és a szülők szenvedélybetegsége miatt került sor.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Önkormányzat példamutatással hívja fel a figyelmet a nők társadalmi szerepvállalásának erősítésére. A Hivatal dolgozóinak 66 %-a nő.

Megállapítható, hogy településen nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmódeljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák.

A munkanélküliség aránya körükben magasabb, ez ösztársadalmi probléma, amelyen komplex programokkal lehet enyhíteni.

Szakmai tapasztalataink szerint a gyermek születését követően az otthon maradó szülő magányosnak érzi magát. Hirtelen az eddigi aktív életéből minden háttérbe szorul, a megszokottól eltér, és fellép a félelem a „más”-tól. Ezért az Önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet kíván teremteni, amely közösségi teret nyújt számukra is. Település zöldhálózatának központi elemeit, folyamatosan szépítjük, bővítjük. A művelődési házban színvonalas programokat, rendezvényeket kínálnak mindazoknak, akik hasznosan kívánják eltölteni szabadidejüket. Folyamatosan megújuló programkínálat mellett a helyi hagyományos programokat is szerveznek: kiállítások, koncertek, színházi előadások, játszóház, gyermek- és családi programok, tanfolyamok, bálók, ünnepi és művészeti események, nyugdíjas programok egyaránt megtalálhatók.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magas.	Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét.
A gyermekét egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata magas.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása.
A GYÁS, GYES-ről való visszatérés a munkaerő piacra mérsékli a szegénység kialakulásának kockázatát.	Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. Önkormányzat gazdasági helyzetének figyelembevételével az ellátásköltségeinek átvállalása.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

Az esélyegyenlőségi szempontok fejlesztését az európai közösségi politikában elsődlegesen gazdasági és foglalkoztatáspolitikai szempontok vezérelték, ám fokozatosan teret nyert az a felismerés, hogy az esélyegyenlőség elvének e téren történő biztosítása önmagában nem képes a már meglévő egyéb társadalmi egyenlőtlenségeket felszámolni. Azok viszont negatívan befolyásolják az országok gazdasági teljesítményét és versenyképességét. Az emberi jogi kérdések térnyerésével párhuzamosan az esélyegyenlőségi szempontok fokozatosan középpontba kerültek, velük együtt az életkor alapú diszkrimináció is. Az Európai Unió a tagországok számára fontos esélyegyenlőségi ajánlásokat fogalmaz meg a szakpolitikai stratégiák fejlesztésének érdekében. Az európai jogalkotásban az idősebb személyek csak 1987-ben, illetve 1989-ben szerepeltek először úgy, mint a közösségi cselekvés kedvezményezettjei.

Az ageizmus az életkor alapú diszkriminációt jelöli. E fogalmat Európában és a világban is főként az idősekkel szembeni diszkriminációval összefüggésben használjuk. Az ageizmus, akár csak a más típusú megkülönböztetések, megvalósulhat direkt vagy indirekt módon, és következményei is hasonlóak az egyéb típusú diszkriminációnál tapasztaltakhoz. Az idevágó tudományos elméletek szerint, a korszerinti diszkriminációt elkövetők az idősödésről alkotott negatív nézeteket teszik magukévá, és ennek a negatív képnek megfelelően kezdenek el viselkedni. Habár a társadalom egy jelentős csoportját érinti ez a fajta diszkrimináció, mégis alig van jelen a köztudatban. Az időseket az élet számos területén éri hátrányos megkülönböztetés Magyarországon. Legjelentősebb az idősek foglalkoztatásbeli diszkriminációja, mely súlyos következményekkel jár, különösen a nők esetében. Ezen kívül gyakori még az egészségügyben és a szociális ellátások, szolgáltatások biztosítása területén elszenvedett diszkrimináció. Habár a 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvtv.) és a munka törvénykönyve is tiltja az életkor alapú diszkriminációt, a magyarországi idősebb korosztály már 45–50 éves kortól nagyobb mértékben kitett a foglalkoztatásbeli diszkriminációnak, mint a hasonló korú Unió állampolgárok. A kor alapú megkülönböztetés az új állások betöltésénél, a létszámleépítésnél és az elbocsátásoknál is gyakori.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A népességsökkenés mellett egy másik kedvezőtlen demográfiai tendencia az időskorúak arányának emelkedése a népességen belül. Az idősebbek részaránya egyre nagyobb a fiatalabb korosztályok részesedésének rovására. Az idősebb lakosoknak nem csak a részaránya növekedett az elmúlt tíz esztendő alatt, hanem számuk is.

Az idősödő társadalom egyik fontos mérőszáma az öregedési index, amely a 60 év feletti és a 19 év alattiak arányát mutatja. Ez az index 2001-ben 0,881 volt és folyamatos emelkedése okán 2050-re várhatóan 1,883 lesz.

A társadalom idősödésének másik fontos mutatója a születéskor várható átlagos élettartam, amely lassan, de folyamatosan növekszik. 2013-ban Baranya megyében a férfiaknál ez 72,16 év, a nőknél 78,34 év volt. A születéskor várható átlagos élettartamból is következik, hogy a nők életük utolsó éveire társ nélkül maradnak: a 60 éves és annál idősebb nők 50,4%-a, a 70 évesek és idősebbek 66,4%-a özvegy.

A nyugdíjasok között a nemzeti átlagot jelentősen meghaladja az egyszemélyes háztartások aránya. Ezen egyszemélyes háztartások nagy részét alacsony jövedelemmel rendelkező özvegy nők alkotják. Az időskorúak helyzetét negatívan érinti a lakosság kedvezőtlen egészségi állapota is, - a rokkantnyugdíjasok, csökkent munkaképességűek a körükben nagy arányban fordulnak elő. Az idős népesség ezen csoportjainál fokozott a szegénység kockázata.

Önmagát becsüli meg minden nemzedék azáltal, hogy tudomásul veszi: a világ nem vele kezdődött.” Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házások, és növekszik az özvegyek aránya. Településünkön az egyedül élő idősök aránya 62%.

A demográfiai folyamat jellemzőit az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- növekszik az átlagéletkor,
- magasabb a középkorúak halandósága,
- nők hosszabb élettartama („feminization of ageing”).

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrend- szeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és a dementia kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott dementia.

A KSH prognózisa szerint Magyarországnak, így településnek is szembe kell néznie az elöregedés problémájával. Évről-évre egyre kisebb létszámú korosztályok lépnek be a munkaerőpiacra, miközben a 60 év feletti korosztály aránya növekszik.

A népesség elöregedésének következtében nemcsak a nyugdíjkiadások, hanem az egészségügyi ellátások költségei is gyorsan emelkednek, és nő a szociális szolgáltatások iránti igény is. Ennek az igénynek a kielégítéséhez szükséges a szociális ellátórendszer rugalmas reagáló képességének, illetve a családi- és lakókörnyezetben nyújtott szolgáltatásoknak a fejlesztése.

Az idősök nyugdíjai alacsonyak, különösen a volt mezőgazdasági dolgozóké. A nyugdíjasok között igen magas az egyszemélyes háztartások száma, mely háztartások nagyobb részét özvegy nők alkotják. Az, hogy az idősök hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősökkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól. A család fiatalabb tagjai gyakran kevés időt szánnak a velük való törődésre, gyakran távol élnek idősebb családtagjaiktól, illetve a megélhetési gondok miatt több, mint 8 órát dolgoznak. A fentiek miatt megnőtt a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránti igény. A szociális étkeztetés keretében az idősöknek igény szerint házhoz szállítja az önkormányzat az ebédet.

NYUGDÍJASOK EGYESÜLETE

Egyesületünk 1990-ben alakult, 1992 óta bíróság által bejegyzett non-profit társadalmi szervezetként működik. Átlagos taglétszámunk 150-160 fő - a községben élő nyugdíjasok kb. 50%-a.

Két csoportunk van: a 15 fős Népdalkör és a 12 fős színjátszócsoport.

Célunk tagjaink és a nyugdíjas korúak érdekvédelme, érdekeik képviselése mellett a nemzeti és nemzetiségi kulturális hagyományok felkutatása, újraélesztése, ápolása. Feladatunk az életminőség javítására, a szabadidő ésszerű kitöltésére szerveződő programok. Ilyenek pl. a kulturális találkozók a környékbeli nyugdíjasokkal. Kedveltek a gyógyfürdőhelyi utak is.

Az utóbbi években nagy sikert aratott az unoka – nagyszülő kirándulás

Egyéb rendezvényeink: Évente két napos kirándulást szervezünk az ország különböző tájaira. Ötévenként megrendezzük a helyi Általános Iskolában a 1950-1960 között végzetek találkozóját. Minden év októberében az "Idősök Hónapja" községi rendezvényen segédkezünk. Karácsonykor ajándékcsoomaggal kedveskedünk tagjainknak. Mindig nagy kihívást jelent a 13 fős vezetőségnek a 150-160 db ajándékcsoomag elkészítése.

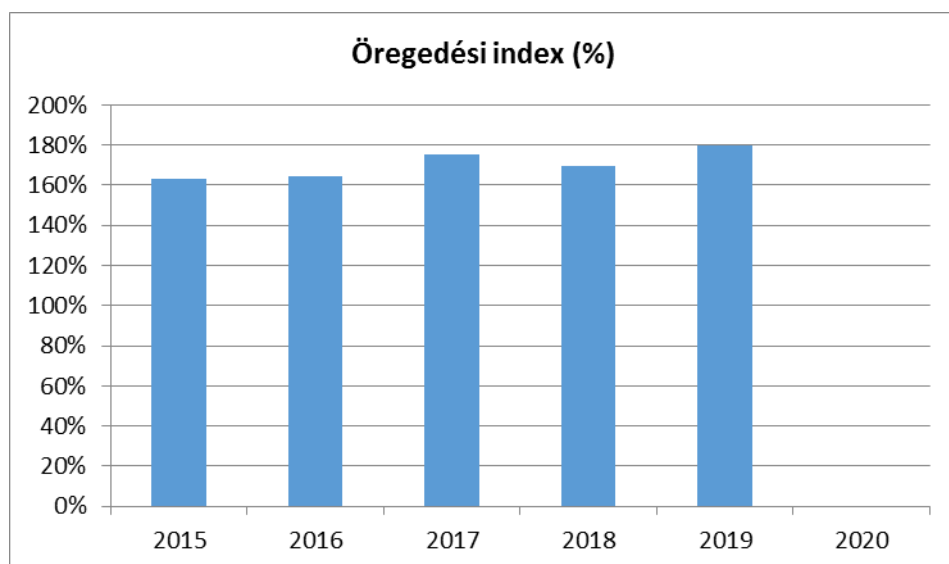
Az önkormányzat figyelmet fordít az idősökre, évente hagyományosan megrendezi az idősök napját. Idősbarát önkormányzati díjat kapott az Emberi Erőforrások Minisztériumától (Emmi) Szederkény Község Önkormányzata. A díjat Soltész Miklós szociális és családügyi államtitkár és Asztalosné Zupcsán Erika szociálpolitikáért felelős helyettes államtitkár adta át 2013. szeptember 26-án a Parlamentben.

Idén tizedik alkalommal adták át az Idősbarát önkormányzat díjakat, melyekkel az idősekért végzett munkát és az életminőségüket javító intézkedéseket díjazza az Emmi. Az önkormányzat idősek klubjának létrehozásával, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás biztosításával, a 60 év feletti korosztály igényeinek megismerésére rendszeres szükségletfelmérés elvégzésével, közösségi - esetenként több generációt összefogó - programokkal, személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokkal támogatja a nyugdíjas generációt.

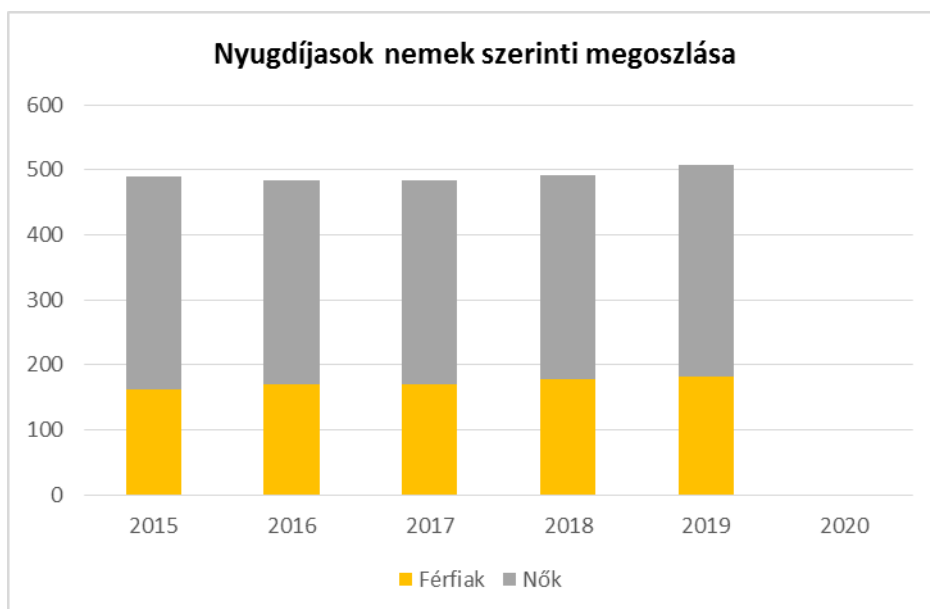
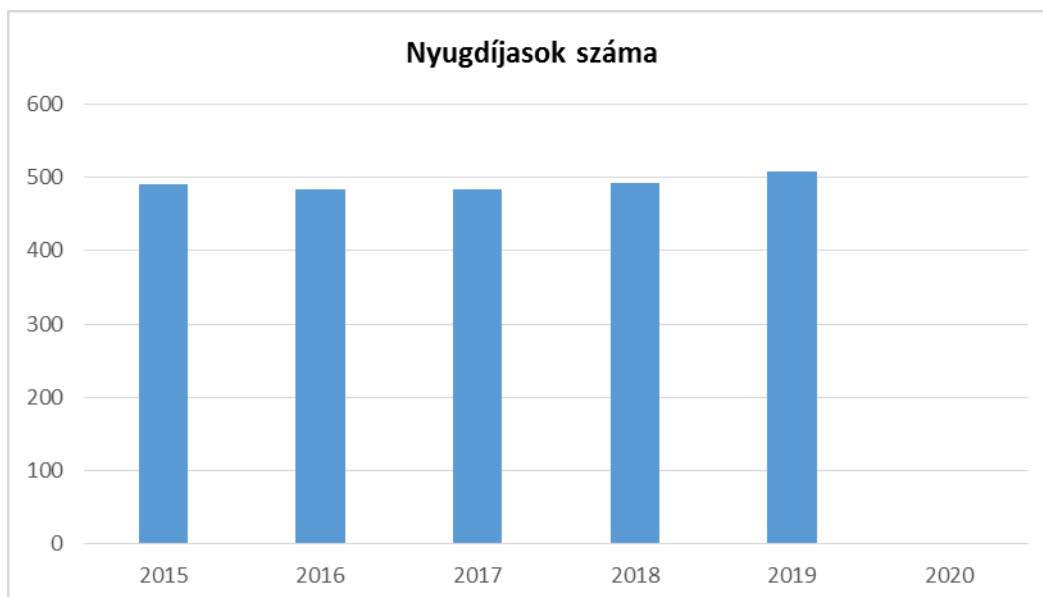
6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	353	216	163,43%
2016	354	215	164,65%
2017	368	210	175,24%
2018	378	223	169,51%
2019	397	221	179,64%
2020	-	-	-

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2015	163	327	490
2016	170	314	484
2017	169	315	484
2018	177	315	492
2019	181	326	507
2020	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

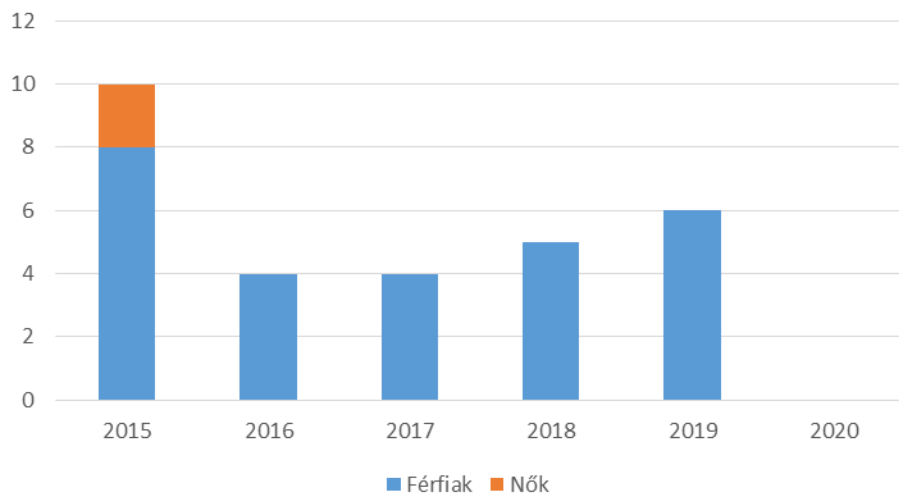

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

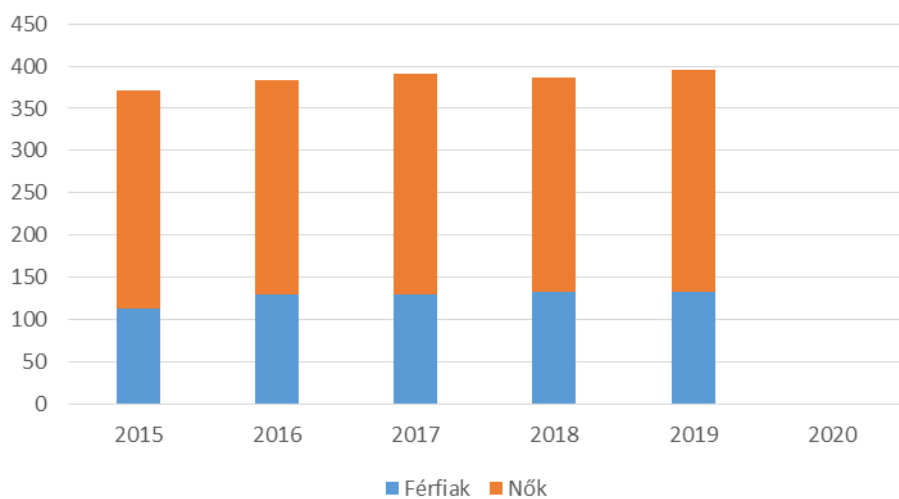
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2015	8	2	113	258	1	19	n.a.
2016	4	n.a.	129	254	n.a.	13	n.a.
2017	4	n.a.	130	261	1	8	0
2018	5	n.a.	132	255	n.a.	7	n.a.
2019	6	n.a.	133	263	n.a.	9	n.a.
2020	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

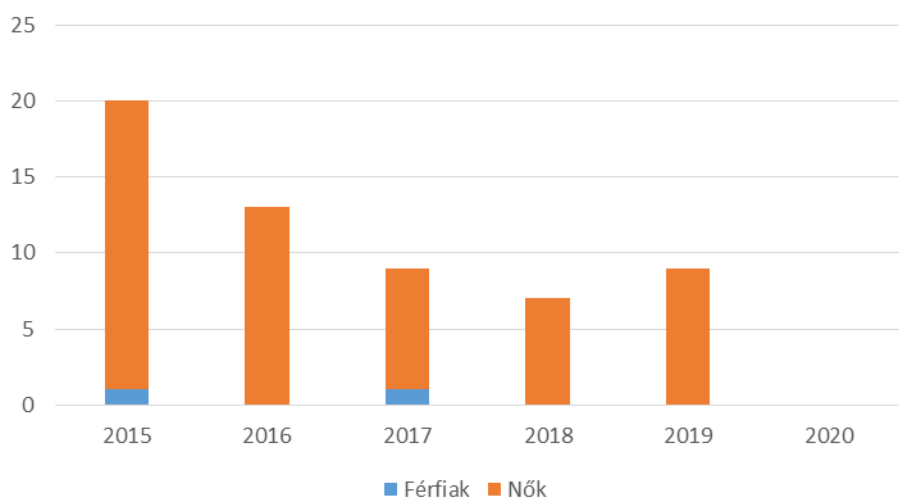
Életkoron alapuló ellátás nemek szerint

Öregségi nyugdíjban részesülők nemek szerint

Özvegységi nyugdíjban részesülők nemek szerint

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

A munkanélküliségi ráta a térségben meghaladja az országos átlagot. A magas munkanélküliségi adatok kedvezőtlenek az idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának előmozdítására. A munkanélküliek korcsoportonkénti megoszlásából is egyértelműen kivehető, hogy az idősebb korosztályokat arányaiban jobban sújtja munkanélküliség problematikája. A kormány által bevezetett munkahelyvédelmi program esetleg segíthet az idősebb lakosság elhelyezkedési problémáján, hiszen az 55 év felettieket foglalkoztatók 50%-os társadalombiztosítási járulékcsoökkentési kedvezményben részesülnek. A településen az idősebbek számára is lehetőség az mezőgazdasági tevékenységbe való bekapcsolódás.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
		Fő összesen	36	44	37	33	35
41-45 év (TS 042)	Fő	5	5	3	1	5	n.a.
	%	13,89%	11,36%	8,11%	3,03%	14,29%	-
46-50 év (TS 043)	Fő	2	6	4	4	2	n.a.
	%	5,56%	13,64%	10,81%	12,12%	5,71%	-
51-55 év (TS 044)	Fő	6	6	6	2	7	n.a.
	%	16,67%	13,64%	16,22%	6,06%	20,00%	-
56-60 év (TS 045)	Fő	3	4	2	4	1	n.a.
	%	8,33%	9,09%	5,41%	12,12%	2,86%	-
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	1	5	5	6	2	n.a.
	%	2,78%	11,36%	13,51%	18,18%	5,71%	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerő-piacon nincs, kivétel, ha speciális tudással rendelkezik. Önkormányzatunk kiemelten kezeli az időseket, és biztosítja az aktív bekapcsolódásukat a közéletbe.

b) tevékeny idős korban, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

A település falusias környezetben található, a helyi lakosság a házkörül munkákkal és szőlőműveléssel foglalkozik. A lakosság 70 %-a mezőgazdaságból, azon belül szőlőtermesztés és borkészítésből próbál plusz jövedelemre szert tenni. Szerencsére a község természeti adottságai, elsősorban termőtalaja és éghajlata kiemelkedően jó feltételeket biztosítanak ehhez.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

A településen a foglalkoztatás területén történő hátrányos megkülönböztetés nem releváns kérdés.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

A helyi közszolgáltatások terén az idősokkal való foglalkozás magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a település minden állampolgára részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik. Településünkön a szolgáltatások köre rendkívül színes képet mutat. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező feladatának és emellett önként vállalt intézkedéseket is biztosít.

Az idősellátás és a szociális gondoskodás területén az utóbbi években egyre jelentősebb szerep jutott a civil szektornak, egyházi, alapítványi és magán szervezetek is több szociális intézményt hoztak létre és működtetnek.

Jellemző a települési szolgáltatásokra, hogy egymásra épülnek, az egyes ellátások személyre szabottak és egyéni szükséglet felmérésen alapulnak. A személyre szabott szolgáltatások biztosítását a helyi ellátórendszeren belüli koordináció, együttműködés biztosítja.

Alapvető célunk az aktív életvitel biztosítása, hiszen az aktivitással kivédhető a feleslegessé válás érzése.

Az alábbi alapelvek mentén állítottuk össze a helyi programot, az abban foglalt célokat és intézkedéseket:

- Az emberek a korról mindinkább különböznek egymástól, nincs ún. egységes öregedési minta, de kimondható, hogy van egészséges öregedés.
- Az idős emberek azért betegek, mert megbetegedtek, és nem azért, mert idősök.
- Az idősödéssel mindinkább az "öt I"-vel lehet számolni orvoslásban, ápolásban, gondozásban egyaránt. Ezek: Immobilitás (mozgásképtelenség), Instabilitás (állásképtelenség vagy probléma), Intellektuális hanyatlás és az Iatrogénia (az egészségügyi ártalmak Inkontinencia (vizelet-, székletartási problémák)).
- Az idősebbeknél a már említett változások és jellemzőik miatt a velük való stratégiák speciálisak, körültekintő és gondos munkát igényelnek, személyre szabottan, a kapacitást figyelembe véve és mégis hatékonyan.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell

o az ellátott személy segélyhívása esetén az ügyeletes gondozónak a helyszínen történő haladéktalan megjelenését,

o a segélyhívás okául szolgáló probléma megoldása érdekében szükséges azonnali intézkedések megtételét,

o szükség esetén további egészségügyi vagy szociális ellátás kezdeményezését.

A fogyatékos személyek, illetve a pszichiátriai betegek részére nyújtott jelzőrendszeres házi segítségnyújtás ellátója együttműködik a támogató szolgáltatást, illetve a pszichiátriai betegek részére közösségi alapellátást nyújtó szolgáltatóval.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás igénybevétele szempontjából szociálisan rászorult

a) az egyedül élő 65 év feletti személy,

b) az egyedül élő súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, vagy

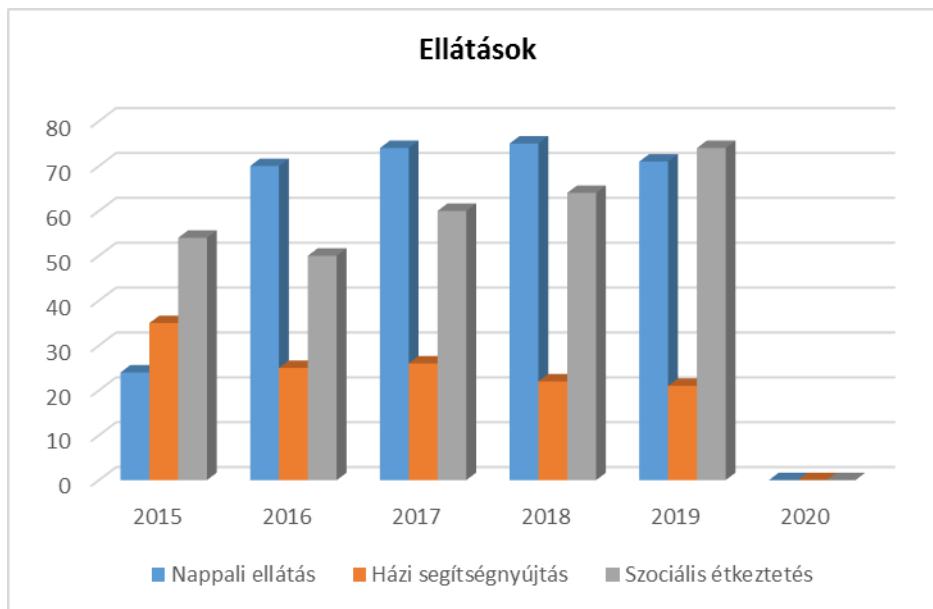
c) a kétszemélyes háztartásban élő 65 év feletti, illetve súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, ha egészségi állapota indokolja a szolgáltatás folyamatos biztosítását.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást a Szoceg Nonprofit Kft. végzi.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2015	353	24	35	54
2016	354	70	25	50
2017	368	74	26	60
2018	378	75	22	64
2019	397	71	21	74
2020	-	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Időseket ellátó bentlakásos intézmények

Az idősök ellátásának döntő szereplői az önkormányzati, kistérségi fenntartású intézmények (1.729 fh.), ugyanakkor jelentős az egyházi (308 fh.) és nem állami fenntartók (620 fh.) szerepvállalása is.

Jellemzően az ellátottak, illetve a várakozók körében jelentős az állapotukból adódóan speciális ellátást igénylők aránya. Az intézményrendszer által nyújtott szolgáltatási struktúra ellátotti igényekhez való hozzáigazítása az elmúlt két évben tovább folytatódott. Továbbra is megoldandó feladatként jelentkezik ugyanakkor a demens, illetve intenzív ápolást-gondozást igénylők speciális ellátása.

Az idősöket ellátó intézményrendszer hagyományosan túlterhelt, várakozói listákat működtet. A 2008. január 1-el bevezetésre került szabályozás értelmében az idősotthoni ellátás az új bekerülők esetében csak a napi 4 órát meghaladó, illetve – a külön jogszabályban meghatározott – egyéb körülményeken alapuló gondozási szükségletet igazoló szakvélemény alapján nyújtható. A napi 4 órát el nem érő gondozási szükséglettel rendelkezőket a települési önkormányzatoknak, illetve társulásaiknak kell ellátniuk az alapellátás keretében.

A megyei önkormányzat és a Komlói Szociális Ellátó Centrum Kht. közötti, 2001-ben megkötött ellátási szerződés értelmében, a kht. fenntartásában működő komlói Mecsek Szíve Idősek Otthona 30 férőhelyen biztosított ápoló, gondozó otthoni ellátást a megyei igénylők számára. Az intézményi ellátás iránt a megyei igénylők részéről jelentkező egyre növekvő igény kielégítése érdekében a megyei önkormányzat a fenntartó Kht-ban törzstőke emeléssel járó törzsbetét vásárlása mellett döntött, s 2005 decemberében a társaságban 46,9%-os tulajdonrészt szerzett. Ehhez kapcsolódóan módosításra került a 2001-ben kötött ellátási szerződés, melynek értelmében a Kht által fenntartott idősök otthonában a megyei önkormányzati feladatot ellátó férőhelyek száma 30-ról minimum 50-re növekedett.

Ellátási szerződés értelmében megyei önkormányzati feladatot lát el – a működési engedélyeztetést követően – a CentomillaKht fenntartásában lévő, 40 férőhelyes Magyarbólyi Idősek Otthona.

2007-től két, korábban megyei fenntartású intézmény – az Időskorúak Otthona (Szederkény), és az Időskorúak Otthona (Komló-Mecsekjánosi) – a SZOCEG Kht. fenntartásában végzi a megyei önkormányzati feladat ellátását. Az új fenntartó a megyei önkormányzattal kötött megállapodás szerint látja el a feladatot.

2008. február 4-én került átadásra a Baranya Megyei Önkormányzat és a TÁMASZ Alapítvány közös EU-s forrásból finanszírozott pályázati programja keretében kialakított pécsi TÁMASZ – PONT Nappali Centrum. A konzorciumi partnerség keretében kötött megállapodás szerint a TÁMASZ Alapítvány a fenntartásában működő teljes intézményi struktúrában biztosítja a megyei illetőségű hajléktalanok ellátását.

A Szederkényi Nyugdíjsház 2003 augusztusában nyitotta meg kapuit. Az intézmény megalapításának ötlete önkormányzati kezdeményezésen alapult. Az elképzelést tettek követték, így tudott elkészülni a 14 lakásos modern, minden igényt kielégítő épületkomplexum. 2010 végén további egy lakás kialakítására került sor az intézményben.

A házban az alábbi háromféle apartman típus található:

- Kettő darab másfél szoba-konyha-fürdőszobás kialakítás a házaspároknak,
- Kettő darab mozgáskorlátozottaknak kialakított lakrész,
- Tizenegy darab egy szoba – konyha-fürdőszobás elrendezés az egyedülállók részére.

A Ház természetesen rendelkezik olyan kommunális helyiségekkel is, mint társalgó, az emeleten és földszinten egyaránt, ahol a lakók összejöhetnek beszélgetésre, kártyázásra vagy más rendezvényekre.

Az épülethez tartozó füves udvarrész további kiváló lehetőségeket nyújt közösségi összejövetelekhez, vagy csak a szabad levegőn eltöltött beszélgetésekhez.

Az intézménybe jutás feltételei közül alapvető követelmény a teljes, vagy részbeni önellátás, és a pszichiátriai alkalmasság. Erről minden esetben előgondozás keretein belül szakképzett gondozó készít tanulmányt.

Az intézmény mind szolgáltatásban, mind fenntartási költségekben országos szinten kiváló lehetőségeket ajánl.

A lakók az önkormányzattal kötött szerződés alapján vásárolhatnak haszonélvezetet adott típusú lakhatásra. Maguk rendelkeznek saját nyugdíjukkal. A lakásuk fenntartási költsége (víz, villany, fűtődíj) a lakót terhelik. A meleg ebéd biztosítása térítés ellenében megoldott.

Két fős személyzet gondoskodik a lakók kényelméről, aktivitásuk csökkenése esetén gondozásukról. Szolgáltatásokat nyújtunk a napi életminőségük megőrzésében, mint bevásárlás, receptek kiírása, kiváltása, betegszállítás szervezése, mentális gondozással, empátikus együttérzésekkel is segítjük lakóinkat.

A lakók ügyeik intézésében való segédkezés, a Ház kommunális helységeinek, és a lakók igénye szerint lakásuknak tisztántartása, mosás, vasalás is napi feladataink közé tartozik. Emellett természetesen a lakók egyéb területeken történő segítségét is végezzük.

A ház az önkormányzat tulajdonában áll, azonban a szakmai felügyeletet a SZOCEG Nonprofit Kft. gyakorolja az intézmény fölött.

Szeretnénk, ha lakóink érezvén gondoskodásunk sokoldalúságát, az intézmény nyújtotta komfortérzetet, újra az otthon melegét éreznék maguk körül.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A település lakossága a közszolgáltatások többségét helyben eléri. Településünkön, mint fentiekből is kitűnik biztosítottak és elérhetőek az esélyegyenlőség szempontjából legfontosabb közszolgáltatások. A településen postai szolgáltatás áll rendelkezésre.

A közművelődési szervezetek rendezvényeinek kulturális sokszínűsége a hagyományápolásra és új értékek teremtésére épül. A programok szervezésével, valamint közösségek létrehozásával céljuk a helyi társadalom kapcsolatrendszerének építése, civil szervezetek és egyéni kezdeményezések fogadása, támogatása és az együttműködés révén az információ áramlásának biztosítása.

A Szederkény központjában található intézményt 1948-ban alapították. Azóta építették hozzá a konyha és a mellékhelyiségek. Folyamatosan történik a Művelődési Ház felújítása, szépítése. Az intézményben található könyvtár a községben élő lakosság egészét szolgáló lakóhelyi közművelődési könyvtár. Szolgáltatásait bármely magyar- és külföldi állampolgár is igénybe veheti, mivel nyilvános könyvtár, és mint ilyen az országos közművelődési hálózat része. A könyvtárban kb. 15 000 db könyv található:

- Mesekönyvek
- Gyermekek- és ifjúsági regények
- Kötelező olvasmányok
- Szépirodalmi könyvek
- Útikönyvek
- Regények
- Általános és szaklexikonok, enciklopédiák
- Szótárak
- Ismeretterjesztő könyvek
- Szakirodalmak
- Videokazetták

A könyvtár állományának gyarapításánál figyelembe veszi használói igényeit, foglalkozási, képzettségi, korosztályi- és anyanyelvi összetételét, érdeklődési körét.

A könyvtár gyűjteményét szolgáltatásain keresztül közvetíti a használók felé.

Alaptevékenységi körébe tartozik:

• Biztosítja használói számára a művelődéshez, tanuláshoz, továbbtanuláshoz, továbbképzéshez, a szakmai, közéleti és társadalmi tájékozódáshoz, az igényes szórakozáshoz és a szabadidő hasznos és kellemes eltöltéséhez szükséges könyvtári anyagokat.

- Biztosítja a könyvtári anyagok helybeni- és otthoni használatát.

- Lehetőséget ad könyvtárközi kölcsönzésre, közvetíti más könyvtárak és gyűjtemények anyagait és szolgáltatásait.
- Gondozza, és hozzáférhetővé teszi a könyvtárnak adományozott könyvtári jellegű hagyatékokat.

A könyvtári kölcsönzés díjtalan, beiratkozási díj nincs mindenki számára ingyenes.

A Művelődési Ház közreműködik a lakosság kulturális igényeinek felkeltésében és kielégítésében, a kulturális értékek közvetítésében, azok létrehozásában és elsajátításában. E célból helyiségeit és felszereléseit a látogatók rendelkezésére bocsátja, és rendszeresen segíti a szabadidő hasznos eltöltését szolgáló művelődési alkalmak megszervezését.

A Művelődési Ház önművelődésre, közös művelődésre lehetőséget nyújtó foglalkozási helyiségeit, különböző ismereteket nyújtó rendezvényeit a lakosság minden megkötöttség nélkül látogathatja.

Az intézmény egyéni igények kielégítése céljából indított tanfolyamok résztvevői számára tanfolyami díj fizetését állapítja meg.

A termék kulturáltak, tágasak. Otthont adnak családi rendezvényeknek is. Helyt ad néptánc-énekpróbáknak, a helyi Általános Iskolában működő, valamint az idősek Színjátszó csoport próbáinak, Kismama tanfolyamnak, Aerobicnak, társastánc edzéseknek. Természetesen nyitott minden kezdeményezésre.

A Művelődési Ház rendelkezik egy igen korszerű hangosítással, amit pályázaton nyert.

Termék bérleti díjai:

- Mindkét terem + konyha + mellékhelyiségek: 20 000 Ft + rezsi
- Kisterem: 10.000 Ft + rezsi
- Vásárok, előadók: 3000 Ft
- Asztal- pad bérleti díja: 30 Ft/ fő

Mentes a bérleti díj fizetése alól:

- Óvoda
- Iskola
- helyi egyesületek

c) idősek informatikai jártassága

Az idősek informatikai jártasságára nézve adattal nem rendelkezünk. Az önkormányzat irodáiban lehetőség van ingyenes internethez hozzáféréshez a település lakóinak így az idősebb korosztálynak is.

d) a generációk közötti programok

A generációk közötti programok megvalósításában a szederkényi óvoda és iskola tevékeny feladatot vállal. Az idősebb korosztályt is próbálják megszólítani az óvodai és iskolai rendezvényekkel, előadásokkal, amiket általában a Kultúrházban szerveznek, hogy a lakosság minél szélesebb körének lehetősége legyen a részvételre, a programokba való bekapcsolódásra. Az általános iskola tanulói rendszeresen ellátogatnak az idősek otthonába is, ahol apró kis műsorokkal próbálják megszínesíteni az ott élők mindennapjait.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A települési kulturális hagyományőrző programjai a helyi civilszervezetek és az önkormányzat szervezésében valósulnak meg.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas az egyedül élők aránya.	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése. Képzések igény szerinti bővítése.
Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége.	Generációs programok szervezése.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás egyik feltétele, hogy az állampolgárok – köztük a fogyatékossgal élő emberek – számára megteremtődjön az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén; a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkaalkalmak, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

Kiemelt prioritásként a minőségi szolgáltatások egyenlő hozzáféréseinek megteremtése fogalmazható meg. A fogyatékossgal élő emberek számára megszervezendő hatékony ellátórendszer kialakításához szükség van helyi, kistérségi és regionális szinten szerveződő civil szervezetekre, amelyek a klasszikus érdekvédelmi feladatok ellátása mellett aktívan szerepet vállalnak az államtól átvállalt közfeladatok megvalósításában, valamint együttműködő partnerei kívánnak lenni a területen dolgozó valamennyi állami és nem-állami szereplőnek.

Biztosítani kell az esélyegyenlőséget az intézményes ellátások szolgáltató jellegének erősítésével, az intézmények kiépítésével, korszerűsítésével és átalakításával, illetve a lakókörnyezeti és az integrált formában történő ellátásszervezés erősítésével. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 26. cikke elismeri a fogyatékkal élő személyek jogát az önállóságuk, társadalmi és foglalkozási beilleszkedésük, valamint a közösség életében való részvételük biztosítását célzó intézkedésekre. Az Egyesült Nemzetek Közgyűlése 2006. december 13-án egyhangúan fogadta el a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló Egyezményt és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyvet. Az új nemzetközi egyezmény közel 650 millió fogyatékossgal élő embert érint a világon. A hazai fogyatékossgügyi politika kiemelkedő sikere, hogy hazánk volt a világon az első állam, amely mind az Egyezményt, mind pedig a Jegyzőkönyvet ratifikálta a 2007. évi XCII. törvénnyel. Az Egyezmény szerint „fogyatékossgal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását”.

Az egyenlőség, az egyenlőtlenségek kérdése különböző mértékben ugyan, de valamennyi – a többségtől eltérő jellemzőkkel rendelkező – személyt, csoportot érint ma Magyarországon. Különösen veszélyeztetett csoport a cigányság, más szempontból a nők, ismét más szempontból, de külön figyelmet érdemel a fogyatékos emberek helyzete is.

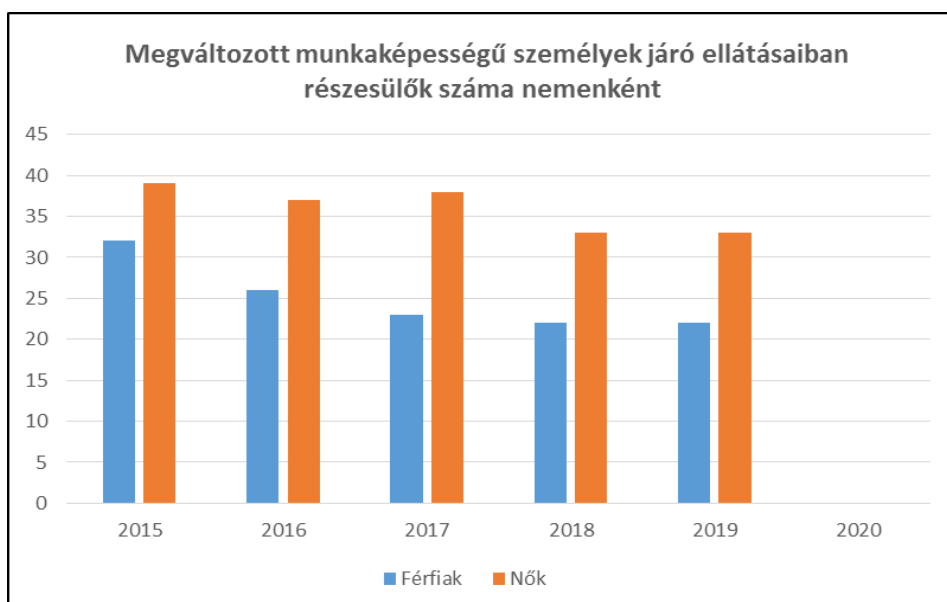
A fogyatékos emberek és családjaik világszerte a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, évszázadok óta a szociális élet peremére sodródva élnek, boldogulásukat ezernyi tényező hátráltatja. Az Európai Unióban közös feladatunk annak lehetővé tétele, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életük során – a fizikai és szellemi környezetben, a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet valamint a sport és a szórakozás területén is. Kiemelt prioritásként a minőségi közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális ügyek, közlekedés stb.) egyenlő hozzáféréseinek megteremtése fogalmazható meg.

Magyarországon a legutóbbi népszámlálás (2012) adatai szerint 577 ezer fogyatékos ember van, az aktív korú, megváltozott munkaképességű személyek számát pedig a NYUFIG 2007-es adatai alapján mintegy 700 ezer főre tehetjük. Az Európai Unióban e populáció 40%-a dolgozik, ez az arány ma Magyarországon 7-9%, amely rendkívül alacsony, különösen amellet, hogy az aktív korú célcsoport 80-85%-a akar és tudna is dolgozni, védett, vagy nyílt munkaerő-piaci körülmények között.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2015	32	39	71
2016	26	37	63
2017	23	38	61
2018	22	33	55
2019	22	33	55
2020	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága nem megoldott a településen. A vállalkozók száma 127, ezen belül Részvény Társaság 4, Betéti Társaság 14, Építési vállalkozás 8, a többi egyéni vállalkozó, (kereskedők, könyvelők, asztalosok, kőfaragó, temetkezési vállalkozó, fodrász, fuvarozó, víz-, gáz-, és fűtésszerelők). A legnagyobb foglalkoztatást nyújtja az ODW Elektrik Kft. külföldi érdekeltségű üzem, ahol 360 főt foglalkoztatnak. Belvárdgyulai Mezőgazdasági Rt. 24 főt, Erb és Társa Kft. 15 főt, Szemán Bt. 5 főt, a többi 1-6 főig foglalkoztat.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A Szederkényben működő cégek vállalkozások a Járási Foglalkoztatási Hivatallal folyamatosan kapcsolatban állnak az esetleges ilyen jellegű munkerőigény esetén, a foglalkoztatást elősegítő pályázatok, lehetőségek feltérképezésében.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Hátrányos megkülönböztetésre a foglalkoztatás területén nincs adatunk, bejelentés nem történt.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok a településen nincsenek. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás: Az ellátottnál elhelyezett segélyhívó készülék lehetővé teszi, hogy szükség esetén, krízishelyzetben azonnal szakszerű ellátásban részesüljön.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időszerű vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell

- o az ellátott személy segélyhívása esetén az ügyeletes gondozónak a helyszínen történő haladéktalan megjelenését,
- o a segélyhívás okául szolgáló probléma megoldása érdekében szükséges azonnali intézkedések megtételét,
- o szükség esetén további egészségügyi vagy szociális ellátás kezdeményezését.

A fogyatékos személyek, illetve a pszichiátriai betegek részére nyújtott jelzőrendszeres házi segítségnyújtás ellátója együttműködik a támogató szolgáltatást, illetve a pszichiátriai betegek részére közösségi alapellátást nyújtó szolgálattal.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás igénybevétele szempontjából szociálisan rászorult

- d) az egyedül élő 65 év feletti személy,
- e) az egyedül élő súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, vagy
- f) a kétszemélyes háztartásban élő 65 év feletti, illetve súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, ha egészségi állapota indokolja a szolgáltatás folyamatos biztosítását.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás székhelye Bólyon található. Idősek ápoló-gondozó otthoni ellátását az önkormányzati fenntartású gondozási központok biztosítják Szederkényben.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei

A szociális ellátásokat igénybevevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is, nyilvántartott adattal azonban csak az alanyi jogon közgyógyellátásban részesülők (2016. évben 73 fő), az időskorúak járadékában (2016. évben 1 fő).

Fogyatékkal élőket ellátó bentlakásos intézmények

A fogyatékkal élők számára bentlakásos intézményi férőhelyeket biztosító ellátórendszer meghatározó szereplője továbbra is a megyei önkormányzat. A 800 férőhelyből 648 négy megyei fenntartású intézményben található, továbbá ellátási szerződés alapján megyei feladatot lát a Mohács Város Önkormányzata által fenntartott Pándy Kálmán Otthon 64 fogyatékkal élőket fogadó férőhelyén. A rendszer 800 férőhelyének kihasználtsága továbbra is 100%-os, a várakozói ráta 10% alatti.

A lakóotthoni férőhelyek aránya pusztán 10%, amely továbbra is jelentősen elmarad az ellátotti igényektől. Jellemző a nagy létszámú, nem célépületekben történő intézményi elhelyezés.

Nappali ellátásban nem részesült 2019-ben fogyatékos személy.

Pszichiátriai betegeket ellátó bentlakásos intézmények

A pszichiátriai betegek bentlakásos ellátását három megyei intézmény biztosítja 262 férőhelyen. A megyei önkormányzat szerepe itt is meghatározó, a fenntartásában működő helesfai intézmény mellett az említett mohácsi Pándy Kálmán Otthon a pszichiátriai betegeket fogadó férőhelyeinek 80%-án szintén megyei feladatot lát el. A Baranya Megyei Önkormányzat és Mohács Város Önkormányzata által 1995-ben megkötött Ellátási Szerződés értelmében a fogyatékos személyek és pszichiátriai betegek bentlakásos intézményi ellátását biztosító 160 férőhelyes mohácsi Pándy Kálmán Otthon férőhelyei 80%-án (128 fh.) a megyei önkormányzat feladatait látja el. Az intézmény a szerződés értelmében ezen férőhelyszámot a megye egész területéről érkező igénylők számára tartja fenn. A férőhelyek kihasználtsága továbbra is 100%-os, a várakozói ráta 20 % feletti. A lakóotthoni férőhelyek aránya 14%, amit bővíteni szükséges.

Szenvedélybetegeket ellátó bentlakásos intézmények

A szenvedélybetegeket ellátó bentlakásos intézményrendszer két, viszonylag jól elkülöníthető komponensből áll:

- a főként drogbetegeket ellátó, rehabilitációs profilú, nem állami fenntartók által működtetett intézmények, illetve
- egy, főként alkoholbetegeket ellátó ápolási-gondozási profilú, megyei önkormányzati fenntartású intézmény.

A főként drogbetegeket ellátó 4 intézmény 80 férőhelyének kihasználtsága 100%-os. Rehabilitációs szerepüket betöltik, az ellátottak 5 éven belül elhagyják a rendszert. Ellátási körzetük országos, így a regionális együttműködés tekintetében Baranya megye e területen férőhelykínálattal bír. Szenvedélybetegek számára 1 lakóotthon működik a megyében, 12 férőhellyel.

A főként alkoholbetegeket ellátó, megyei önkormányzati fenntartásban működő, szenvedélybetegeket ellátó Boróka Otthon rigópusztai telephelye 80 férőhelyének kihasználtsága változatlanul 100%-os, a várakozói ráta 29%-os.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A fogyatékoságügy – és általában az esélyegyenlőség – talán legfontosabb feladata, hogy az államigazgatás területén meghonosodjon a mainstreaming elve, vagyis az a szemlélet, hogy a fogyatékos emberek ügye nem (csak) szociális kérdés: valamennyi ágazat, minden közigazgatási szereplő kötelessége és felelőssége, hogy a saját területén érvényesítse a fogyatékos emberek esélyegyenlőségének szempontjait, és megtegye az ehhez szükséges szakmapolitikai lépéseket. Mint általában az esélyegyenlőség területén, a fogyatékoságügyben is a társadalmi szemléletformálás az egyik legnagyobb kihívás. Komoly kihívás és súlyos feladat hárul a döntéshozókra és végrehajtókra a társadalom egésze tekintetében: mindenki számára világossá kell tenni, hogy a fogyatékos emberek integrációja mindannyiunk feladata, és – bár jelentős anyagi forrásokat emészt fel – nem csupán pénz kérdése. Az egyenlő hozzáférés nemcsak liftek, rámpák, speciális táblák vagy éppen hangos térkép alkalmazását jelenti, hanem azt a szemléletet is, amely a fogyatékos embert egyenjogúnak és egyenrangúnak tekinti. Ennek egyik igen fontos eszköze az esélyegyenlőségi tervek elkészítése és az abban foglaltak végrehajtása is. Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember – azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-

halmozottan fogyatékos emberek – speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek. (Hangos térkép, indukciós hurok, könnyen érthető tájékoztató füzetek stb.) A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több. Az akadálymentesítés követelménye beépítésre került a nem kifejezetten akadálymentesítési célú pályázatokba is, hogy a különböző közszolgáltatásokat nyújtó szervek vezetői szembesüljenek azzal, hogy az ő ügyfélkörükben is vannak, lehetnek fogyatékos emberek. A fentiekén túl pedig minden lehetséges eszközzel küzdeni kell azért, hogy széles körben elterjedté váljon a mainstreaming szemlélete, vagyis az a felfogás, amely alapján az esélyegyenlőségi feladatok megoldása nem egyetlen szerv feladata, hanem természetes, hogy az ehhez kapcsolódó követelményeknek való megfelelés a saját területén mindenkinek a maga feladata és felelőssége.

Ugyancsak elengedhetetlen, hogy alapkövetelménnyé váljon az egyetemes tervezés módszere. Ennek lényege, hogy a használati tárgytól az épületeken át egészen a közszolgáltatásokig mindent úgy kell megtervezni, hogy az már a létrejöttékor, eleve megfeleljen az egyenlő esélyű hozzáférés követelményeinek, s hogy ezért ne kelljen – jelentős idő, energia és pénz ráfordításával – utólag akadálymentesíteni. A 2009. év legnagyobb fogyatékosügyei sikere kétségkívül az, hogy – bő egy éves előkészítő munka után – az Országgyűlés 2009. november 9-i ülésén 359 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül fogadta el a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvényt, amely szintén az Egyezményben foglaltak teljesítése érdekében történt. A jelnyelvi törvény a siket, nagyothalló és siketvak emberek úgynevezett nyelvi jogainak deklarálása mellett a hazánkban 6 éve működő ingyenes jelnyelvi tolmácsszolgáltatás jogi szabályozását is tartalmazza. Folyamatosan megjelenő pályázatok támogatják a kormányzati és önkormányzati intézmények akadálymentesítését, melynek köszönhetően évről évre több száz közszolgáltatás válik egyenlő eséllyel hozzáférhetővé. Európa jóléti államai, ahogy hazánk is igyekszik különböző intézkedésekkel, programokkal, törvényekkel, rendeletekkel elősegíteni a fogyatékosok esélyegyenlőségét. Hatalmas anyagi forrásokat bevonva, természetbeni és anyagi juttatásokat igyekeznek biztosítani a rászorulóknak. Különböző hivatalokat, szakértői bizottságokat állítottak fel, támogatják a fogyatékosok által alapított szervezeteket. Pozitív diszkriminációt alkalmaznak

az oktatásban és a munkaerő piacon. Mindezek ellenére a statisztikák csúnyán rácáfolnak az erőfeszítésekre. Ahelyett, hogy a fogyatékkal élők felfelé mobilitását mutatnának, megrekednek, sőt lecsúsznak, elszakadnak és kirekesztődnek a társadalomból.

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

Szederkényben nincs megkülönböztetés az egészséges és a fogyatékkal élők egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérése és annak igénybevételi lehetőségei szempontjából sem. Valamennyi egészségügyi ellátással foglalkozó intézmény telefonon, és online is elérhető és akadálymentesített.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

A települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége megtörtént az önkormányzatai hivatal akadálymentes.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

A közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége biztosított.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

A településen található munkahelyek az önkormányzati fenntartású munkahelyeket nem számítva részben akadálymentesek.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítése megtörtént.

f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye);

A fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások a településen nem állnak rendelkezésre, azok elsősorban a megyeszékhelyen vehetők igénybe.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A pozitív diszkrimináció iránt igény nem merült fel a településen. Fogyatékkal élők nem kértek segítséget az önkormányzattól.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Településünkön nagyon csekély számban élnek fogyatékossgal élők. Számukra valamennyi kulturális, egészségügyi vagy épp oktatási program mind kommunikációban, mind fizikálisan is elérhető és akadálymentesített. Családtagjaik és segítők nélkül is igénybe tudják venni ezen szolgáltatásokat és programlehetőségeket.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A Szederkényben fogyatékossgal élőket helyi szinten nem érintik társadalmi problémák. A tágabb értelemben vett társadalmi problémák leküzdésében, megoldásában az Önkormányzaton dolgozók és a meghatározott ügyfélfogadási rendben dolgozó Járási Hivatali ügysegédei segítik.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A fogyatékkal élőknek vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülőknek, vagy fogyatékosat ápoló családtagnak kapcsolatteremtésre, önszorgító csoportok szervezésére, a fórumokba való bekapcsolódásra kevés lehetősége van.	A kommunikáció színtere az internet világa, amely a felhasználók otthonába hozhatják a közösséget. Lehetőségek: közterületen térítésmentes WIFI szolgáltatás, képzések szervezése (db), olyan támogatások bevezetése, amely az internethez való hozzáférést segíti.
Az akadálymentes környezet aránya nem 100 %-os.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése, lakókörnyezet akadálymentesítését szolgáló program.

7.7 Több célcsoportot érintő problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az egyes célcsoportok tekintetében nem rendelkezünk adatokkal bizonyos problémákra.	Az adatgyűjtés érdekében az adatokkal rendelkezőkkel való kapcsolat felvétele.
A település infrastrukturális fejlesztése	Pályázati lehetőségek kihasználása.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

A 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Településünkön a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a civil szervezetek programjain. Az Önkormányzat helyi rendeletben meghatározottak szerint támogatja a szervezeteket, azok rendezvényeit.

A településen a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a civil szervezetek programjain. Az Önkormányzat helyi rendeletben meghatározottak szerint pályázati úton támogatja a szervezeteket, azok rendezvényeit.

Az önkormányzati döntések előkészítésébe bevonjuk a szervezeteket. A civil szervezetek függetlenségét elismerjük és tiszteletben tartjuk. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek. Az egyházak részt vesznek pályázatainkon, a nagy felújításokat is anyagilag támogatjuk.

A civil szervezetek tevékenységükkel beintegrálják a különböző célcsoportokat a hétköznapi életbe, segítik mindennapjaikban.

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége lefedi a hátrányos helyzetű gyermekek oktatásának, tehetségfejlesztésének, rehabilitációjának támogatásától kezdve az időkorúak kulturálódásáig, a hagyományörzésen át a lakosság egészségi állapotának

fejlesztésig az alapvető közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális szolgáltatások, kultúra, művelődés, közrend, közbiztonság) ágazataiban lehetséges esélyegyenlőséget támogató szolgáltatások körét.

- a) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Önkormányzatunk Együttműködési Megállapodás kötött a helyi Német és Horvát Nemzetiségi Önkormányzattal. A megállapodás keretében az önkormányzat pénzügyi eszközökkel biztosítja a nemzetiségi önkormányzatok működési feltételeit, a nemzetiségek számára a településen elérhető közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést, támogatja a nemzetiségek szellemi, épített- és tárgyi örökségük védelmét.

- b) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Bólyi Szociális és Gyermekjóléti Társulást alapító települések a döntésük alapján 2013 júniusát követően is a települési szociális idős, és gyermekjóléti feladatokat a kistérségi intézményeken keresztül látják el.

- c) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Önkormányzatunk Együttműködési Megállapodás kötött a helyi Német és Horvát Nemzetiségi Önkormányzattal. A megállapodás keretében az önkormányzat pénzügyi eszközökkel biztosítja a nemzetiségi önkormányzatok működési feltételeit, a nemzetiségek számára a településen elérhető közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést, támogatja a nemzetiségek szellemi, épített- és tárgyi örökségük védelmét.

- d) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége lefedi a hátrányos helyzetű gyermekek oktatásának, tehetségfejlesztésének, rehabilitációjának támogatásától kezdve az időkorúak kulturálódásáig, a hagyományörzésen át a lakosság egészségi állapotának fejlesztésig az alapvető közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális szolgáltatások, kultúra, művelődés, közrend, közbiztonság) ágazataiban lehetséges esélyegyenlőséget támogató szolgáltatások körét.

- e) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

Nincs ilyen a településen.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

Az érintettek meghívása a képviselő testület ülésére. Szervezetek tájékoztatása, folyamatos kapcsolattartás elektronikus, írásos és személyes formában. Szakmai fórumok tartása az érintett szervezeteknek.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

Véleményezési eljárás kialakításával folyamatos lakossági és szervezeti kontroll fenntartása. A lakosság és a szervezetek véleményének beépítése az eljárási folyamatokba. Lakossági közmeghallgatás, lakossági tájékoztatás hirdetőfalán, önkormányzati hivatal hirdetőabláján. Az önkormányzat honlap címe: www.szederkeny.hu

A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenti.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<p>A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség, számuk nem csökken.</p> <p>Hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése.</p> <p>Digitális írástudás hiánya akadályozza a munkanélküliek munkaerő-piacon történő elhelyezkedést.</p>	<p>Közfoglalkoztatás folytatása.</p> <p>Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása.</p> <p>Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése.</p> <p>Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése.</p> <p>Ösztöndíj alapítása a pályakezdés megkönnyítése érdekében.</p> <p>Képzések bővítése a munkanélküliek körére.</p>
Gyermekek	<p>Problémát jelent az egységes fogalomrendszer hiánya: a gyermekvédelem, az egészségügy a „veszélyeztetett gyermek” fogalmat használja, amelynek a megítélése számos szubjektív elemet takar és mást alkalmaznak a köznevelési intézmények</p> <p>A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett.</p> <p>A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a kérelmezők számának emelkedése ellenére még kevesen veszik igénybe.</p>	<p>Rendszeres szakmai találkozók szervezése, felvilágosító programok, prevenciós események szervezése az intézményekkel és a védőnővel történő összefogással.</p> <p>Programok szervezése, szakemberek képzése.</p> <p>Szülők tájékoztatása.</p>
Idősek	<p>Magas az egyedül élők aránya.</p> <p>Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége.</p>	<p>Az aktivitást serkentő programok szervezése.</p> <p>Generációs programok szervezése.</p>

		Generációs programok szervezése.
Nők	<p>Tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magas.</p> <p>A gyermekét egyedül nevelő, vagy több gyereket nevelő család esetében a szegénység kockázata magasabb.</p>	<p>Képzési programok körének szélesítése.</p> <p>Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása.</p> <p>Önkormányzat gazdasági helyzetének figyelembevételével az ellátás költségeinek átvállalása.</p> <p>Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése.</p>
Fogyatékkal élők	<p>A fogyatékkal élőknek vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülőknek, vagy ápoló családtagnak az önszervező csoportokba, fórumokba való bekapcsolódásra kevés lehetősége van.</p> <p>Az akadálymentes környezet aránya nem 100%-os.</p>	<p>A kommunikáció színterének bővítése, elérhetővé tétele.</p> <p>Akadályok folyamatos, ütemezett megszüntetése.</p> <p>Ellátásukban résztvevő civil szervezetek bevonásával elemzések készítése, problémáik feltárása, életminőségüket javító intézkedések bevezetése.</p>
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	<p>Az egyes célcsoportok tekintetében nem rendelkezünk releváns adatokkal. bizonyos problémákra.</p> <p>A település infrastruktúrális fejlesztése.</p>	<p>Az adatgyűjtés érdekében az adatokkal rendelkezőkkel való kapcsolat felvétele.</p> <p>Pályázati lehetőségek kihasználása.</p>

Jövőképünk

Az Önkormányzat legfontosabb célja a településen élő állampolgárok jólétének biztosítása, életminőségének folyamatos javítása, olyan támogatói környezet működtetésével, amely

- erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést, a lokálpatriotizmus, a társadalmi szolidaritást,
- kiemelt figyelmet, ha kell pozitív diszkriminációt alkalmaz a veszélyeztetett célcsoportok számára,
- tudatos és partnerségen alapuló intézkedései hatására a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetősége javul.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

A 2022-es felülvizsgálat során a BM útmutató szerint módosult táblázat

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma												
1	Adatgyűjtés	Az egyes célcsoportok tekintetében nem rendelkezik az önkormányzat adatokkal bizonyos problémák kezelésére	Adatbázisok létrehozása a hiányzó adatok tekintetében	nincs ilyen dokumentum	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Adatbázis létrehozása	polgármester	2024.12.31.	Adatbázisok száma	Humán és technikai erőforrás	Az adatbázisok folyamatos karbantartása	nem releváns
2	Infrastrukturális fejlesztés	A település infrastruktúrájának fejlesztése	Pályázati lehetőségek kihasználása	Településrendezési Terv	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Pályázatfigyelés	polgármester	2024.12.31.	Fejlesztések száma	Pénzügyi erőforrás	Állagmegóvás	nem releváns
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Munkanélküliek arányának csökkentése	A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség, számuk nem csökken.	a munkanélküliek számának csökkenése	Szederkény Község Önkormányzat Szociális Rendelete, Szederkény Közép- és hosszú távú Gazdasági Stratégia	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	közfoglalkoztatás folytatása	polgármester	2024.12.31.	a munkanélküliek aránya	Szervezés (humán erőforrás biztosítása)	Folyamatos szervezés és motiváció fenntartása.	nem releváns
2	Hátrányos helyzetűek arányának csökkentése	hátrányos helyzetű generációkon keresztüli átöröklése	a hátrányos helyzetű személyek számának csökkenése	Szederkény Község Önkormányzat Szociális Rendelete, Szederkény Közép- és hosszú távú	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése; felzárkóztatási és fejlesztési	Önkormányzat	2024.12.31.	hátrányos helyzetűek száma	Pénzügyi erőforrás	Folyamatos szervezés és motiváció fenntartása.	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
				Gazdasági Stratégia		programok szervezése						
3	Digitális készségek fejlesztése	Digitális írástudás hiánya akadályozza a munkanélküliek munkaerő piacon történő elhelyezkedést	digitális készségek fejlődése	Szederkény Község- és hosszú távú Gazdasági Stratégia	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Ösztöndíj alapítása a pályakezdés megkönnyítése érdekében, Képzések bővítése a munkanélküliek körére	Önkormányzat	2024.12.31.		Humán erőforrás, Pénzügyi erőforrás	Folyamatos szervezés	nem releváns
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Szakmai fórum létrehozása	Egységes fogalomrendszer hiánya: a gyermekvédelem, az egészségügy a veszélyeztetett gyermek fogalmat használja, amelynek megítélése számos szubjektív elemet takar és mást alkalmaznak a köznevelési intézmények	A szakmai jelzőrendszer illetve az oktatási intézmények közötti szorosabb kommunikáció, együttműködés létrehozása annak érdekében, hogy a gyermekeket érintő problémákra a lehető leggyorsabb és legmegfelelőbb intézkedések szülessenek.	Szederkény Község Önkormányzat Szociális Rendelete, Szederkény Község- és hosszú távú Gazdasági Stratégia	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Szakmai kerekasztal létrehozása.	polgármester	2024.12.31.	A jelzőrendszer hatékonyabb működése.	Az önkormányzat biztosítja a termet, a fórum létrehozására és szervezésére 1 fő önkormányzati alkalmazott biztosítja.	Szervezési folyamatok folyamatos fenntartása.	nem releváns
2	Programok szervezése, szakemberek képzése	A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi helyzete, a család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség	A szakmai jelzőrendszer illetve az oktatási intézmények közötti szorosabb kommunikáció, együttműködés létrehozása annak érdekében, hogy a gyermekeket érintő problémákra a	Szederkény Község Önkormányzat Szociális Rendelete, Szederkény Község- és hosszú távú Gazdasági Stratégia	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Szakemberek képzésének kezdeményezése	Önkormányzat	2024.12.31.	Családok helyzetének javulása	Humán erőforrás	Motiváció fenntartása	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
		megemelkedett	lehető leggyorsabb és legmegfelelőbb intézkedések szülessenek.									
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Tartós munkanélküliség megszüntetése	Tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magas. A gyermekét egyedül nevelő, vagy több gyereket nevelő család esetében a szegénység kockázata magasabb	Képzési programok körének szélesítése. Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása. Önkormányzat gazdasági helyzetének figyelembevételével az ellátás költségeinek átvállalása. Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése	Szederkény Község Önkormányzat Szociális Rendelete, Szederkény Közép- és hosszú távú Gazdasági Stratégia	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Dolgozó nők számának emelkedése	polgármester	2024.12.31.	Dolgozó nők száma	Pályázat	Állami normatíva, pályázatok.	nem releváns
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Nemzedékek közötti kapcsolat erősítése	A településen a nemzedékek közötti kapcsolat terén egyre nagyobb a távolság, szükséges lenne a generációk közötti kapcsolat erősítése.	A fiatal és az idősek generáció közötti eltérő tudás hasznosítása önkéntes segítségnyújtáson keresztül.	Szederkény Község Önkormányzat Szociális Rendelete, Szederkény Közép- és hosszú távú Gazdasági Stratégia	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Az idősebb korosztály tudásának (sütés, főzés, kerti munka, kulturális örökség), illetve a fiatalok tudásának (informatikai jártasság, ügyintézés, fizikai	polgármester	2024.12.31.	A közösségi programok, együttműködések, együttlétek számának növekedése.	Humán erőforrásra van szükség, koordinálni kell a kölcsönös együttműködést	Az információ megfelelő áramlása.	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
						munka) cseréje, melyből mindkét korosztály hasznosítani tud anyagi ráfordítás nélkül.						

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

1	Közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítése	A közterületek és a járdák akadálymentesség szempontjából nem megfelelőek, a mozgássérültek illetve mozgásában korlátozott személyek számára az ezen való közlekedés nehezen megoldható.	A mozgássérültek illetve mozgásában korlátozott személyek számára a közlekedés zavartalan biztosítása.	Szederkény Község Önkormányzat Szociális Rendelete, Szederkény Közép- és hosszútávú Gazdasági Stratégia	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítése.	polgármester	2024.12.31.	Közösségi közlekedés, járdák, parkok 100 %-os akadálymentesítése	Pályázat	Karbantartás, pályázatok.	nem releváns
---	---	--	--	---	---	--	--------------	-------------	--	----------	---------------------------	--------------

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

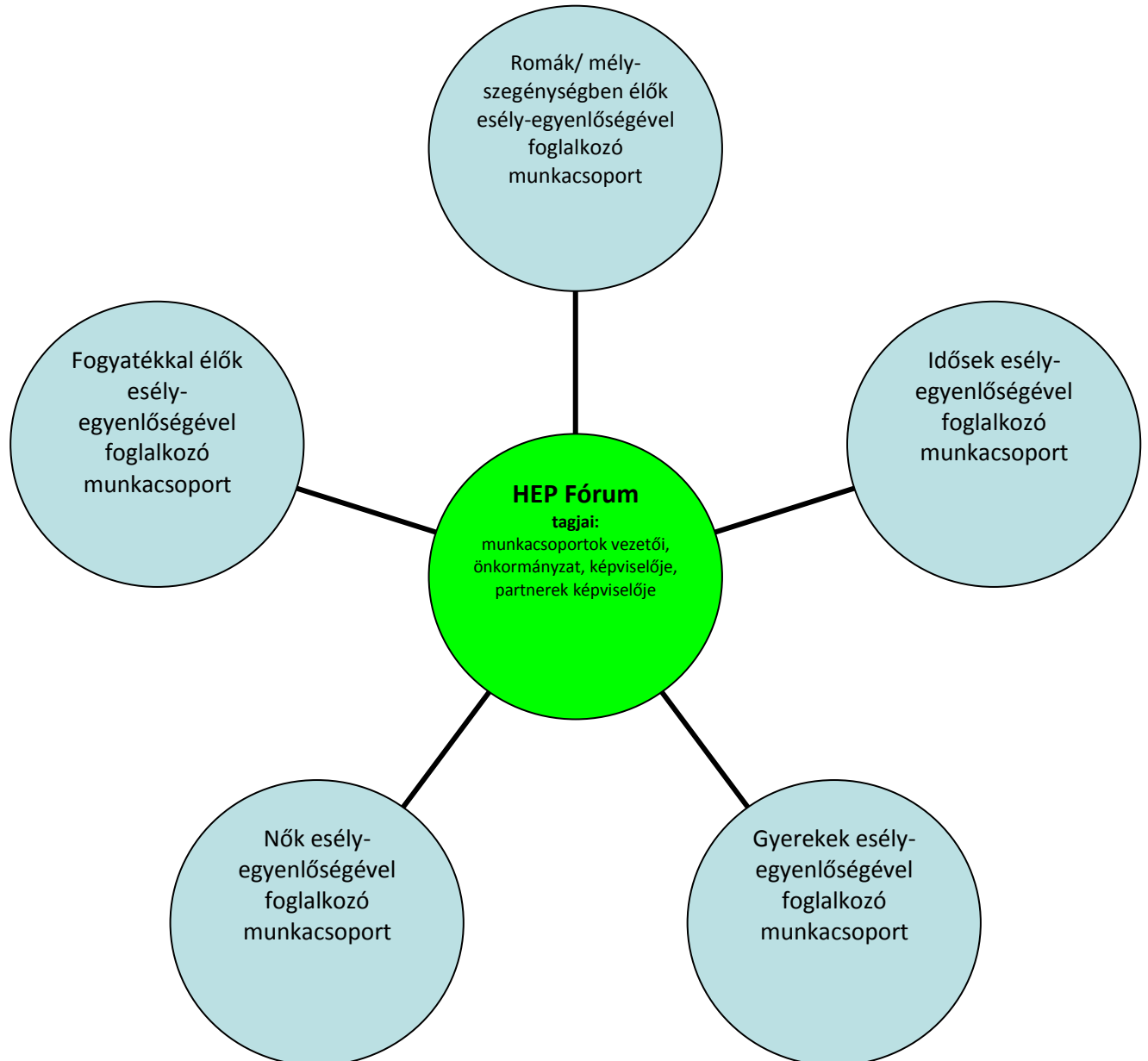
3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az

esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.

- Felelőségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Szederkény község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Szederkény község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 37/2020. (05.22.) számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Dátum: Szederkény, 2020. május 22.

Aláírás

A Szederkény Községi Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Szederkény község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Szederkény község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 77/2022 (09.27.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Dátum: Szederkény, 2022. szeptember 28.

Mam/Balázs
polgármester

37/2020. (05.22.) számú határozat

A veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III.11.) Korm. rend. alapján alkalmazandó, a katasztrófavédelemről szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésben foglalt hatáskörömben eljárva, Szederkény Község Helyi Esélyegyenlőségi Programját (melynek része az Intézkedési Terv) elfogadtam.

Határidő: 2020. május 31.
Felelős: polgármester

Maml Balázs
polgármester

KIVONAT

Szederkény Község Képviselőtestületének 2022. szeptember 27-én tartott ülésének jegyzőkönyvéből:

77/2022.(09.27.) számú határozat

Szederkény Község Önkormányzatának Képviselő-testülete az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglaltaknak megfelelően a Helyi Esélyegyenlőségi Program kétévente előírt áttekintésének eleget tett, a program határidőre megvalósult intézkedéseinek teljesítését elfogadja, a folyamatban lévő intézkedések határidejét módosította. A képviselő-testület a felülvizsgált Helyi Esélyegyenlőségi Programot a felülvizsgált Intézkedési Tervvel egységes szerkezetben elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

Maml Balázs
polgármester sk.

dr. Szlávecz Tamás
jegyző sk.

A kivonat hiteles.
Szederkény, 2022. október 10.

dr. Szlávecz Tamás
jegyző

